

flacăra

Săptămânal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

anul XXXVII
12
(1 709)
VINERI
25 martie
1988

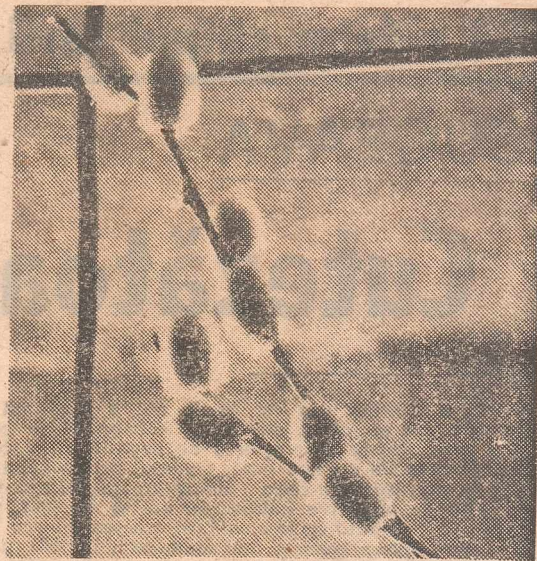
Rostim cu poetul strămoșeasca urare la vremea semănatului

*„Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!”*

Relatări despre marele efort al acestor zile — campania de însămînțări — în paginile 5-7

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Fotografie de PAUL AGARICI

FACTORUL FINANCIAR

Finanțele se cuprind, firește, în sfera economicului, sint parte integrantă a economiei, însă rolul lor foarte mare în viața societății le-a făcut să-și dobîndească, în contextul economic general, o fizionomie puternică, distinctă. Cît de importante sînt finanțele într-o economie rezultă și din faptul că ele au fost comparate cu circulația sanguină într-un organism viu. Într-adevăr, sistemul financiar este acela care asigură mișcarea tuturor elementelor materiale, desfășurarea proceselor de producție și de circulație, valorificarea resurselor naturale, a posibilităților umane, a forței de muncă, sporirea avuției naționale a venitului național. Nici o acțiune, nici o activitate economică nu se realizează fără implicarea factorului financiar — ca să nu mai vorbim de rolul finanțelor și în sectoarele de activitate neeconomice.

Se știe că starea finanțelor unei țări este strîns legată de situația economică; cu cît economia va fi pusă și va funcționa pe baze solide, sănătoase, cu cît ea va fi mai prosperă și mai vi-guroasă, cu atît vor spori și resursele financiare, cu atît și sistemul financiar își va putea îndeplini mai bine rolul de „aparat circulator” al întregii economii. Pornind de la acest adevăr, Raportul privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1987, document prezentat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a analizat situația din economia și finanțele noastre. „Raportul — se spune în comunicatul ședinței — pune în evidență marile succese obținute de oamenii muncii din patria noastră în dezvoltarea economico-socială a țării. Sînt subliniate rezultatele importante înregistrate în dezvoltarea intensivă și modernizarea industriei, în sporirea competitivității produselor românești pe piața internațională. Este relevant faptul că în 1987 s-a realizat cea mai mare producție de cereale din istoria

(Continuare în pag. 2)

ION GOIA

Salopeta de argint

Cînd noi treceam prima dată pragul școlii profesionale din Dealul Spirii — sînt de atunci 33 de ani — „Vulcan” însemna deja o firmă arătătoare în industria bucureșteană. Ce putea oricine să priceapă despre treburile de care se ocupau mes-terii ei? În primul rînd, caza-nele desigur. Era meseria de stail a vulcaniștilor. Preocupa-rea lor știută și recunoscută și a fi cazangiu în România pu-tea să însemne, de ce nu, a face acest lucru, înainte de toa-te, la „Vulcan”. Cel puțin așa gîndeau, și bine făceau caza-ngiul înșiși. Ei, prietenii nituitorilor. Doamne, ce poftă în plăcerea acestora de a aplica, cu gesturi de maestru, cusăturile din ni-turi, ca niște nasturi bine puși, cu gîndul vesniciei. Dar turnă-torii? N-avem, la „Vulcan”, marile retorte din averea altor fabrici, dar ce turnător de la noi ar fi încetat a mîca pe piine o profesie migăloasă și care doar ușoară nu este? Și forjorii? Parcă văd atelierul — mică aglomerație de agregate de tot obișnuite; cite lucruri teribile ieșeau din mina băietilor, numai mușchi și ochi de foc. Își aveau strungarii locul lor în dansul de îndeletniciri statuete de vreme la vedere și la înaltă cinste. Și sculerii. Și

(Continuare în pag. 16)

NEAGU UDROIU

Cum s-a redresat o fabrică.
**Disciplina nu se face
cu jumătăți de măsură**

pagina 4

Într-o clinică, la Fundeni
**Cu inima deschisă
pe masa de operație**

pagina 17

O imagine de primăvară cu
bunii gospodari ai cartieru-
lui Colentina

Opinii

Omenie

Am citit într-o carte apărută cu numai cîțiva ani în urmă o reflecție care mi s-a părut a fi pe cît de nedreaptă pe atît de falsă în sens filosofic. Vrîndu-se și fiind ironică, dar mai ales principal persiflantă, expresia în cauză consemna în grabă, din înălțimea unei abstracții fără conținut, că spațiul cultu-ral-filosofic românesc a pro-dus și el omenia, un concept „slab”, nesemnificativ pentru un gînd mare și, în consecin-ță, fără importanță pentru zbo-rurile supreme ale spiritului. Nu ne-am fi referit la expresia în cauză dacă ea nu ar sta sub semnul preluării unor idei de circulație în perioada interbelică și care au avut consecințele știute, dar mai ales, nu am fi pomenit-o dacă ea, expresia deci, stă sub semnul unei mi-nime credibilități. Așa cum este însă: săracă, axiomatică, pri-vată de istorie culturală și, in-deosebi, privată de istorie culturală, filosofică și — de ce nu — de istorie psihologie-empirică, ea ni se pare, repetăm, că se așează abrupt în nedrep-tate și eroare și ne așează în-tr-un loc al sărăciei creației și al creației sărace. Eroarea și nedreptatea considerațiilor de felul acesteia de mai sus stau,

înaintea oricărei alte demons-trării, în pierderea unei moște-niri mereu îmbogățite și în anularea unei bogății psiho-etice și spirituale cu deosebire necesară în orice manifestare a omului.

Descoperirea omeniei nu este nicidecum o biată încercare a gîndirii filosofice românești și numai a acestui tip de gîndire, ci un suprem efect al ei de a descoperi omenescul din om, particularitățile sale în chiar apropierea omului, cele care țin de felul în care ființa eminen-tă a universului trăiește, poartă cu sine și practică în viața sa viața celuilalt.

Din zorii filosofiei romă-nești dispunem de un text unic prin valoarea lui constitutivă și deschiderile pentru orice cău-tare românească a omului. El ținea de „biruința gîndului” și vorbea, într-o de neuitat for-mulare, despre omenie ca ne-cesitate a oamenilor, ca una care poate fi învățată „de la oameni”, din „firea innăscută” a fiecăruia, din „virtuțile” al-

(Continuare în pag. 5)

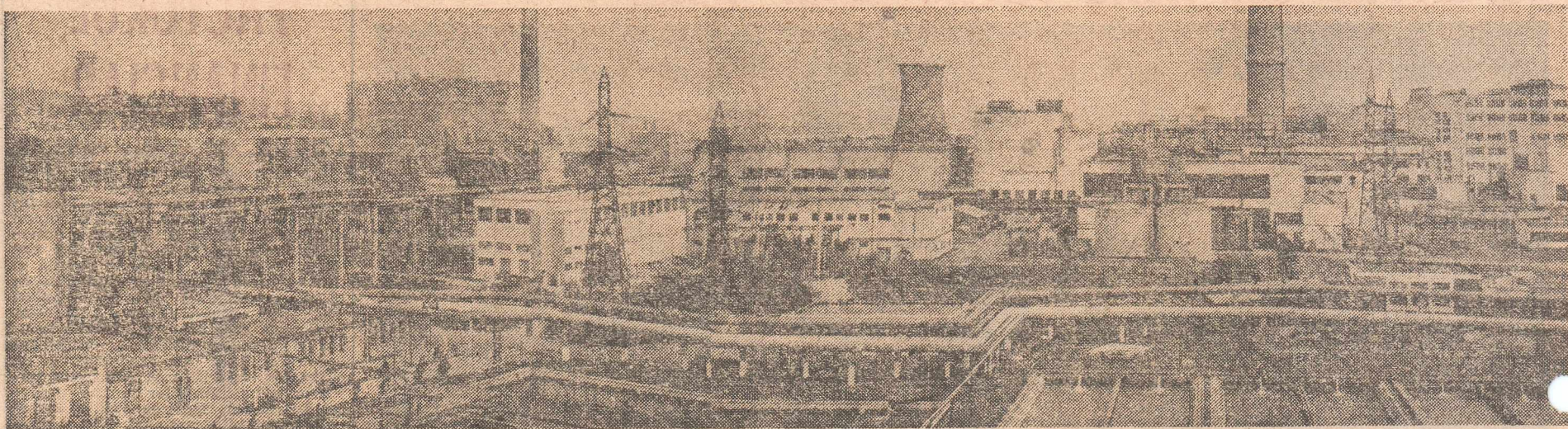
prof. dr. GH. AL. CAZAN
directorul Institutului
de Filozofie

Cutezătoarea verticală a frumuseții

● Fiecare din cei 20 de ani a însemnat o nouă treaptă pe calea devenirii, transformările economice regăsindu-se în creșterea de peste 5 ori a fondurilor fixe ● Pe această bază, volumul producției industriale a crescut de circa 7 ori ● Au fost construite peste 150 de obiective industriale noi ● În 1987, pe ogoarele județului lucrau cu 1834 tractoare și cu 743 combine autopropulsate mai mult decât în 1968, unui tractor revenindu-i 60 hectare de teren arabil, față de 138 în 1965. Anul trecut, agricultura județului a înregistrat cele mai mari producții agricole din ultimii 20

de ani ● În județ au fost construite aproape 50 000 de apartamente noi, peste 800 magazine, 1 000 săli de clasă ● Volumul prestațiilor de servicii către populație a sporit de peste 4 ori ● Față de 1968 când suprafața comercială pentru desfacerea mărfurilor industriale în municipiul Suceava era de 7 000 mp, în 1987 aceasta se ridica la peste 26 000 mp, regăsiți în spații comerciale, elegante, moderne. ● În aceste condiții, nimic mai firesc ca valoarea mărfurilor achiziționate de populație în 1987 față de 1968 să fi crescut cu 423 la sută ● Numai în marele magazin universal Bucovina,

în care toți cei 250 lucrători sînt absolvenți ai liceului economic, volumul anual de desfacere se ridică la circa 350 miliarde lei ● În județ există în prezent 187 cămine culturale, 21 cinematografe, 21 muzee, 811 biblioteci, cu un tezaur de 5 044 826 ● Numai în cea de-a șasea ediție a Festivalului național „Cîntarea României” au fost antrenate 5 563 colective artistice de interpretare și creație cu peste 100 000 membri, 2 684 de creatori individuali și mai mult de 15 000 de ingineri, muncitori și tehnicieni cu preocupări tehnico-științifice ● În anul care s-a încheiat, locuitorii județului au cumpărat cărți în valoare de 25 milioane lei.

Fotografie de D. VINȚILA

Orgoliul cîștigătorilor

„Nicăieri pe cuprinsul românesc nu se află pe un spațiu atât de mic atîta bogăție de istorie românească, atîta bogăție de amintiri ale trecutului nostru.” Cuvintele marelui istoric Dimitrie Onciul; dacă nu le-aș fi cunoscut, le-aș fi învățat cu siguranță, auzindu-le mereu, repetate ca o lecție de suflet a sucevenilor, în anul aniversar a șase sute de ani de atestare documentară a vechii cetăți. Un cult al istoriei născător de istorie, regăsit în chipul de azi al Sucevei, al întregului județ.

De la imaginea plutașilor de pe Bistrița la cea a marilor combinate chimice, de la fabricile de cherestea, la mobila care a cucerit lumea, de la cîteva secții de prelucrare a metalelor, la impresiunile întreprinderi mecanice, de utilaj greu, de electronică și electrotehnică, pe parcursul a 20 de ani istoria contemporană și-a onorat numele prin impresiunile cetății ale prezentului. „Cetățile noastre sînt industrie, agricultură, știință și cultură”. Rostite la Suceava, la Cetatea de scaun, cu două decenii în urmă, de către președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvintele acestea au prins viață în etioarele prezentului.

Pe plaiurile Sucevei, noile cetăți sînt azi la loc de cinste; prin ele, succesele mășară exact, matematic, vocația tinereții acestor străvechi meleaguri.

Ținut de crescători de animale, Suceava este astăzi primul județ din țară în privința numărului de bovine. Asta nu uimește pe nimeni, desigur; trebuie adăugat, însă, locul întâi pe țară la producția de hîrtie, de tricotate tip bumbac, de brînzeturi și cherestea, locurile trei-patru la celuloză și semiceluloză, plăci fibrolemnoase, minereuri cuprifere și placaje, locul șase la producția de unt și la cea de încălțăminte.

Cine ar mai putea acum, vîzîndu-le, să se îndoiască de tinerețea Sucevei, a Fălticeniilor, a Rădăuților, a Vetrei Dornei, a Gurii Humorului, ori Cîmpulungului Moldovenesc? Poate fi bătrîn un ținut cu case noi, cu școli noi, cu cămine culturale și case de cultură noi, cu ferme și adevărate cetăți industriale, avînd, pe certifica-

tul de naștere, mai puțin de două decenii?

Vocația istoriei — s-a dovedit încă o dată — nu se manifestă contemplativ, ci dinamic, regăsindu-se, împlinindu-se în puterea de a crea permanent noul. În inima ținutului privit de sus, din dealul vechii cetăți de scaun, municipiul Suceava își răsfrî în vale înaltele coșuri ale platformelor industriale, alături de cartierele tinere, în care verticala cutezătoare a construcțiilor noi primește cornișa ca pe un prețios dar de frumusețe.

Industrie și parfum de mere

Tîrg de mici comercianți, trăindu-și cu resemnare statutul de loc unde nu se întîmpla nimic, Fălticeni de altădată se „mindreau” cu faptul de fi unicul oraș din Europa în care se intra și se ieșea pe serpentine. În oraș, cînd ploaia ori se topea zăpada, locuitorii înotau în noroale, căci din centru și pînă în cartierele de maghernițe nu exista nici un metru pătrat de asfalt.

Vocația industrială a urbei se materializa într-o modestă filatură de in și cîneapă, o fabrică de marmeladă și o secție de industrializare a lemnului, cărora li se adăugau mici cooperative meșteșugărești.

Imaginea, însă, e din ce în ce mai palidă. Nici măcar bătrînilor orașului nu le mai vine a crede în realitatea ei. În anii '70, cînd a început demolarea vechilor cartiere, cineva a filmat un fapt care, dacă nu ar avea martoră pelicula, ar părea, cu siguranță, o invenție literară menită să impresioneze: o bătrînă, retrasă de zece ani în podul casei sale, refuzînd să coboare de acolo de teama scărilor subrede ce stăteau să se prăvălească. Și e bine că filmul ce prezintă noul oraș începe cu aceste secvențe de arhivă, după a căror vizionare înțelegi de ce cînd a început construirea cartierului „7 Noiembrie”, refăcut din temelii, proprietarii celor 200 de case se ofereau să-și demoleze singuri locuințele, nerăbdători să se mute în noile blocuri.

După două decenii, în orașul în care, venind dinspre București, pătrunzi printr-un viaduct cu patru benzi de circulație (urmînd ca unul similar

să marcheze ieșirea către Suceava), locuiesc în apartamente noi aproape 7 000 de familii. Fălticeni — azi, electro-niști, mecanici, sticlari, chimisti — au sărbătorit, la finele anului trecut, realizarea unei producții industriale de zece ori mai mare decît cea înregistrată cu zece ani în urmă.

În clipele de răgaz fi întîlnești în galeria oamenilor de seamă din Muzeul orașenesc, în bibliotecă, în Muzeul de științe naturale, în „Dumbrava minunată” sau la „Nada florilor”, zone de agrement din jurul orașului, pe străzile noi, luminate, în fiecare primăvară, de nuanțele suave ori violente ale miilor de lalele ce își sporesc, cu fiecare an, numărul.

Să veniți la Fălticeni primăvara, ne spune Costică Arteni, primarul orașului, atunci cînd merii sutelor de hectare ale Stațiunii de cercetare și producție pomicolă și Asociației intercooperatiste cu profil pomicol sînt în floare; sau toamna, cînd tot orașul miroase a mere. Golden, dublu delcios, parmen auriu, ori cele două soiuri noi create aici, cel de Rădășeni și cel de Fălticeni, sînt căutate în multe locuri din lume. Și o dată stă-

tistică ce merită consemnată: Fălticeni, orașul renăscut prin industrie, asigură fiecărui locuitor al României un kilogram de mere.

Cum se „construiesc” eroii

La Arbore, oamenii au iubit dintotdeauna animalele. Asta se vede numai decît din felul în care le îngrijesc. Cu animalele, e exact la fel cum e și cu pămîntul: cit dai, atît primești. Ioan Ruști, președintele Cooperativei agricole de producție, știe adevărul asta de cînd s-a născut, iar dacă-l repetă uneori, nu e pentru că și-ar inchipui că ceilalți nu-l cunosc, ci pentru că e bine ca fiecare să-și reamintească din cînd în cînd că răsplata e pe măsura muncii și a dragostei cu care muncești. Dacă azi arboreni au titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru producțiile de lapte obținute în 1987, asta se datorește, sigur, și faptului că acest adevăr, chiar dacă e rostit rar, este aplicat

În practică în fiecare moment. „Și programul de lucru pe care ni l-am propus, și pe care l-am respectat cu rigurozitate” adaugă tehnicianul veterinar Corneliu Pavel, șeful fermei zootehnice. Este vorba de un program de ameliorare a animalelor, urmărit vreme de opt ani, începînd din 1975; producțiile au crescut, grație lui, de la 2 000 litri lapte pe cap de vacă furajată în 1975, la 4 680 litri în 1987.

La o aruncătură de băț, cîteva kilometri numai, vecinii arborenilor, membrii Asociației intercooperatiste Clit, sînt hotărîți să nu se lase mai prejos. Maria Buzincu, Mihai Tărnînic, Mihalina Preșesniuc dau zilnic producții peste plan de la vacile pe care le au în grijă, iar inginerul Ilie Obreja, directorul asociației, ne arată cele cinci „mame” de taur care dau producții de peste cinci mii de litri anual. Baza furajeră și-o asigură prin forțe proprii, ba le mai rămîne de dau și altora, mai puțin gospodari, așa că celor doi eroi ai Noii Revoluții Agrare din județ — C.A.P. Arbore și A.E.I. Gălănești — li se va alătura, anul viitor, cu siguranță, cel puțin unul — Asociația economică intercooperatistă Clit.

Pagină realizată de ROXANA P. MANOLESCU

Factorul financiar

(Urmare din pag. 1)

țării. Rezultate deosebite s-au obținut și în celelalte sectoare de activitate economică, precum și în domeniile învățămîntului, sănătății, culturii. A sporit venitul național și, pe această bază, bunăstarea materială și spirituală a întregului popor. Toate acestea s-au reflectat pozitiv în situația financiară de ansamblu a țării, asigurîndu-se resursele necesare finanțării în bune condiții a obiectivelor de plan, menținerea echilibrului bugetar și financiar, realizarea unei circulații bănești sănătoase, aplicarea fermă a politicii de stabilitate a prețurilor.

Însă relația dintre cei doi factori, economic și financiar, este de interdependență. Dacă, după cum am văzut, starea finanțelor depinde de cea a economiei, și mersul economiei în ansamblu ei depinde de situația finanțelor, de asigurarea resurselor financiare pentru fiecare unitate economică, de cit de bine este pus la punct sistemul financiar, de modul cum funcționează mecanismul financiar, de felul cum se desfășoară acți-

vitatea financiară în toate compartimentele și la toate nivelurile. În acest sens, la ședința Comitetului Politic Executiv au fost trasate sarcini de mare importanță. Cităm din nou din comunicatul sedinței: „În mod deosebit, secretarul general al partidului a cerut să se acționeze pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității financiare pe acest an, pentru realizarea autogestunii și autofinanțării, reducerea cheltuielilor materiale și de producție, perfecționarea sistemului de finanțare și creditare, respectarea strictă a prevederilor legale, a normativelor economico-financiare. În acest sens, s-a indicat Ministerului Finanțelor, instituțiilor bancare, tuturor factorilor de răspundere cu atribuții în acest domeniu să ia măsuri ferme în vederea creșterii vitezei de rotație a mijloacelor bănești, gospodăririi și folosirii cu maximă chibzuință a fondurilor materiale și financiare, prevenirii oricăror forme de risipă a avutului obștesc, întăririi controlului asupra cheltuielilor de orice fel, sporirii răspunderii colective și individuale pentru modul în care sînt folosite bunurile încredințate de societate oamenilor muncii, apărării și dezvoltării

continuu a proprietății socialiste”.

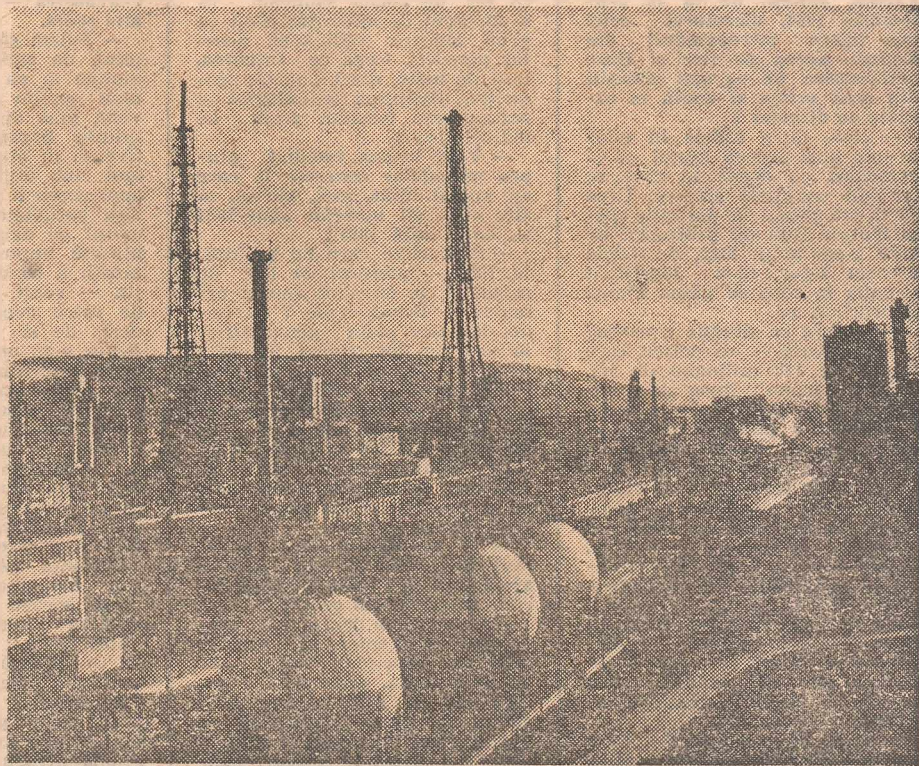
Dar măsurilor luate pe plan național trebuie să le corespundă străduințele mari, de fiecare zi, ale fiecărei unități economice pentru realizarea obiectivelor stabilite, pentru utilizarea la maximum a factorului financiar, pentru punerea finanțelor proprii pe baze sănatoase, solide, în scopul sporirii eficienței întregii activități economice. În acest cadru se înscriu și măsurile — luate în ședința amintită a Comitetului Politic Executiv — pentru perfecționarea în continuare a fondului de beneficii și de acordare a acestuia, în scopul creșterii rolului său de stimulare în mobilizarea tuturor oamenilor muncii, pentru realizarea cu succes a planului, pentru creșterea continuă a eficienței economice, a producției de export.

Asadar, în perioada care urmează, printre sarcinile primordiale din economie, menite să facă din 1988 anul cu cele mai bune rezultate de pînă acum din actualul cincinal și care să pună baze sigure pentru împlinirea cu succes a întregului plan cincinal, se numără și sarcinile în domeniul financiar, pentru a căror împlinire nici un efort nu trebuie precupețit.

Noua geografie din Cîmpia Soarelui

● În ultimii douăzeci de ani, în județul Teleorman — la Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea și Videle, s-au construit 12 mari obiective de interes republican; s-au dezvoltat și modernizat Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele, Întreprinderea textilă și Întreprinderea mecanică pentru agricultură din Roșiori de Vede, Întreprinderea mecanică „Izlaz” Alexandria, și altele. ● Întreaga producție a anului 1938 se realizează în prezent în mai puțin de două zile. ● Față de anul 1965 producția industrială a județului a crescut în 1985 de aproape 12 ori, ajungând astăzi la peste 17 miliarde lei. ● Au apărut ramuri industriale noi: construcția de mașini, electronica, electrotehnica, metalurgia. ● Teleormanul ocupă azi locul I pe țară la țigări extras; locul II la îngrășăminte chimice; III la rulmenți, V la tricotate de mătase și țevi sudate din oțel, 12 la produse ale industriei electrotehnice. ● Produsele industriei se exportă în peste 60 de țări. ● Suprafața amenajată pentru irigații este de circa 250 000 hectare, însemnând o creștere de peste 20 de ori față de 1968. ● Cantitatea de îngrășăminte chimice administrate la hectar a crescut, în unitățile cooperatiste, cu aproape 100 kg substanță activă, iar ca înzestrare tehnică, județul dispune de 7 000 tractoare, 2 500 combine, multe alte mașini agricole moderne. ● Producția agricolă a crescut în perioada de referință de peste 3 ori. ● Circa 25 unități

agricole sînt distinse cu înalte titluri de Erou al Muncii Socialiste sau Erou al Noii Revoluții Agrare, cu Medalia de aur Secera și Ciocanul și Ordinul Meritul Agricol clasa I, pentru recoltele mari, pentru rezultatele deosebite. ● Anul trecut alte 38 unități agricole s-au încadrat în criteriile stabilite pentru conferirea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare. ● Au fost create 72 000 noi locuri de muncă, s-au dat în folosință peste 28 000 apartamente, moderne edificii spitale, noi case de cultură la Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea și Videle. ● La sate, peste 85 la sută din case sînt noi sau renovate. ● Peste 50 la sută din spațiul de școlarizare și aproape în întregime baza didactico-materială existentă în școli au fost create și modernizate în acești ani. ● A apărut un oraș nou — Videle, orașul petroliștilor — care în acest an împlinește două decenii de existență. Noi centre urbane, agro-industriale sînt în curs de constituire: Piatra, Poeni, Drăgănești, Vlașca, Olteni. ● Suprafața comercială a sporit de peste 12 ori, volumul vânzărilor de mărfuri a crescut de peste 8 ori. ● În județ sînt 370 biblioteci cu peste 2,7 milioane volume, 5 case de cultură, 143 cămine culturale, 117 cinematografe și instalații cinematografice. ● La ultima ediție a Festivalului Național Cîntarea României au luat parte 1 164 formații artistice, cu circa 30 000 participanți, 21 dintre aceștia obținînd primul loc în trecerea pe țară și titlul de laureați.

Perlele Alexandriei

Dacă tot vii la Alexandria, în municipiul resedintă de județ, nu te grăbi să te limitezi la a-i admira în treacă doar splendidele arhitecturale, blocurile cu locuințe moderne, casa de cultură, supermagazinul, spitalul, hotelul turistic sau celelalte edificii unice înaltate aici în cei 20 de ani expirați de la reforma administrativă. Nu e bine nici să te lăși ușor impresionat de explozia demografică a urbei ajunsă la peste 60 de mii de locuitori, nici de parcurile frumose îngrijite, nici de străzile sau bulevardele largi, canalizate și asfaltate.

De vrei cu adevărat să înțelegi saltul spectaculos făcut de acest oraș, altădată prăfuit și neînsemnat — ne îndemnăm Ștefan Deculescu, primarul municipiului — trebuie neapărat să ții cont în primul rînd de puterea lui economică.

Alexandria numără azi, nu mai puțin de 12 întreprinderi de interes republican, a căror producție depășește 6 miliarde de lei! Iar dacă numim aici întreprinderile de rulmenți, de panouri și tablouri electrice, de aparatură și accesorii, de prefabricate din beton, de industrializare a laptelui și cărnii, filatura de bumbac, o facem arătînd doar pe cele mai mari, care angrenează cea mai mare parte din populația activă a orașului. Cum însă nu-i posibil a vorbi aici nici măcar în treacăt despre toate, ne vom opri la cea mai reprezentativă: Întreprinderea de rulmenți.

Marea uzină se află undeva, la marginea de sud-vest a orașului de pe malul drept al râului Vedea, într-o zonă întinsă pe sute de hectare și împrejmuată de o perdea deasă de plantații tinere de brazi și de foioase. După cum ne pune la curent Dode Tincu, secretarul comitetului de partid și președintele COM, întreprinderea a intrat în producție în anul 1974, fiind dotată la vremea respectivă cu cele mai moderne mașini și utilaje. Cei aproape cinci mii de oameni, bărbați și femei, care lucrează astăzi aici, au la dispoziție un flux tehnologic în mare parte automatizat și, pînă de curînd, au produs anual peste 30 de milioane de rulmenți în 150 de tipuri și 450 de variante. Inutil să mai vorbim despre gradul înalt de calificare al întregului personal. Aici lucrează ingineri, muncitori specialiști, maistri și tehnicieni de clasă. Inginerul Nicolae Simionescu, cel care nu demult a conceput și realizat o nouă mașină de marcat electrochimic a rulmenților, maistrul Pavel Docea și Romulus Panait, lăcătuș-montor Maria Sorecată sînt doar cîteva nume de referință. I-am văzut strînind cu

pricepere mașinile automate, dispuse într-un complicat flux tehnologic și am avut șansa să discut cu ei într-un moment de răgaz.

„Adevărate perle de Alexandria — spune cu mindrie Maria Sorecată — rulmentii noștri ajung în peste 60 de țări ale lumii, fiind bine cotați de diverși beneficiari. Dacă ar fi să punem cap la cap rulmentii produși în cei aproape paisprezece ani expirați de la realizarea primei bile, ar însemna un colier lung de cîteva mii de kilometri, cu care am putea înconjura pasnic, măcar o dată,

pămîntul”.

De la maistrul principal Pavel Docea din secția ansamblare am reținut că o mică bilă argintie de oțel înseamnă 28 de operații de înaltă tehnicitate. Un singur rulment numai e rezultatul a peste 180 astfel de operații executate de bună seamă de mașini și utilaje automate, a căror funcționare e condusă și urmărită atent de acești oameni. Începînd cu acest an, odată cu intrarea în producție a unei noi capacități, Alexandria va produce 48 de milioane de rulmenți, iar în 1989 — 60 de milioane.

Noi coliere, noi tipuri de rulmenți.

Perlele de oțel ale Alexandriei dau, iată, cu adevărat ocol pămîntului.

Chimie și destin

Sînt multe localitățile patriei care, în epoca de aur ce cu mindrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, și-au legat noul lor destin de dezvoltarea fără precedent a chimiei. O asemenea localitate e și municipiul Turnu Măgurele, puternică cetate a chimiei românești contemporane, al doilea oraș teleormănean ca mărime, înscris cu majuscule în analele industriei care furnizează ogoarelor acea miraculoasă sare a pămîntului ce îi sporește rodnicia, numindu-se simplu: îngrășămint.

Mai la obiect, e vorba de Combinatul de îngrășăminte chimice, un adevărat pivot al dezvoltării pe orizontală și verticală a orașului, cum bine spune Ion Ghergu, primarul municipiului. Deși în teritoriul s-au construit în ultimii ani alte mari unități industriale, precum Întreprinderea de mașini electrice, Întreprinderea de tricotate din lînă sau Întreprinderea de producere și industrializare a legumelor și fructelor, totuși Combinatul chimic cu cele 24 de fabrici ale sale rămîne, cum

s-ar spune, nava amiral a industriei măgurene. Pe poarta acestui gigant, amplasat la confluența Oltului cu Dunărea albastră, ics anual peste 720 000 tone de îngrășăminte substanță activă, pe bază de azot, fosfor și potasiu, destinate atît nevoilor interne ale agriculturii noastre cit și exportului. Faptul că pe ogoarele Teleormanului s-a ajuns azi să se administreze în medie mai mult cu peste 100 kg îngrășămint chimice la hectar, că numeroase unități ale agriculturii de stat și cooperatiste din județul aflat în inima cîmpiei soarelui au realizat mari producții de cereale, primînd ca o răsplătă binemeritată înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste sau Erou al Noii Revoluții Agrare, se datorește și muncii fără preget a celor 7 500 măgureni — anonimi care trudează la colonadele, retortele și recipientii argintii de la marginea fluviului, care și-au identificat destinele cu destinul combinatului, al chimiei teleormănene și românești deopotrivă. La Turnu Măgurele chimia

și-a pus pecetea în tot și în toate.

Marile obiective economice, bulevardele umbrite de tei bătrîni, cartierele cu noi blocuri de locuințe și reprezentative edificii social-culturale, ca și monumentele de arhitectură, ca și parcurile pline vara de verdeață, poartă în ele simbolurile chimiei. Însemnele ei se regăsesc în însăși emblema municipiului, în oamenii locului.

Comunistul Gheorghe Jianu, președintele C.O.M.-ului pe combinat, se consideră el însuși un fel de „produs” al cetății cu coloane și estacade argintii de pe malul Dunării. S-a încadrat aici încă de tînr, din 1964, ca muncitor, odată cu punerea în funcțiune a primei instalații de sinteză. A parcurs pe rînd treptele ierarhiei profesionale, urmează școala de maistri, apoi Academia „Ștefan Gheorghiu”, de unde se întoarce și iată-l acum, după ani și ani, în fruntea consiliului oamenilor muncii. Zile și, nu rareori, chiar nopți în șir e neclintit la datorie.

Un destin comun pînă la un anumit punct, asemănător pînă aproape de identitate cu al lui Gheorghe Jianu, al directorului comercial Marin Căpățînă sau chiar cu al lui Ion Ghergu, destoinic primar al municipiului, îl are și operatorul chimist Constantin Pascal, unul din oamenii de bază de la Fabrica de amoniac 3. De douăzeci de ani, neîntrepuși, el lucrează aici, în marele combinat. Împreună cu tovarășii săi de muncă, se străduiește să de zi să-și realizeze și să-și depășească planul, să dea la export produse cit mai multe și mai bune. Așa cum ne-a mărturisit, se bucură de condiții excelente de lucru și de viață și n-ar concepe să lucreze în altă parte, sau să locuiască în alt oraș.

De ce? I-am întrebat.

„Pentru că m-am obișnuit cu munca și cu oamenii, pentru că destinul meu și al familiei mele e strîns legat de acest combinat și de acest foarte frumos oraș” — ne-a răspuns.

Destinul lui e destinul celor 7 500 de chimiști măgureni.

Viața la Furculești

Comuna Furculești are două puternice cooperative agricole de producție, dispune de peste 4 500 de locuitori și 7 520 de hectare teren arabil, în cea mai mare parte irigată. Cultivarea cerealelor, a viței de vie și legumelor, a florii soarelui și bumbacului constituie aici preocuparea nr. 1 a membrilor cooperativelor și a mecanizatorilor retribuiți în sistemul acordului global. Pentru marile producții, de peste 8 200 kg grîu și 20 tone de porumb știuleți obținute în medie la hectar, C.A.P. Furculești a fost distinsă de două ori cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și Erou al Noii Revoluții Agrare. Tot două asemenea titluri a primit în ultimii ani și C.A.P. Moșteni, pentru 24 tone porumb știuleți și 3 800 kg floarea soarelui realizate în medie la hectar. Nici producțiile de struguri, legume, bumbac, soia sau sfeclă de zahăr nu-s cu mult mai prejos. An de an, și ele sînt tot mai ridicate, contribuind din plin la creșterea contribuției la fondul de stat, implicit la sporirea veniturilor și averii obștești ale celor două unități agricole cooperatiste. În plus, mai trebuie amintit că Asociația economică intercooperatistă are un rula anual de 3 000 capete bovine, iar C.A.P.-urile cresc în sectoarele lor zootehnice circa 4 000 de oi și peste 2 000 de taurine din rase superioare, de mare productivitate.

Pe teritoriul își are sediul C.U.A.S.C.-ul din zonă și tot aici funcționează S.M.A.-ul, Baza de recepție și Centrul de vinifica-

ție. Pe acest temel solid s-a dezvoltat puternic comuna. Prin întreaga dezvoltare, Furculești a ajuns azi un exemplu de ceea ce înseamnă evoluția satului teleormănean. În anii de referință s-au construit aici 4 școli, magazinul universal, un bloc de locuințe pentru specialiști, un complex meșteșugăresc, 3 cămine culturale, 3 dispensare și un spital. Peste 80 la sută din totalul locuințelor sînt noi sau reconstruite; mulți locuitori și-au înălțat case cu etaj, tip vilă, cu cîte 4—6 și chiar 8 camere, dotate cu tot confortul, inclusiv cu garaje la parter. Sînt deja înregistrate 210 autoturisme proprietate personală. Peste 1 000 de televizoare, mai multe posturi telefonice particulare. Numai vorbim de bibliotecă, de cinematograful, de brutărie, de străzi asfaltate, de electrificare sau de rețeaua de apă potabilă, pentru că au devenit demult lucruri obișnuite. Viața a atins și aici un ridicat nivel de civilizație.

La Furculești valoarea unei norme convenționale ajunge la circa 80—100 de lei! Ceea ce înseamnă că un țărăn cooperativ sau un ingrijitor de animale, precum Pelmuș Stan sau Mivancea T. Ion, primesc lunar o retribuție în jur de 3 000 de lei. Asta, nemaipunînd la socoteală cantitățile de cereale și zahăr pe care le primesc în plus, omul să poată trăi cit mai bine.

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU

Disciplina nu se face cu jumătăți de măsură

— Tovarășe Inginer Mihai Zachia, sinteți, de la 15 septembrie 1984, directorul celei mai tinere întreprinderi din Roman, aceea de fire și fibre poliamidice. Ce vă mai amintiți din acea primă zi trăită în calitate de director?

— Data mi-a rămas în minte mai ales pentru faptul că ea coincidea cu aceea în care se deschid cursurile școlare. Cred că m-am gândit la datoriile mele morale față de profesorii pe care i-am avut. Dar, de data aceasta sigur, m-a îngrijorat situația în care se găsea atunci întreprinderea.

— Despre ce situație e vorba?

— Pe scurt — un deficit care trecea de 120 milioane de lei. Cauzele prime: lipsa de experiență în domeniul chimiei a majorității personalului muncitor și o conducere lipsită, la rându-i, de experiență în privința coordonării activității unei întreprinderi așa de complexe. În perioada de rodare a utilajelor (fiersc, pe undeva), treaba n-a mers în conformitate cu așteptările. Cauza principală — indisciplina, favorizată de o lipsă de exigență deghizată în excesivă omenie și înțelegere față de cei care nu se integraseră cerințelor muncii într-o unitate cu mari pretenții în această privință.

— Cum ați procedat? Care au fost primele dumneavoastră decizii?

— Nu prea aveam de ales. După ce am examinat rezultatele unei anchete efectuate de către specialiști de la nivelul conducerii județului și al centralei noastre, în urma căreia s-au evaluat posibilitățile reale de îndeplinire a indicatorilor de plan, am rămas intructiv surprins. Nu se luase în calcul un element decisiv — reducerea consumurilor specifice, consumuri ce reprezentau jumătate din cheltuielile întreprinderii. De aceea s-a considerat că, la acel moment, nu se putea pune

problema lichidării pierderilor. Și tot de aceea spuneam că n-am avut de ales. Am fixat ca prim obiectiv reducerea acestor pierderi. Ceea ce însemna, înțeleg, disciplină de producție, disciplină tehnologică și recuperarea fiecărui gram de materie primă.

— Vom insista imediat asupra metodelor concrete la care ați apelat. Sint, însă, curios, să știu cum ați încheiat anul 1983 și, apoi, anul 1985?

— Sint cifre care nu se uită: în 1984 — pierderi de 130 de milioane, la sfârșitul anului următor — beneficii de 7 milioane, inclusiv plata penalităților la care am fost supuși în urma nerealizării din '84. Și, pentru a termina cu cifrele „edificatoare”, cum le spun reporterii, în 1986 am ajuns la un beneficiu de 120 milioane, iar anul trecut la 124 de milioane, depășind cu 9 la sută un indicator esențial, care este productivitatea muncii.

— Să ne întoarcem la sistemul de măsură ce v-au permis ajungerea în rindul întreprinderilor fruntașe din centrală.

— Voi începe prin a face precizarea că trebuie să distingem net disciplina reală de aceea formală. Spun asta deoarece, repet, instaurarea unui climat de fermă disciplină a fost cel mai de seamă resort al izbuzilor noastre. Așadar, pentru a ajunge la disciplina reală, trebuia depășit pragul celei formale. Întârzierile și absențele nemotivate sînt aspru pedepsite. Așa s-a ajuns ca, de la 50—60 de absențe pe zi, în ultimele luni ale lui '84, acum, doar la două-trei zile se înregistrează, în rindul celor 2500 de oameni ai muncii de la I.F.F.P. cîte o absență nemotivată.

— Rezultatul este, o spun eu, toată convingerea, spectaculos, dar, în același timp, firesc. Normal este ca omul să vină zilnic și la oră fixă la lucru. Înțeleg, însă, că dincolo de această dis-

ciplină — eum i-ați spus dumneavoastră — formală, există și alta reală.

— Putem să-i zicem și disciplină de substanță. Pentru a ajunge la ea am simțit nevoia unui sprijin aparte — consecvent, bine dirijat — din partea tuturor organizațiilor care activează în întreprindere, în primul rînd organizația de partid, apoi aceea a democrației și unității socialiste, sindicatul. Climatului de exigență și responsabilitate impus de aceste organizații a condus la un alt sprijin — venit, fără a fi solicitat de către conducerea întreprinderii, de la nivelul secțiilor. Acolo s-au organizat comisii de disciplină, instanțe care au ușurat mult munca din cadrul comisiei de disciplină de la nivelul C.O.M.-ului, dar, mai presus de asta, au asigurat o eliminare a aspectelor de indisciplina chiar din momentul manifestării lor. Spiritul muncitoresc și-a spus din plin cuvîntul. N-au fost acceptate scuzele de circumstanță. „Am greșit și eu...” sau „am uitat...” au fost, în timp, scoase din limbajul oamenilor întreprinderii. Am asistat deseori la modul în care se desfășoară activitatea acestor comisii de disciplină, convocate imediat ce situația o impune. „Am greșit!”, spune el, unul dintre cei chemați să dea seamă pentru o faptă sau alta. Perfect, i se răspunde, dar cine greșeste, plătește. Dacă, de pildă, din greșală, din neatenție, spargi acasă geamul de la sufragerie, nu alergi imediat să-l înlocuiești cu altul, plătindu-ți astfel greșeala? Altul zice — am scăpat și eu firul de pe format, așa, din greșală... Răspunsul vine iarăși prompt — de ce greșești una să fie duse în spate de ceilalți, cei care nu greșesc. Pornind de la aceste discuții s-a ajuns la vitrinele calității, care nu sînt simple obiecte de mobilier, ci ele conțin mostre de produse rebuta-

te, alături de numele celui care a greșit și costul acestei greșeli. Cînd oamenii au aflat că un kilogram de fir rebutat costă 70 de lei, iar fiecare dintre ei prelucrează zilnic 200 de kilograme, optica tuturor s-a schimbat.

— Așa s-a ajuns la reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale?

— Nu numai așa, dar și așa. Mai exact spus, această reducere, despre care se vorbește atât, n-a fost înțeleasă în colectivul nostru ca o lozincă. Pentru redresarea întreprinderii era imperios necesar să ajungem la această reducere. Și mai precis, de la un consum de materie primă de 1,3—1,4 kilograme de materie primă pentru un kilogram de produs finit, am ajuns la mai puțin de 1,2 kilograme la un kilogram. Asta înseamnă, de fapt, o reducere cu 20 la sută a cheltuielilor materiale. Felul în care s-a ajuns aici reflectă disciplina reală... Simțeam cu toții nevoia găsirii de soluții urgente de valorificare a subproduselor. În prezent, peste 80 la sută din aceste subproduse sînt valorificate, obținându-se din ele materiale și produse mult solicitate și deficitare la nivelul economiei naționale. Realizăm 50 de milioane lei anual din asemenea „fleacuri”, precum plase pentru cartofi, ambalaj de pînză, sfoară de balotat paie etc.

— O recuperare deosebit de eficientă. Cum ați organizat-o?

— Și cu asta e o poveste. Am fost criticat pentru faptul că nu am organizat un sector anume pentru recuperare. Eu am crezut, și am rămas la această convingere, că un asemenea sistem nu e prea eficient. Astfel încît am creat, la fiecare fază de producție, un sistem de recuperare a subproduselor. La cord, de pildă, unde rezultă niște corzi asemănătoare celor de la rachetele de tenis, corzile rebutate, care erau considerate deșeuri, sînt acum introduse într-o instalație de granulare, iar granulele sînt reintroduse în producție, ca nouă materie primă. Sau, dacă rămîn cîteva grame de fir pe niște formate, aceste fire sînt multiplicare, adunîndu-se fir cu fir și realizîndu-se produse utile. Am trecut la realizarea de ambalaje pentru produsele noastre, ambalaje rezultate din subproduse, care sînt mai ieftine decît cele tradiționale, dar și mult mai aspectuoase, fiind foarte bine primite de către partenerii externi. Multe, foarte multe dintre ideile tehnice de la care am pornit au venit din rîndul muncitorilor, maistrilor, inginerilor. Am găsit soluții pentru a-i stimula pe cei care sugerau soluții viabile. În acest sens, și nu doar în acesta, introducerea și adîncirea continuă a acordului global la nivelul de formație, corelat apoi cu acela individual, ne-a ajutat în mod deosebit.

— Cum?

— Foarte simplu — propunătorii de soluții primesc un coeficient suplimentar la acordul din cadrul formației. Și nu e numai asta. Seful de formație își ia retribuția în funcție de rezultatele formației. În felul acesta am ajuns la eliminarea foarte rapidă a unui soi de nedorită și ineficientă „boierie” în care căzuseră unii dintre șefii de formație. A existat și la noi tendința de a nu adînci acordul global, pentru a se echilibra retribuțiile. Am respins-o militînd pentru asigurarea de condiții echitabile pentru toate formațiile, dar și pentru retribuțiile reale. Nu e ușor. E nevoie, în primul rînd, de o bună organizare — în sensul deplasării forței de muncă și materialelor către sectoarele prioritare, la un moment dat. Pe de altă parte, muncitorii au înțeles că e nevoie și de sprijinul lor pentru a se realiza această eficientă organizare.

Dacă nu știu să lucreze pe toate mașinile, dacă nu se policalifică, deci, nu pot fi nici deplasați. Am purces, așadar, într-o fază preliminară, la rotirea personalului pe toate tipurile de mașini din dotare. Unii au zis că e vorba de o sarcină suplimentară și s-au codit s-o execute. Le-am explicat că altfel n-o să-și poată realiza, în anumite momente, planul. Au fost necesare și altele de so-

luții, pur ingineresti. De pildă, pe o fază se realizau produse destinate exportului. Cei care lucrau acolo, își realizau și chiar depășeau planul, luînd retribuții mai bune decît cei de la alte faze. Am adaptat toate mașinile pentru producția de export — ceea ce n-a fost puțin lucru —, astfel încît acum, în funcție de cerere, toată întreprinderea poate executa, în orice fază, asemenea produse.

— Vorbeați, la început, de sprijinul pe care l-ați primit din partea organizațiilor din întreprindere, din partea conducerii secțiilor. În ce s-a materializat acest sprijin în afara comisiilor de disciplină de la nivelul secțiilor?

— În tematica abordată în ședințe și din modul ei de abordare. Ne-am pus mai mult probleme noastre în discuție, renunțînd la generalități. Atunci s-au ivit discuțiile constructive și soluțiile de care era nevoie. Iată un singur exemplu: săptămînal se organizează acțiuni de gospodărie a fiecărei secții. Se curăță pereții, se spală pardoseala, ce mai, ca într-o casă a noastră. Apoi se sortează formate, se revede, recuperarea de materiale re folosibile, la fel, ca la noi, în gospodăria fiecăruia. Cum se uitau muncitorii care roboteau asemenea albinelor dintr-un stup atunci cînd îl vedeau pe șeful de formație stînd în halat, cu cravată la gît, și coordonîndu-le, din gesturi pline de superioritate, truda? Exact ca la un trîntor. Am decis, atunci, ca maistrii să poarte același echipament cu muncitorii și să pună mîna la treabă. Maistrul nu pune mîna — era muncă mai puțin calificată, deh! —, înainte vreme, nici la încălzirea și descărcarea mașinilor. Acum, de cînd cu acordul global, el e cel ce organizează și grăbește ritmul încălzirii și descărcării. Schimbare de optică, nu? Pentru că, s-o spun deschis, șefii de formație se obișnuiseră și s-au dezobisnuit greu de ideea că și ei trebuie să se supună unui regim de disciplină. Credeau că disciplina începe numai de la ei în jos. Așa că își permiteau ca, în cadrul graficelor de liberă, să-și aleagă zilele fără a mai respecta necesara ordine.

— Am văzut, trecînd prin întreprindere, ceva care m-a uimit și voiam să vă întreb de ce se procedează astfel: locurile unde se depozitează gunoii și materialele re folosibile sînt incuiate. De ce?

— Nu sinteți primul care sesizează acest aspect, pentru care, iarăși, am fost criticat. Dar, ca adept al disciplinei de esență, am considerat că este cea mai bună soluție. În primul rînd pentru ca depozitarea materialelor să fie făcută în prezența unui om care știe rosturile acolo, sortîndu-le din capul locului. Apoi, pentru menținerea stării de curățenie. Sigur, e un amănunt, dar de la el porneste înfățișarea unității.

— Arată, într-adevăr, ca o farmacie la ora deschiderii!

— Și nu e vorba de o frumusețe aparentă. Tîm și la frumusețea morală. Într-o întreprindere în care se cîștigă așa de bine cum este a noastră, unde lună de lună oamenii cîștigă în plus față de retribuția de bază, frumusețea morală este determinantă. Am schimbat mulți dintre portarii care-și vindeau pe 25 de lei această frumusețe.

— Nu păreți — ca să vă imprimut o expresie favorită — formal — un om chiar așa de aspru...

— Nici nu sint. Dar îmi place să privesc lucrurile în față, cu realism. Am mai spus-o: de numărul de personal depinde starea disciplinară. Acolo unde ai 5 oameni și nu lucrează decît 4, acolo ai indisciplina. Prin mecanizare, automatizare, dar și prin potențarea eforturilor umane am ajuns la o reducere a efortului, a personalului, dar și la o creștere — pe deplin meritată — a retribuțiilor, la rezultate bune la nivelul de întreprindere, la o disciplină cu adevărat muncitorească, responsabilă. Cu mențiunea că nici un cuvînt din toate cele rostite în această ultimă frază a mea nu este lipsit de acoperirea faptelor și de o mare încărcătură de efort.

DAN MUCENIC

„În atenția tovarășului director”

În fiecare an, Institutul Național de Informare și Documentare publică un prospect. Lectura unei asemenea tipărituri ajută pe oricine să înțeleagă ce reprezintă acest institut, ce trebuie el să fie, ce vrea, ce poate și ce reușește el să facă.

Potrivit Decretului cu nr. 138 și datat 1974, I.N.I.D. răspunde de activitatea de informare și documentare tehnică la nivel național. Prin urmare, statutul după care el își desfășoară munca este cît se poate de limpede. Și la fel de clar este că, prin natura funcțiilor sale, de-a coordona și în bună măsură de-a realiza el însuși activitatea de informare tehnică, institutul își îndeplinește menirea printr-o colaborare permanentă cu oameni care fac dovada unui nivel superior de educație economică. Din păcate, unii fac dovada unui nivel de educație economică ce se califică singur prin chiar faptul că ei, acești oameni, încă își permit să ignore importanța de prim ordin a informației tehnice și științifice.

În deschiderea unor prospecte ale sale, institutul a crezut că este necesar să reamintească factorilor de conducere din unitățile noastre economice o mai veche datorie a lor. În capătul acestui apel se află scris, cu litere mari, „În atenția tov. director”. Dar apelul a avut un ecou neașteptat de slab. Și iată, mai amănunțit, despre ce este vorba.

„Prin Ordinul Consiliului de Miniștri nr. 28/1978, unitățile economiei naționale au obligația de a transmite la I.N.I.D., în două exemplare, toate prospectele, cataloagele industriale, foile de reclamă, nomenclatoarele de produse și fișele tehnice ale tuturor produselor și tehnologiilor elaborate. Toate aceste categorii de material documentar se înregistrează în evidența națională organizată la I.N.I.D., pe baza căreia se realizează o informare operativă a tuturor celor interesați, prin Ghidul cataloagelor industriale, cu apariție lunară. Întrucît se constată că nu se respectă prevederile Ordinului menționat, vă rugăm a lua măsuri urgente de aducere la îndeplinire a obligației de a transmite la I.N.I.D. două exemplare din toate materialele documentare indicate mai sus”. Acest apel al institutului se încheie cu o formulă obișnuită de politețe, „Vă mulțumim pentru colaborare”. Să vedem cu cîtă politețe i se răspunde din partea unor unități economice și, în general, ce dimensiuni are această colaborare.

De acest sector răspunde, în cadrul institutului, Mariana Taulescu. Iată ce ne spune ea: „Dacă o întreprindere nu tipărește prospecte sau cataloage, ea este obligată să facă, în orice caz, fișele tehnice. Acestea trebuie să existe, fiindcă ele reprezintă actul de naștere al produselor. Însă multe întreprinderi nu ne trimit nici măcar acest fel de material documentar. Nu își dau seama că noi le-am face astfel reclamă fără să le cerem un ban”.

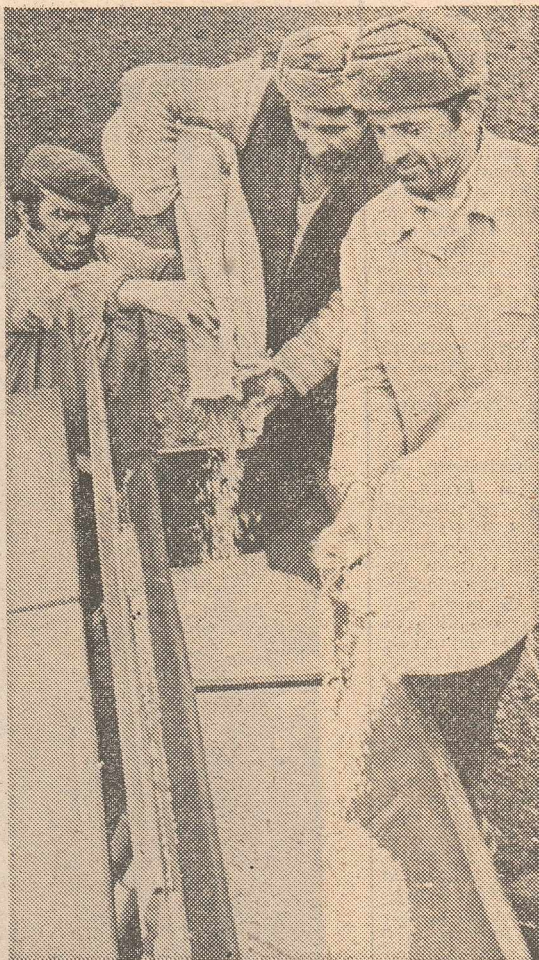
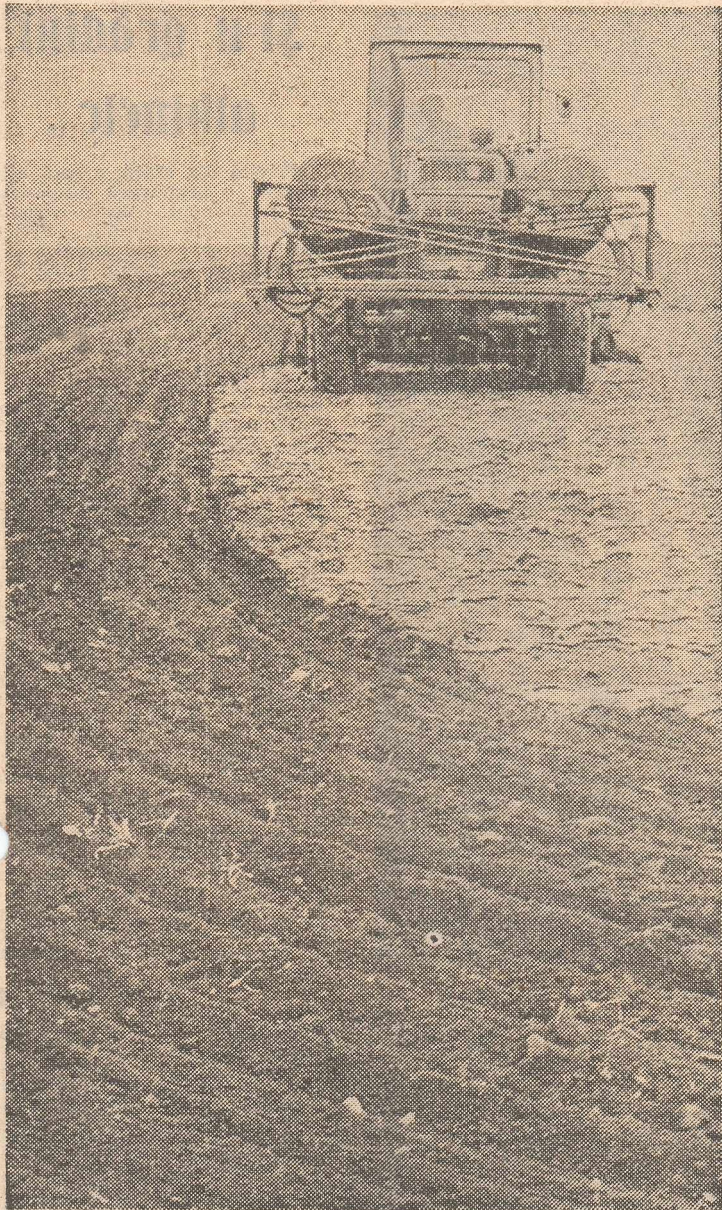
Au trecut, prin urmare, zece ani de cînd aceste materiale documentare care alcătuiesc ceea ce se numește „literatură de firmă” s-au adunat la I.N.I.D. Deci, întrebăm, ce zestre de cataloage industriale s-a adunat pînă acum? Răspunsul este incredibil: vreo 2000 de cataloage industriale românești, cuprinzînd informații despre aproximativ 30000 de produse. Asta în condițiile în care, de exemplu, numai în industria construcțiilor de mașini se află în fabricație, în prezent, cîteva sute de mii de produse, iar dacă ținem seama și de subansamble, de piese de schimb, de diverse componente, atunci numărul produselor trece de 1 milion! Și ar mai fi de adăugat că, anual, rata de reînnoire a fabricației este, în această ramură industrială, de 20—25 la sută. Ar fi îndreptățită, așadar, întrebarea: cîte prospecte și cataloage au venit pe adresa I.N.I.D.-ului, în 1987 să zicem, de la unitățile aparținînd acestei ramuri industriale? Răspunsul e prompt, 238.

Iată ce ne spune la rîndul său directorul institutului, inginerul Gheorghe Anghel: „Cu vremea am extins această prospectoteică, după cum o denumim noi, astfel încît să putem oferi informații și despre produsele străine. Dar dacă la un tirg internațional, să zicem, un om de la I.N.I.D. cere asemenea prospecte, străinul care se află la standul respectiv sesizează imediat că discută cu un om de la un institut național de informare și primul lucru care întrebă este: cîți bani ne cereți? Realizează că prin noi își poate face reclamă și nu uită că reclama este suflatul comerțului. Iar după ce-și notează adresa noastră, să vedeți ce prospecte și cataloage ne trimite. N-ar fi rău să facem și noi așa, pentru că așa e bine”.

Este ușor de înțeles: cînd o unitate economică se abține să difuzeze și să pună în circulație „literatură de firmă” proprie, ea micșorează cercul virtualilor cumpărători ai produselor sale și, de fapt, își aduce singură prejudicii. Pe de altă parte, cunoașterea „literaturii de firmă” cum este aceea din evidența organizată la I.N.I.D. — singura evidență de acest fel din țară — este folositoare ori de cîte ori o unitate economică, la rîndul ei, vrea să cumpere. Din această perspectivă vînzînd lucrurile, ne-am fi așteptat ca „Ghidul cataloagelor industriale” să aibă un tiraj foarte mare. Dar el se tipărește în 129 de exemplare, pentru că numai atîtea unități economice, 129 din întreaga țară, și-au exprimat dorința de-a face abonament. Să ne mirăm, atunci, că s-a putut întîmpla aievea ca un director să ceară să fie adus din import un produs care se făcea chiar în centrul lui și cu parametri mai buni? De ce să ne mirăm? Mai bine luăm act că ignoranța și indolența unora pînă la urmă sînt plătile de cineva. De noi toți.

D. CONSTANTINESCU

Semănatul — o investiție a pământului

Fotografii de VICTOR RADULESCU

Cînd orice handicap poate fi recuperat...

1987 a fost pentru cooperatorii din Gostinu un moment de referință, în care au realizat producții superioare la orz, grâu, sfeclă de zahăr, în zootehnie și, în mod deosebit la porumb — 25 750 kg știuleți la hectar, aceasta din urmă propulsind unitatea spre virful ierarhiei și aducîndu-i înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare.

Simbătă, 19 martie 1988. Constat că gostinarii au o forță mecanică care le permite să facă față la orice situație. Apoi, cooperativa are 750 de oameni forță activă la 1 685 ha suprafață arabilă, iar media de vîrstă a cooperativelor este de 45 de ani. În asemenea condiții, e limpede că oamenilor nu prea le este frică de vreme. Totuși, pînă la 15 martie, însămînțările la sfeclă, furaje, cartofi, varză timpurie (deci tot ce se cuprinde la ei în prima epocă) trebuiau încheiate. Sintem în 18 martie și însămînțările la sfeclă (250 ha) n-au început. Din 35 ha furaje au însămînțat 10 ha. Cartofii, care aici, pentru că este forță de muncă și pentru că este mai rentabil în raport cu producția, se plantează manual, nu sînt însămînțări decît pe 10 ha. *Insămînțările au fost întîrziate cu 4-5 zile.* E drept că a plouat mult în perioada 7-11 martie (și în 18, ploua, dar se mai lucra). Pe 17 martie temperaturile nu au mai fost scăzute și umiditatea solului nu a mai fost un impediment (pe 12 și 13 martie pămîntul înghețase). Firesc ar fi fost să găsim oamenii îngrijați. Nu erau. Păreau că mai trecuseră prin situații asemănătoare. Esențiale pentru liniștea lor sînt oamenii, dotările mecanice, disciplina cooperativelor. Așa se explică faptul că orice handicap poate fi recuperat. Oamenii așteaptă uneori ca pămîntul să aleagă vremea în

care să fie însămînțat, lor rămînîndu-le numai să fie pregătiți și să aștepte.

Pe 18, 19, 20 martie, s-a lucrat zi și noapte. Noaptea funcționau toate combinatoarele și toate discurile, pregătind sămînța. Ziua se însămînța. Seara, toate utilajele, curățate și pregătite să funcționeze în plin, erau lăsate la capătul soarelui ce urma să fie însămînțată a doua zi. S-a hotărît ca însămînțarea cartofilor să se facă în exclusivitate prin plantare manuală și din cauză că apărea fenomenul tasării (umiditate mare) și utilajele ar fi înaintat mai greu decît oamenii. Sămînța era încărcată și lăsată, alături de utilaje, lingă suprafața în care, în ziua următoare, se lucra. Cooperatorii se angajaseră foarte serios în recuperarea timpului pierdut.

Acest handicap este real, m-am întreb, s-au este numai în raport cu o statistică de care nu a ascultat buletinul meteorologic? Era real. Se datoră oamenilor. Februarie, de la 15 la 29, a fost o lună bună. Se puteau semăna furajele. În același timp, putea fi pregătit terenul pentru celelalte însămînțări.

Dacă aceste operațiuni ar fi fost făcute, declanșarea semănatului ar fi fost posibilă cu 3 zile mai înainte decît a început.

Apoi, au fost și pe 18, 19, 20 martie, ore în care nu s-a lucrat. Oamenii stăteau indecizi la „capul locului”. Pe 14 și 15, s-a început treaba în jurul prinzului, cînd se putea începe în zori.

A fost un fel de teamă de a acționa cînd situația impunea să se acționeze.

La ora scrierii acestui articol, lucrările de însămînțare au fost încheiate.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

La 7 dimineața, întreaga suflare a Direcției agricole județene Prahova e cu ochii pe cer, pîndind o cit de firavă rază de soare. Pînă la sfîrșitul săptămîinii trecute se însămînțase 7,5 la sută din suprafața de pămînt pe care prahovenii au destinat-o culturilor din prima epocă, ritmul de lucru fiind de 5 600 hectare pe zi. „Pe primul loc se situează C.U.A.S.C. Drăgănești, dar mai sînt și alții care stau la ora aceasta bine. Ne-a ajutat și vremea — adaugă Elena Sbircea, director general al Direcției agricole județene. De-ar mai fi ținut soarele de acum două zile, sau de s-ar stîrni un vînticel să zvînte pămîntul, am termina repede treaba, nu doar la culturile din prima epocă, dar și la floarea-soarelui, soia, mazăre, fasole — culturi de epocă a II-a. Pînă la 10 aprilie vrem — trebuie neapărat — să punem și porumbul în brazdă.”

Vînticelul mult dorit, chiar dacă te cam lua pe sus, umplea inimile de bucurie la Cioceni: se putea intra în brazdă. Mihai Floroiu își trăgea suflul la capătul tarlalei doar cît să-și ia cu el o nouă încărcătură din sămînța ce-l aștepta pregătită la marginea drumului. „Am intrat cam tîrziu cu tractorul, pe la 8, c-a fost moale pămîntul. Altfel, o porneam de cu zori. Dar într-o oră termin ce am pe aici cu borceagul și m-apuc de lucernă, dincolo de lac.” O hartă întocmită ad-hoc, cu degetul pe pămîntul reavăn, ne schițează configurația locului. Întreprinderea agricolă de stat „Dealul Mare” are 16 ferme, din care trei sînt destinate culturii mari — 2 700 hectare pămînt arabil. „În rest, avem vii,

pomi și pășuni, explică directorul tehnic Ioan Matei. Acum însă, ne-am concentrat toate forțele la însămînțat. Șeful de fermă de la vie este și el la ovăz, să dea ajutor. Nu ducem noi lipsă nici de dotare nici de forță de muncă. Se acționează pe front larg și pentru culturile din epocă I și pentru cele de epocă a II-a. Ducem utila-

*Fugind după timp,
de la o cultură la alta*

**Inima bate
împreună
cu griul**

jele de la o fermă la alta, în funcție de posibilitățile oferite de teren, dar mai ales de vreme. Nici pămîntul nu-i la noi peste tot la fel. Avem și podzol și cernoziom și brun roșcat. Chiar dacă se mai „zbrîleşte” un pic temperatura, nu ne speriem, pentru culturile noastre nu-i nici un pericol. Lucerna, borceagul, mazărea, ovăzul se pot semăna și în „mustul zăpezii”. Pentru cele mai pretențioase, de epocă a II-a, fugim după timp, de la o cultură la alta. Zona de sub deal e mai fertilă

decît în cîmp, dar se lucrează mai greu în prima parte, pentru că pămîntul reține mai multă apă. Toți șefii de fermă — la Cioceni, Loloiasca și Albești — și-au „toaletat” frumos parcelele. „Asta înseamnă, ne explică mai departe șeful de fermă Leonard Precup, pregătire temeinică înainte de semănat.” Nu ne permitem să facem treaba oricum. I.A.S.-ul nostru dă lină multă, dar nici cu cultura mare nu ne-a dat de rușine. Priviți cum a incolțit griul: are trei și patru frați. În față merg fertilizatoarele, pe urmă vin combinatoarele și la urmă, semănatul.”

Acum, vorba directorului tehnic „se lucrează mai mult cu tractorul decît cu omul și pe cîmp nu-i decît tractoristul Gheorghe Bucur și inginerul Precup”. Într-un minut tractorul e departe, lăsînd în urma lui ovăzul sub brazdă. Îi pierdem curînd din ochi și n-o să mai apară decît după vreo jumătate de oră, să ia de la capăt altă felie de pămînt. „Așa om, mai rar, să știți asta de la mine, că muncesc cu el aici. Nu vă uitați că-i încrunțat, nu se arată mereu așa. Acum însă, se luptă cu vremea și cu timpul și pentru el asta nu-i de joacă. E cel mai bun mecanizator al nostru.” Cu ce e mai bun decît alții? întreb. „Cum să vă spun?”. Ingerul Precup caută o imagine cît mai exactă. „Îl bate inima odată cu griul”. Cu griul? „Cu griul, cu porumbul, cu ovăzul pe care-l seamănă acum de n-are timp de vorbă. Îl bate inima odată cu tot cea ce-i al pămîntului.”

LIANA MOLNAR

Omenie

(Urmare din pag. 1)

tora, din cărți, de la Aristotel de pildă, iar dacă nu din toate acestea, atunci, zicea Miron Costin — „să se rușineze omul de statuia cea mută a lui Memnon, să învețe omenia de la dînsa”, să-și întoarcă deci privirea, în fiecare dimineață, la apariția razelor soarelui și să vadă în mingiile lor propria sa nevoie, învîlul necesar propriei sale ființe.

Realitatea psiho-etică a poporului român, și cele mai înalte și valoroase creații ale culturii noastre, așează omenia în casa istoriei, a relațiilor prac-

tice dintre oameni, acolo unde ea este și trebuie să fie, unde se păsește și trebuie mereu să se găsească în alcătuirii și cu senzorii instilative de autentic uman.

Ni se pare de aceea că pentru români omenia desemnează o realitate spirituală cuprinzătoare înlăuntrul căreia omul este valorificat ca măsură a lumii și, de aceea, nu ca obiect al unor practici întîmplătoare, de duminică, ci ca subiect al practicii de toate zilele.

Din perspectivă filosofică, omenia ne dezvăluie în înțelegerea celuilalt, cu dreapta cumpănire a semenilor, cu deschiderea către viața complexă, cu primirea rațional-afectivă a faptelor și gîndurilor oameni-

lor, cu dreapta judecare a actelor vieții.

Nu ne putem imagina, de aceea, o filosofie românească fără conceptul omeniei ca unul care prinde în sine și reflectă un mod specific de apreciere a vieții omului și nici o realitate a vieții omului din care omenia să fie practică în ordinea întîmplării. Societatea noastră, cea de azi, face din practicarea omeniei un program, iar aceasta tocmai pentru că omenia ne definește și ne exprimă, în ființa noastră și cu ființa noastră. Cu ea ne găsim în noi înșine și cu ceilalți, în sensul și cu sensul realității noastre psihospirituale, cu proiectul social izvorit și din cerințele straturilor profunde și luminoase totodată.

Inițiative F. D. U. S.

Debutanți și specialiști

Copilărise la țară, dar mai înainte ca el să meargă la școală părinții lui se mutaseră la oraș. Destinul lui a fost ca el să-și aleagă o meserie care în cele din urmă l-a adus tot în apropierea unui sat. Și când a ajuns să fie numit șef al unei gări, și-a cumpărat o vacă. Nu doar pentru că imaginile din copilărie erau încă, pentru el, niste amintiri frumoase, ci și pentru că în fiecare dimineață trebuia să așeze cite un pahar cu lapte înaintea fiecărui copil al lui. Nu era o problemă să învețe când să dea apă și cum să hrănească blinda ființă care ajută ca, în parte, familia lui să se autoaprovizioneze. Dar a venit vremea ca vaca să fete, și atunci omul nostru s-a dat bătut. Într-o noapte, cu un felinar în mână a bătut la porțile citorva case din satul apropiat. Țăranii l-au ajutat, se înțelege, și putem crede că au făcut-o cu o anume mindrie, gândindu-se că, iată, ei știu niște lucruri pe care la o adică nu le știe chiar toată lumea.

Întimplarea aceasta ar avea un înțeles și când e vorba despre legumicultură, desigur. Iar din această perspectivă, inițiativele Consiliului județean Argeș al F.D.U.S. de a veni în sprijinul legumicultorilor apar cit se poate de binevenite. Ele s-au dovedit utile nu numai celor care, în creșterea legumelor, reeditează pătania sefului de gară, ci și țăranilor și specialiștilor din agricultură, la urma urmei, dacă avem în vedere că apar soiuri noi iar tehnologiile se schimbă și ele, iar toate aceste noutăți trebuie aflate de undeva. După cum este cunoscut, în cadrul Consiliului județean al F.D.U.S. își desfășoară activitatea și Comisia pentru răspunderea cunoștințelor culturaleștiințifice și tehnice. Cu sprijinul întreprinderii cinematografice județene, ne spune secretarul acestei comisii, Gheorghe Diaconu, în mai multe comune au fost prezentate filme documentare dintre ale căror titluri amintim câteva: „Producții mari de legume”, „Drumul legumelor”, „Tehnologii intensive la cultura cartofului”, „Experiență bogată, producții sporite”. „Astfel de filme documentare, adaugă secretarul comisiei, au fost prezentate în comunele din sudul județului, care au bazin legumicol, așa cum sunt Recea, Rociu, Moșăceni, Lunca Corbului, Birla. În comunele din zona premontană, la Stîlpeni și Stoenesti, de exemplu, sau la Albești de Argeș, la Vedea și la Drăganu, au fost prezentate materiale documentare prin care i-am ajutat pe oameni să cunoască îndeaproape tehnologia cultivării legumelor în solarii. Consiliul județean al F.D.U.S. dispune, anual, de niste fonduri care sînt

alocate pentru activitatea de educație economică. Tipărim tot felul de materiale documentare, broșuri, pliante, prin care venim în întîmpinarea dorinței oamenilor de-a se informa, de-a se ține la curent cu noutățile apărute în acest sector agricol, legumicultură. O seamă de materiale de acest fel se adresează și nespecialiștilor, acelei categorii alcătuite din oameni care din acum n-au cultivat legume dar, în cadrul acțiunii de autoaprovizionare, ei se arată doritori s-o facă. Pentru aceștia, ca și pentru specialiști de altfel, „Calendarul legumicultorului” editat cu prilejul primei ediții a „Colocviului legumicultorilor din județul Argeș” reprezintă un îndreptar, credem noi, destul de folositor.”

Unul dintre specialiștii de marcă, din județul Argeș, în cultura legumelor, se numește Florian Anastasescu. Și s-ar putea spune că ritmurile de muncă și campaniile la care se referă „Calendarul legumicultorului” reprezintă, de multi ani, chiar viața lui. La Asociația de stat și cooperatistă legumicolă din Topoloveni, lui i s-a încredințat, de multi ani, o muncă de mare răspundere. Ca șef al fermei nr. 5, împreună cu cei 60 de oameni cu care muncește, el este răspunzător de producerea răsadurilor pentru cele mai bine de 1000 de hectare ale asociației. Acum, în aceste zile, pe cele 2,6 hectare ale fermei se lucrează la replicatul răsadurilor. În această iarnă, munca la ferma nr. 5 a înregistrat o primă. Pentru prima oară, oamenii au putut să lucreze cu o mașină de semănat seminte mici. Cu mașina aceasta, care a costat 27000 de lei, au lucrat trei oameni, Florian Năstase, Nicolae Berechet și Constantina Florian. În zece ore, ne spune șeful fermei, cu o asemenea mașină se seamănă 6000 de metri pătrați iar asta înseamnă pentru toți cei care lucrează aici, un succes de proporții, dacă ținem seama că tot în zece ore un singur om poate să semene manual, doar 40 de metri pătrați.

În pragul acestei primăveri, ferma condusă de Florian Anastasescu produce 10 milioane de răsaduri. La capătul muncii de peste an, acestea trebuie să dea o producție de 18000 tone de legume. Pentru că atât este, de 18000 de tone, planul pe acest an al asociației din Topoloveni. Și după cum ne spun directorul acestei asociații Tudor Lina, și inginerul șef, Nicolae Popescu, prin 1972 tot atât era, de 18000 tone de legume, planul întregului județ Argeș. Semnificativ, nu-i așa?

D. CONSTANTINESCU ■

LEGUMELE

Și-n grădini,
albinele...

Privită din afară, o seră este, firește, o primăvară perpetuă, un permanent decor vegetal, indiferent de anotimp. Privită din interior, este o drastică uzină cu foc continuu, unde se fabrică, trufandale pentru mesele noastre, de cea mai bună calitate la cit mai înalți parametri de rentabilitate. Serele Stațiunii de cercetare și producție legumicolă Brăila sînt o astfel de uzină verde care, pe lângă rolul și rostul de a produce este și un important laborator, o pistă de încercare pentru idei, gânduri, tehnologii noi. La Ferma nr. 1 de pe raza comunei Tichilești, condusă de ing. Pertache Șeicărescu, din 19 hectare, 3 sînt destinate răsadurilor de mare valoare biologică. Se află acum, la debutul primăverii astronomice, „pe rol”, gata de expediție în cîmp și în grădini, milioane și milioane de fire de varză, conopidă, tomate, vinete, ardei deci, pentru producțiile timpurii. Semănatul a început aici la data cînd noi abia terminasem de petrecut sărbătorile de iarnă. Microuzina de la Tichilești în perioada ei de „remont”, de pauză pentru „reparații capitale” este tot seră de producție. Pe întinse hectare germinează ciuperci. În toamna trecută a dat picții județului o cantitate record. Asta pentru că omul sfîntește locul și inginerul Șeicărescu este un asemenea om.

ELENA GHERA ■

Stațiunea pregătește răsaduri pentru aproape tot județul.

Se replică varza timpurie în grădini.

„Am muncit pentru viață!”

Așezarea este menționată în scripse încă de la 1215. Din 1379, este numită Păulești. Cîndva, pe teritoriul ei a fost o cetate de apărare ridicată de Memorat. Era, deci, un punct strategic al voievozului român, la numai trei kilometri de Satu Mare. Invoc acest detaliu pentru a arăta că dezvoltarea ei nu a fost neglijată de-a lungul secolelor. Totuși, în momentul pe care îl luăm ca reper (28 august 1949), satul nu avea mai mult de 90 de case, în marea lor majoritate cu o singură odaie, în care își făcea veacul o familie, oricît de numeroasă. Cu excepția reședințelor celor doi proști, mai erau patru case cu cite trei camere, în care locuiau patru familii, avînd fiecare aproximativ cîinec hectare de pămînt. Pe la începutul secolului, pe terenurile proșilor, unde se lucra cu cea mai mare grijă, se obțineau producții de 1000 kg griu la ha și 800 kg porumb la ha. În 1945, pe aceleași terenuri, producțiile crescuseră la 1500 kg griu la ha și 1200 kg porumb la ha. Perimetrul locuibil al satului de atunci reprezintă o cincime din cel de azi. Acum, sînt 236 de

numere de case, multe dintre clădiri avînd două nivele.

Anul trecut, deci la un deceniu și jumătate după ce au fost cuprinse în C.A.P. și satele din jur, cu pămînt de mai slabă calitate, producția medie de griu la ha era de 3291 kg griu, producția medie de porumb, de 8327 kg la ha. (Cititorul este rugat să compare creșterile cu cele înregistrate în prima jumătate a veacului). Și acestea nu sînt producții record în istoria C.A.P.-ului. Am folosit deci trei repere spectaculoase (numărul de case și calitatea lor, producțiile de porumb și de griu la ha și extinderea perimetrului locuibil), direct proporționale cu oricare indici de cultură și de civilizație, pentru a demonstra că, în mai puțin de patru decenii de la cooperativizarea agriculturii, viața țăranilor din Păulești s-a transformat esențial. Mai sînt în viață mulți dintre primii semnatari ai cererilor de intrare în C.A.P. Numai ei par să mai păstreze cu discreție memoria schimbărilor care s-au petrecut. Cu ajutorul a 30 de sate de diferite vîrste și profesii am încercat să refacem drumul vieții, din 28 august

1949, cînd a fost semnat actul de naștere al Cooperativei Agricole de Producție din Păulești, și pînă în pragul ultimului deceniu al veacului.

Casa muzeu

În '51, '52, '53, cînd au apărut cele mai multe case ale satului de azi, țăranii au păstrat o casă veche (una dintre cele mai trainice, dacă oamenii au ales-o să reziste timpului și dacă e într-o stare bună și azi, deși nu a suferit nici o reparație) și au făcut din ea muzeu. Un maritor material al existenței lor umilite. „O cocioabă din pămînt, acoperită cu paie. A rămas așa, ca o aducere aminte pentru bătrîni și ca un document pentru tineri. Așa au arătat toate casele din Păulești și din satele de pe Someș și de mai departe, pînă acum patruzeci de ani”. Simptomatice mi se pare faptul că oamenii au ales o casă. Un muzeu constituie în general un criteriu de existență. Cititorul va înțelege deci de ce am ales ca unul dintre reperele de azi ale existenței păuleștenilor propriile

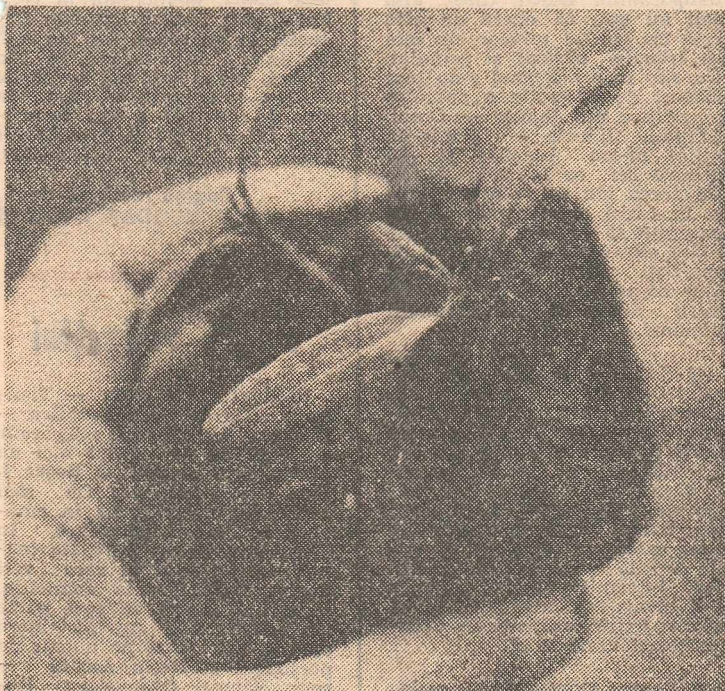
lor case. Împreună cu Ioan Pacu, în vîrstă de 63 de ani, și cu Maria Mădărăsan, în vîrstă de 60 de ani, ne-am gîndit să facem portretul-robot al unei existențe posibile. Copilul se naștea și primea un nume în funcție de locul din calendar al zilei în care venise pe lume. Dintr-o sută de copii născuți, numai zece erau dați la școală pînă în clasa a patra. Trei mergeau pînă în clasa a opta. Unul singur trecea cu școala de opt clase. Primele haine i se făceau copilului cînd mergea la școală sau cînd era bun de muncă. A munci presupunea, în vremea aceea, să cunoști și să practici lucrările cîmpului, în trei anotimpuri, și muncile gospodăriei, în cele patru anotimpuri. Copilul ajungea să cunoască și să practice aratul, semănatul, răritul, prășitul, seceratul, cositul, plivitul, tăiatul viței de vie etc. În jurul vîrstei de 12—13 ani. Atunci purta haine. Pînă la vîrsta aceea, copiii țineau pe ei un fel de înlocuitori de haine, care, la băieți și la fete, semănau. Cei mai mulți dintre părinți îi învățau pe copii să viseze mai degrabă la eroii poveștilor decît la pămînt. Cînd Maria Zidaru, prima președintă a C.A.P.-ului, prima femeie Erou al Muncii Socialiste din țară, la doi ani de la întovărășire, i-a convins să-și

ridice case (pentru că acum aveau din ce), auzea cu o frecvență — greu imaginabilă azi — răspunsul: „Eu, casă?”, și trebuia să-i ia de mînă, să-i ducă la oraș și să le arate interioarele de case. Iată de ce, prin '55, acești țăranii au ales ca limită de jos a existenței lor o casă veche. Ea nu are semnificația caselor de la Muzeul Satului. Este mai ușor de plasat în ramura de semnificații a Doftanei sau a lagărelor de concentrare, a muzeelor ridicate în locurile în care s-a încercat, fără succes, ca libertatea să fie oprită, compromisă, înșelată. Între '49 și '55, se schimbaseră lumea.

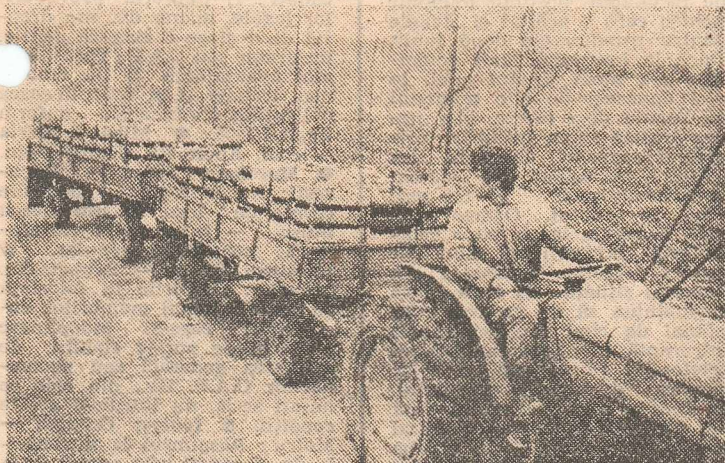
Ceea ce au vrut oamenii

Și, dacă cei care i-au condus nu au avut nici noapte, nici zi pînă cînd nu au scos oamenii din case de lut și nu i-au așezat în case mari, de cărămidă, nu au avut nici sătenii, care i-au urmat și și-au modelat viața după viața lor. I-am întrebant pe bătrîni cine le-a propus să facă C.A.P.-ul. Am primit mai multe răspunsuri, dar l-am reținut pe al lui Ioan Pacu: „Viața a propus!” Bine, am continuat eu cu

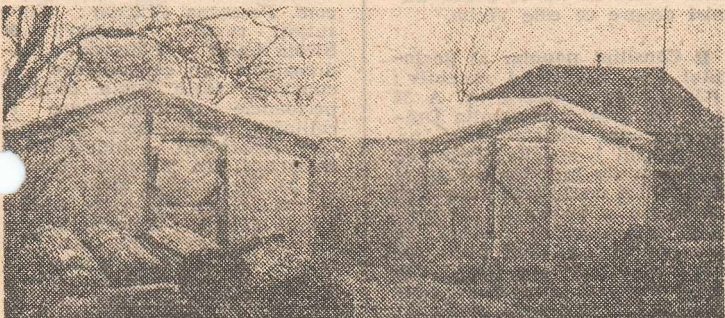
sursă de sănătate, sursă de venituri

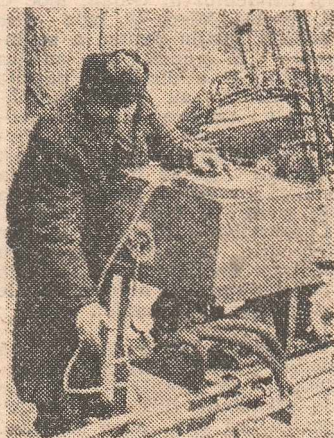
Rodul unor cercetări locale: cubulețul de răsad cu două plante în loc de una dublează productivitatea și rentabilitatea

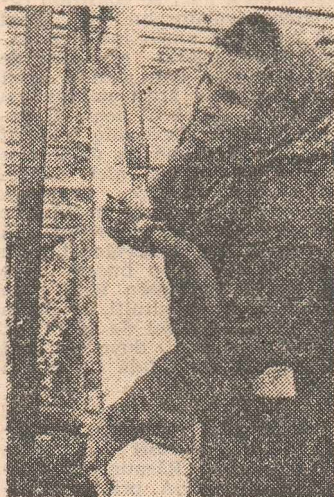
Răsadurile de salată sunt transportate în cimp

Nici gospodarii din Vărsătura nu se lasă mai prejos; solariile lor sunt ca niște case bine îngrijite

Unele modificări la mașinile de fertilizat vor grăbi coacerea legumelor

Planta odată ajunsă în pământ mai rămâne o singură grijă: udatul zilnic

În curând vom minca roșii coapte

E oportun să discutăm despre diversificare

Sînt unul dintre ziaristii care au urmărit cu oarecare perseverență acest aspect al diversificării meniurilor noastre pe bază de legume și care, firește, depinde, în primul rînd, de sortimentele ce le putem avea la îndemînă pe parcursul celor patru anotimpuri. Fără îndoială avem multe legume, avem uneori în surplus, dar, cînd studiem gama sortimentală, cînd trecem în revistă piața, constatăm că alături de „produsele de bază”, de „legumele curente” așa-zis „clasice” (cartofi, varză, fasole, ceapă, ardei, tomate, vinete, morcov și cîteva alie rădăcinoase) nu prea mai avem alternative, decît ici, colo, promovate de piața liberă, decît în cantități prea mici față de cerere. Nu demult, m-am aflat într-un C.A.P. din Bărăgan cu un sector legumicol însemnat ca număr de hectare, în plus cu o tradiție îndelungată a locuitorilor comunei în cultivarea zarzavaturilor, a tot felul de specii. Cu toate acestea unitatea este obligată, de ani de zile, conform indicațiilor și măsurilor stabilite în cadrul Ministerului Agriculturii, să se mărginească doar la cîteva specii (tomate, ardei gras, ceapă) cu efecte negative atît în planul financiar al C.A.P.-ului, cît și sub raportul participării mai eficiente la aprovizionarea în plan teritorial a județului și chiar a comunei. Sînt ani, cînd, din cauza unor condiții meteorologice nefavorabile, sau a unor factori obiectivi și subiectivi privind realizarea culesului și transportului spre piețe ori spre industria prelucrătoare, să se înregistreze, de pildă, la tomate, pierderi. În cazul existenței unor culturi diversificate, balanța câștigurilor se poate echilibra (asa cum se petreceau lucrurile înaintea acestor măsuri) să nu mai vorbim de beneficiu pentru populație.

Într-o toamnă bogată, bogată, cu recorduri legumicole am efectuat în Piața centrală a municipiului Pitești un sondaj printre gospodine între 20 și 70 de ani (despre care am scris la vremea respectivă) asupra preferințelor față de legumele pe care unii horticultori la numesc „rare”, adică tocmai aceia care ar trebui să se bată pentru ca ele să devină obișnuite, curente, pe piață și în meniurile noastre, cu alți mai mult cu cît ei cunosc cel mai bine complexul lor valoare nutritivă, conținuturile în vitamine, proteine, microelemente și alte substanțe necesare metabolismului uman. Le-am întrebat, așadar despre andive, sparanghel, varză de Bruxelles, bame, napi, ardeiul românesc, „cornul caprei”, bob, linte, spanacul peren de Noua Zeelandă, anghinare, cicoare, cresson, tarhon, hrean, ravenț și alte cîteva despre care știam că Trustul horticulturii le avea incluse, de mai mulți ani, într-un program de introducere

în cultură. Nu le cunoșteau, ori nu le văzuseră de ani la piață. E păcat, îmi confirmă recent inginerul Adriana Marin, șefa sectorului de cercetare din cadrul Stațiunii de cercetare și producție legumicolă Brăila, unitate distinsă, pentru rezultate de excepție obținute anul trecut, cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. Situația amintită nu e izolată, deși, „toate aceste sortimente de legume, și zarzavaturi așa zis „rare” au condiții pedo-climatice adecvate de cultură în aproape toate regiunile și zonele țării noastre”. Preocupare să fie, îmi relatează strădaniile stațiunii unde lucrează de a convinge unitățile producătoare din zona ei de influență metodologică și științifică (cuprinzînd județele Brăila, Galați, Vrancea, Constanța, Tulcea), fabricile de conserve și, mai ales, comerțul în vederea luării în cultură a sparanghelului și ravențului, de pildă, plante cu o înaltă valoare biologică și nutritivă, în plus, plăcut la gust și pretabile pentru industrializare. Cu alți mai mult, cu cît, cultura de sparanghel, spre exemplu, este perenă și deci, poate fi extrem de rentabilă prin valorificarea pe piața internă cît și pe cea externă. A organizat cîteva „ședințe” de degustare unde a prezentat, cîtîi bine, peste 20 de preparate (însoțite de rețetele culinare convenite), dar și cu calcule de eficiență, cu tehnologiile de cultură. Cei invitați au venit, au mincat, s-au minunat, le-au plăcut, au plecat, au uitat. Din toate acestea a ieșit o colaborare sporadică doar cu restaurantul „Berlin” din Capitală pentru sparanghel. Toți spun „să ia comerțul!” și apoi vom face, vom produce! (Vom vedea în numerele viitoare ce spune și ministrul de resort, deși, cu un an în urmă, l-am mai investigat pe această temă și am primit răspunsul-bumerang „agricultura nu ne asigură o gamă variată de legume esențiale pe toate sezoanele”. (Are și el dreptate!). Ingerul Adriana Marin rămîne, firește, la dreapta, sa poziție „se poate dacă există preocupare și voință” și mă duc să văd în cîmp o splendidă cultură de cîteva hectare de sparanghel fără beneficiari, și în magazia centrală să cîntăresc din ochi saci întregi cu sămînță super-elită de bame pe care nu are cui să o vîndă.

De fapt, nu legumele „rare” sînt cheia absolută a diversificării, este o problemă pe care o mai ridică și cele „de toate zilele”. Ni se aduc la piață în „salturi” și campanii, nu pe tot cuprinsul anului. Dacă s-ar cultiva egalizat, s-ar culege și s-ar livra ca atare, ceea ce ar fi și în avantajul industriei de conserve deci, în beneficiul tuturor.

CICI IORDACHE-ADAM

încăpînare, dar în momentele în care alți părăsît casele de lut, cum vă imaginați viitorul? Am primit ca răspuns o listă de obiecte: radioul, bicicleta, fierul de călcat electric (în '54-'55 comuna a fost electrificată, primele aparate de radio care au pătruns în case fiind „Pionierul” și „Bicaz”). Cei în putere acum își amintesc cum, copii fiind, sîrcau pe I.A.R.-uri și-i rugau pe primii tractoriști „să-i ducă și pe ei puțin”. Din cele 501 hectare, în prezent irigate, cele mai multe au primit apă motopompelor în '68-'69. În '66, au fost introduse erbicidele. În legătură cu toate aceste momente există în sat amintiri. La început, tîrîanii nu își munciau loturile personale după metodele C.A.P.-ului. În jurul primelor hectare irigate și tratate cu îngrășăminte chimice și erbicide, se făcuse potecă. Cei care aveau lot în folosință dădeau ocol terenului să vadă, la început cu neîncredere, cum se ridică sămînța din bob, cum sînt rîrite lujerele, ce nuanță de verde are vegetația, cînd se coc cerealele etc. Sînt mai bine de 10 ani de cînd toți sîtenii își muncesc pămîntul după metodele C.A.P.-ului.

Au vrut oamenii viața asta? Ei spun că da. Dar, cînd au pornit spre azi, nu știau cu precizie

unde vor ajunge. Știau numai că nu mai pot trăi așa cum trăiseră.

Opțiune pentru ziua de miine

Azi, numai cei care au fost alfabetizați după război se mai miră de învățămîntul obligatoriu de zece ani, de sutele de copii din Păulești care merg în fiecare dimineață la școală, de clădirile dispensarului și ale caminului cultural, mai mari decît conacele grofilor de odinioară, păstrate și ele în perimetrul locuibil al Păuleștii. A vorbi despre viața cu acei care se miră de asemenea realități înseamnă a satura intrucitva subiectul, pentru că, de la aparatele de radio, fiarele de călcat, bicicletele, tractoarele, I.A.R.-urile dorite ca rezultate ale unui demers istoric, s-a ajuns la televizoare (aproape 1000) și autoturisme proprietate personală (peste 50), dar cei mai mulți dintre copiii bătrînilor rămași la țară au și autoturisme proprietate personală, pe unde se află cu munca. Au vrut viață și au viață. Ultima mea înfățișare a fost cu Ștefan Balog (19 ani), Vales Sălăjan (23 de ani), Ion Rontea (19 ani), con-

ducători de atelaje și îngrijitori de animale, cu Francaise Toth (18 ani), lucrător la „brigada vegetală”, Eva Hernath (19 ani), îngrijitoare de animale și elevă la fără frecvență în ultimul an la liceul agricol. Viața, pentru ei, este comuna de azi. Mult mai mult decît în cazul părinților lor, viața este viața lor personală. Totuși, toți aceștia sînt lucrători exemplari. Știu bine realitățile comunei și se integrează fără dificultate. Deși spun că, dacă ar fi fost în locul părinților lor, în '49, cînd s-a făcut cooperativizarea, „am fi procedat ca și aceștia”, știu că tot ceea ce era greu de făcut s-a făcut. Azi, are omul timp să se gîndească și la viața personală. El perfecționează marile lucrări făcute de părinți, redau, prin desecări și nivelări, o parte din terenurile mlăștinoase agricole. Știu vorbele înțeleptilor satului (și asta m-a bucurat, demonstrîndu-mi că nu a avut loc o despiritualizare) unii știu și vorbele Mariei, pe care le-au repetat împreună. Ultimele dintre ele care ne-au servit ca subiect de meditație au fost: „Am muncit pentru viață!”

Între Păulești și Satu Mare, se spune că sînt trei km. De fapt, distanța dintre ultima casă a satului și intersecția din marginea municipiului este mai

mică de 2000 m. Prin scurta fisie verde, satul amenință să intre printr-un arc vegetal în oras. În mai puțin de un deceniu va deveni poate o suburbie, un cartier cu numele predestinat al femeii ce reprezintă una dintre personalitățile pe care le-a făcut posibile copilăria socialismului românesc, s-a zidit în modul de a acționa al păuleștenilor, în spiritul lor de sacrificiu, lădă de ce fotografia ei nu este, cum se întîmplă cel mai adesea în cazul dispăruților din viață, în casa în care a locuit, ci în sediul C.A.P.-ului, care i-a fost adevărata casă.

Mentalitățile păuleștenilor sînt cu preponderență mentalități urbane. Satul are sute de navești care lucrează în trei schimburi în întreprinderile sătmărene. Unii au ense și în Satu Mare, transformînd gospodăriile din Păulești în mici ferme, pe care le profilează și le reprofilează după nevoi. Unul dintre cei pe jumătate orășeni și pe jumătate sîteni este chiar Vasile Talpos, președintele de azi al C.A.P.-ului. Oamenii de felul lui care impun prin inteligența cu care își investesc forța de muncă, devin personalități purtătoare ale mentalităților celor mai active, care transpar în eficiența în muncă, în folosul obștii și în cel personal.

Am scris, sperînd că îmi va folosi în compoziția articolului, un dialog cu un elev în clasa a patra și altul, pornind de la un păretar, cu un tîrîn trecut de 70 de ani. În limbajul bătrînilor se mai păstrează cuvinte neaoșe, regionalisme, arhaisme. Obsesia fundamentală a bătrînilor stă în prelungirea vieții, nefîind agresat de civilizație, neavînd regretul că denumirile uneltelor, spre exemplu, nu se mai transmit generațiilor următoare. Copilul, în apropierea căruia au fost din primii ani jucării moderne (rachete, mașini de toate felurile), a părăsit prin aspirații ambiția familială și (nu o nîci o exagerare!) nivelul de azi al tehnicii de vîrf din țară. Accentul vieții nu mai cade dinșpre sat spre oras, ci dinșpre oras spre sat. Păuleștiul este o zonă de refacere a forței de muncă din Satu Mare, într-un cadru în care C.A.P.-ul, avînd capacitatea de a regenera comuna și de a menține la nivelul comunelor turistice, va deschide în vara aceasta o zonă de agrement, un camping cu cîteva zeci de căsuțe, din posibilitatea apariției celei mai recente categorii de păuleșteni: păuleștenii de duminică.

AURELIAN T. DUMITRESCU

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Procuratura generală** — **Direcția judiciară pentru cauzele civile**: „La adresa dv. nr. 9969/1988 referitoare la scrisoarea petiționarului Popa Constantin din Birlad, Bd. Primăverii nr. 8, bloc C 1, scara 9, etaj 1, județul Vaslui, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatându-se că sint întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare.”

■ „Spicuim din răspunsul Consiliului popular județean Galați — Comitetul executiv: referitor la scrisoarea nr. 9796/1988, adresată redacției de către Toma Neculai, domiciliat în orașul Sulina, strada Octombrie Roșu nr. 90, județul Tulcea: Cetățeanul Toma Neculai arată în scrisoare că mama sa din comuna Barcea nu muncește, nu se îngrijește de creșterea și educarea fraților săi minori și solicită internarea acestora într-un cămin-scoală. Verificându-se cele sesizate s-au constatat următoarele: Toma Vasiliu, mama petentului, este născută la data de 28.05.1944, în comuna Barcea, județul Galați, unde domiciliază și în prezent. A dat naștere la 3 copii în afara căsătoriei și anume: Toma Neculai, născut la data de 19.12.1963 în comuna Barcea, care de la vârsta de 11 ani a fost înfiat de bunici; în prezent este căsătorit și locuiește în orașul Sulina, județul Tulcea; este de profesie motorist de navă; Toma Toderiță, născut la data de 22.V.1975; Toma Anița, născută la data de 4.3.1983. Cei doi minori locuiesc împreună cu mama într-o locuință compusă din două încăperi, rămasă de la părinții mamei. Toma Vasiliu nu are nici un venit asigurat, lucrind ocazional pe la diferite persoane. Avind în vedere că mama minorilor nu are posibilități de îngrijire și educare corespunzătoare, colectivul de sprijin al autorității tutelare de pe lângă Consiliul popular al comunei Barcea a propus ca cei doi minori să fie internați în instituții de ocrotire. Biroul executiv a fost de acord cu propunerea făcută și s-au întocmit formele de internare a celor doi minori. Comisia județeană de ocrotire a unor categorii de minori, analizând situația celor 2 minori, a hotărât internarea minorei Toma Anița la casa de copii preșcolare din Galați și internarea minorului Toma Toderiță la școala specială nr. 5 Tecuci”. Cu bucuria că s-a găsit o soluție, ținem să-l atenționăm pe fiul cel mare că la 25 de ani poate și el să-și adopte frații iar despre mamă, în toate împrejurările, să-ți alegi cele mai calde cuvinte.

■ Metroul, iată, a intrat în cotidian, constituind, așa cum ne scrie **Mircea Teodorescu din București, str. Odobești, nr. 13, bloc V 35, scara 2, etaj 10, ap. 85, sector 3**, „un adevărat motiv de mândrie națională. Numai că, uneori, circulind pe ruta Republica — Gara de Nord, apar unele mici neplăceri privitoare la iluminatul neuniform al vagoanelor. M.T. este convins că acestea ar putea fi operativ remediate prin afișarea, la un loc vizibil (poate chiar la cabinetele de schimbare a banilor), a unui număr de telefon unde se pot face sesizări sau sugestii din partea călătorilor, care ar fi de un real folos întreprinderii de exploatare a metroului.”

■ **Uniunea generală a sindicatelor din România — Consiliul central**: „La adresa dv. nr. 1541 (A) 1987, privind pe Rusu Apostol din București, vă comunicăm că la intervenția noastră, Consiliul oamenilor muncii de la Întreprinderea textilă „Dacia” a hotărât să fie încadrată la lucrul mecanic la Secția mecanico-energetică, unde va lucra într-un singur schimb și va primi aceeași retribuție.”

■ „Subsemnata **Răileanu Eugenia, domiciliată în București, Alea Rîul Sadului nr. 5**, vă aduc la cunoștință următoarele: În data de 2 martie 1987 am cumpărat de la Pavilionul H-Mobilă, din șoseaua Kiseleff 32, o garnitură de hol Minerva, compusă din două fotolii și o canapea, în valoare de 8594 lei. După două luni, fotoliile erau

deja transformate în două gropi mari, avind impresia că te așezi pe jos, iar brațele laterale se dezlipiseră complet, trebuind să le proptesc de perete. Uitându-mă la ele, pe spate, aveau o fișă de calitate și o notă din care rezulta că orice defecțiune survenită, în termen de un an, va fi reclamată la unitatea producătoare — Întreprinderea de prelucrare a lemnului Ploiești, str. Gh. Doja, nr. 42. Ceea ce am și făcut. Numai că, deși am trimis sesizarea în luna noiembrie anul trecut, nici până azi n-am primit răspuns. Totodată m-am adresat și magazinului de unde am cumpărat mobila, dar mi s-a răspuns că nu mă pot ajuta... din lipsă de tapiterii”. Semnata nu cere ajutorul, și pe bună dreptate, deoarece aceste lucruri nu le cumperi în fiecare zi și nici nu le poți schimba ușor, ca pe orice alt obiect de uz casnic. Așteptăm, cum s-ar spune, răspunsul producătorului.

■ **Consiliul popular al județului Ialomița — Comitetul executiv**: „Urmare scrisorii nr. 9944/1987, prin care Șerban Ion, din orașul Fetești solicită schimb de apartament, vă comunicăm următoarele: Avind în vedere faptul că petentul este pensionat medical, suferind și de afecțiuni pulmonare, s-a stabilit repartizarea unui alt apartament, la sfârșitul trimestrului I al anului 1988.”

■ „O mare nemulțumire o produc bateriile de 1,5 volți, tip R-6-STAS-808-85, pentru tranzistoare ne scrie **Gheorghe Bozu din Reșița, Piața Republicii, nr. 17**. „Calitatea lor îndoielnică te face să-l citezi pe nenea Iancu, cum că „există, dar lipsește cu desăvîrșire”. Semnatarul, nedumerit că la o întreprindere ca „Elba” din Timișoara, controlorii de calitate sint mult prea îngăduitori, atunci cînd dau viza, crede că este un fapt cu totul accidental și speră într-o plăcută audiență... viitoare.

■ **Consiliul popular județean Buzău**: „Privind rezolvarea scrisorii nr. 587/1988, adresată redacției de către Manea Maria din Buzău, str. Broșteni, bloc A 5, scara 1, ap. 10, în care Manea Maria, de profesie electrician la Întreprinderea de contactoare Buzău, secția panouri electrice, relatează că în data de 23 noiembrie 1987 a susținut examen de promovare în categoria a III-a de retribuție, iar în urma verificării lucrării scrise a primit un calificativ nesatisfăcător, lucrarea, după spusele petentei, fiind incomplet prezentată comisiei de apreciere, vă informăm că în urma cercetărilor efectuate, a discuțiilor purtate cu inginerul șef al secției, tovarășul Toma Ion, maistrul Stratan Pavel și tovarăsa Ionită M., șef compartiment PIR, s-a constatat că, într-adevăr, lipsea fila a doua din lucrare. Avind în vedere cele constatate s-a hotărât reexaminarea tov. Manea Maria și în urma lucrării prezentate a fost promovată începînd cu 10 februarie 1988, în categoria a III-a de retribuție.”

■ Într-o zi, **Gabriel Augustin Maghiari, din București, Alea Rîul Sadului, nr. 2**, vine la Cooperativa Metal-Casnică, secția Berceni, pentru a-și repara un frigider. Aici, la legătura cu Necunoscutu Doru, care numai „după repetate sesizări din partea mea a venit la domiciliu și a încheiat nota de comandă cu nr. 852608, obligîndu-mă să achit suma de 593,75 lei”. Dar, Necunoscutu Doru s-a făcut și... nevăzut pînă în luna ianuarie a.c. cînd, ajunge, în sfîrșit, la petent, după îndelungate apeluri, nenumărate deplasări la sediul cooperativei și numeroase sesizări la responsabilul Preda. „Și, poate aceste eforturi n-ar fi atît de epuizante, continuă semnatarul, dacă lucrarea nu ar fi fost achitată și raportată ca efectuată la data întocmirii chitanței”.

■ **Comitetul municipal de partid Galați**: „Răspuns la scrisoarea nr. 1507/A, adresată re-

dacției de către Giuscă Dumitru, cu domiciliul în Galați, bloc G 2, ap. 104, Micro 19, prin care solicită sprijin pentru a se încadra în muncă. Din analiza scrisorii și a discuției purtate cu petentul au reieșit următoarele: urmare situației deosebite în care se află — infirmitate auditivă — acesta a fost sprijinit să se încadreze în muncă; astfel a început proba de lucru la U.J.C.M. Galați, Cooperativa „Metalul”, iar din februarie a fost încadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată la această unitate în funcția de mecanic.”

■ Dacă, întimplător, vă poartă pașii prin Bacău, nu încercați să cumpărați revelator de granulație fină, tip R1-GF, pentru că veți avea surprize. **Gheorghe Meianu, din București, Alea Rîul Sadului, nr. 1 A, sectorul 4**, aflat într-o delegație în acest oraș, a avut neșansa de a nu i se confirma calitatea revelatorului. „E drept că am avut unele îndoieli datorită neclarității ștampilei de valabilitate, dar, cum a lipsit din magazine acest produs, nu m-am gîndit că el poate fi expirat”. Chiar dacă este fotograf amator, G.M., ne dă de înțeles că nu s-a produs nici o greșală de utilizare, deoarece, folosindu-l conform modului de întrebuințare am constatat că obțin un film nedevolat, din care vă trimitem o bucată spre edificare. Supărarea vine, nu de la banii cheltuiți, ci de la modul în care cei de la I.J.P. I.P.S. Timișoara dovedesc simțul de răspundere față de munca lor.”

■ **Consiliul popular al municipiului București — Comitetul executiv**: „Răspunzînd adresei dv. nr. 1539/A, privind scrisoarea unui grup de nevăzători, vă comunicăm următoarele: Dispozițiile legale în vigoare, în speță H.C.M. nr. 1060/1968 și Instrucțiunile Ministerului Muncii nr. 2163/1968, prevăd acordarea unor facilități, printre care și gratuitatea transportului în comun, numai pentru nevăzători, nu și pentru eventualii lor însoțitori. În ceea ce privește cererea de arondare la un magazin alimentar, vă informăm că, încă din octombrie 1987, Direcția generală comercială, în funcție de domiciliul fiecăruia, a transmis la I.C.L. Alimentara din sectoarele 1—6 listele nominale ale nevăzătorilor, cu indicația de a rezolva aprovizionarea acestora prin Casele de comenzi. Totodată, Asociația nevăzătorilor a fost informată asupra acestei măsuri, recomandîndu-i-se să țină legătura cu Conducerea întreprinderilor Alimentare, pentru a rezolva operativ unele situații apărute în executarea comenzilor.”

■ Ori de cîte ori ne aflăm în fața unei opere de artă, fie că avem sau nu pregătirea necesară, bunul simț și emoția ce ne încearcă primează. Și, cu atît mai acut devine sentimentul pentru creator. „Uniunile de creație, ne semnaleză **Constantin Iordache, din București, str. Mașina de piine, nr. 8**, de profesie sculptor, au în planul lor anual excursii de documentare. Un mod de înregistrare afectivă a mărețelor realizări ale timpului nostru. Anul trecut am poposit în nordul Moldovei, și nu mică mi-a fost bucuria cînd am văzut cu cită grijă și atenție sint înconjurare operele de artă ale Bucovinei, celebrele picturi exterioare, cu valoare de unicat în lume. Nu mai puțin îmbucurător este faptul că și pe plan local s-au luat măsuri de protejare a patrimoniului. Spre exemplu, Voronețul a devenit muzeu, lucrările de restaurare fiind executate cu răbdare și talent de către specialiști. La Voroneț Arbore s-au găsit semăturile pictorilor creatori ai acestui Panteon românesc, Toma și Ioan Sofronie, formați la școala de pictură de la Putna. Dar ce păcat, că alături de aceste semnături descoperi, nu

prea departe, pe cele ale contemporanilor noștri, care uită sau nu știu că opera de artă este un bun al tuturor, un bun ce trebuie păstrat și protejat. Cu ani în urmă, cînd s-au luat măsuri de protecție a operelor megalitice din Bucegi — Omul, Sfînxul, Babele — printr-un grilaj, m-am numărat și eu printre cei ce le-au restaurat. De aceea vin cu propunerea ca și în cazul acestor picturi de excepție să se adopte o modalitate adecvată de protejare de așa-ziiși turiști coautori”. O idee ce-ar putea fi generalizată întru păstrarea patrimoniului național.

■ **Consiliul popular al județului Călărași — Comitetul executiv**: „Urmare scrisorii numitului Baciu Vasile din comuna Budești, înregistrată la dv. sub nr. 2583, trimisă nouă spre rezolvare, vă comunicăm următoarele: Deoarece în prezent tov. Baciu Vasile se află într-o stare avansată de boală, Comisia socială a Spitalului Budești, i-a întocmit dosarul pentru a fi trimis la Comisia județeană de expertiză medicală în vederea pensionării sale.”

■ Pentru **Tamba Vasile cu domiciliul în București, str. Mihai Bravu, nr. 309, sector 3**, liniștea așteptării a fost întreruptă chiar de instalarea postului telefonic pentru care a achitat și „taxele pentru următoarele două luni”. Dacă la începutul lunii octombrie s-a auzit primul apel, la nici douăzeci de zile telefonul dă semne de... tăcere. „La nemulțumirile mele întrebări primesc răspunsuri de genul „defecțiune pe cablu” sau „sintem în sistematizare”. Și tot așa, pînă în prezent. Oamenii sintem, conchide împăciuitor semnatarul scrisorii și sint de înțelese defecțiunile tehnice în anumite situații. Aș avea însă rugămîntea să mi se comunice oficial de cînd pînă cînd este întreruptă funcționarea postului telefonic. Și aceasta n-ar fi singura dorință a petentului. Primind a doua factură de plată am expediat-o la emitent fiind total greșită. În loc de Tamba s-a scris Falea. Nu de alta, dar s-a putea crea confuzii și așa-zisul Falea să nu se poată dumi despre ce este vorba.

■ **Consiliul popular al Sectorului 1 — Comitetul executiv**: „Răspuns la scrisorile nr. A 37 și A 107 prin care numita Drăgoi Anișoara din str. Roma, nr. 56, sectorul 1, solicita atribuirea unei locuințe în schimbul apartamentului de 2 camere pe care nu l-a putut ocupa, vă comunicăm următoarele: petenta a primit un apartament cu 2 camere împreună cu fiica, dar fostul soț a obținut reîncredințarea fiicei prin hotărîre judecătorească, fapt pentru care nu mai justifică locuința cu 2 camere. Față de această situație, în sedința Biroului permanent din 16 februarie 1988, s-a atribuit semnatarei scrisorii garsoniera 33, etaj 8, din blocul T 63 Teiul Doamnei.

■ **Consiliul popular al sectorului 6 — Comitetul executiv**: „La sesizarea tovarășului Stoicescu Adrian, adresată redacției și înregistrată sub nr. 9156, prin care contesta o amendă primită din partea Administrației domeniului public — sectorul 6, vă comunicăm: tovarășul Stoicescu Adrian s-a adresat și Consiliului popular al sectorului 6 cu plîngere asemănătoare care a format dosarul nr. 299/1987 decembrie 23, plîngere ce a fost admisă și i s-a anulat amenda în valoare de 300 lei, ce i s-a aplicat de Administrația domeniului public în mod eronat. Menționăm că au fost atenționați agenții constataatori, care au încheiat procesul verbal în cauză.”

■ Primim din partea **D.P.M.O.S. — județul Prahova — Oficiul Forțe de muncă**: „Referitor la scrisoarea adresată

redacției de către Dobre Nicoleta Elena, domiciliată în com. Cărbunestii, județul Prahova. Petenta, în scrisoare, solicită a fi sprijinită la încadrarea în muncă, avind la bază liceul de chimie, ca operator chimist. În ziua de 9.II.1988, a fost repartizată la Combinatul Petrochimic Brazi, ca operator practicant.”

Pagină realizată de **MARIA BOGDAN RADU**

Poșta redacției

Eszlinger Margareta — Timișoara: Da, **Turlacu Dumitru** — Drobeta Tr. Severin: Teoretic da, însă nu ne-ai dat nici un fel de date precise. ● **Roșca I. Ioan** — București: De mai multe ori am răspuns în amănunt la această întrebare. În urma unei cereri adresate înainte de perioada în care veți lipsi efectiv de la domiciliu, puteți fi scutit de cota parte din cheltuielile de întreținere care se calculează pe număr de persoane. ● **Hotin Aurică** — com. Nănești (Vrancea): Reveniți cu o copie de pe hotărîrea judecătorească rămasă definitivă. ● **Cașter Elisabeta** — Galați: 1) Conform prevederilor legale, mama dv. are dreptul de a alege o singură pensie, de urmaș sau C.A.P., care-i e mai avantajoasă. 2) De așel, nea, trebuie să-și îndeplinească obligațiile cetățenești, conform Legii 1/1985. ● **Mihai I. Maria** — com. Apele Vii (Dolj): Nu. ● **Moroianu Tinca** — București: Nu îndepliniți condițiile cerute de lege. ● **Mihăilescu Elena** — București: Adresați-vă consiliului popular. ● **Lăcătușu Elena** — Drobeta-Tr. Severin: Loturile în folosință se acordă numai membrilor cooperatori care-și îndeplinesc numărul de norme stabilit de adunarea generală sau pensionarilor C.A.P. Dv., din cele ce ne-ați scris, nu întruniți aceste condiții. ● **Ionisor Cristian** — Motru: Răspunsul la întrebările dv. îl puteți afla numai de la instituțiile respective. ● **Toma Gheorghe** — satul Cermeghești, com. Peșceana (Vilcea): Consultați revista „Forum”. ● **Stroia Carol** — Petroșani: Adresați-vă cu cerere, care să cuprindă toate datele, inclusiv cuprinderile de funcționare și calitatea, Antrepriei generale de construcții hidrotehnice București, str. Dimitrie Onciulescu nr. 25, sector 2. ● **Mircu Ioan** — satul Dubuști, com. Ohaba Lungă (Timiș): Datorită faptului că, neîndeplinind condițiile cerute, nu puteți fi încadrat ca pădurar. Urmează să vă achitați de obligațiile de serviciu ca muncitor calificat silvicultor. ● **Damian Petre** — Giurgiu: În raport cu normele de structură pentru funcțiile specifice mecanizării agriculturii, comunicate de Direcția Generală Economică pentru Mecanizarea Agriculturii, pentru funcția de șef de atelier mecanic sint necesare studii medii sau o vechime de 10 ani în specialitate. Deci dv. nu vă mai este necesar un nou document de calificare pentru a ocupa în continuare această funcție. ● **Bejgu Marioara** — Babadag: În conformitate cu prevederile Decretului 253/1971, pensionarii asistați în cămine spital contribuie cu întreaga pensie, dacă aceasta este mai mică de 1300 lei lunar, costul integral al întreținerii lor în aceste unități de ocrotire. ● **Weber Nicolae** — Jimbolia: Pentru tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani, durata concediului de odihnă este diferențiată astfel: pînă la 16 ani — 24 zile lucrătoare, de la 16 la 17 ani — 21 zile, de la 17 la 18 ani — 18 zile. Se ia în considerare vîrsta pe care a-cesta au avut-o la 1 ianuarie din anul calendaristic respectiv (Legea 26/1967).

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Cîntarea României

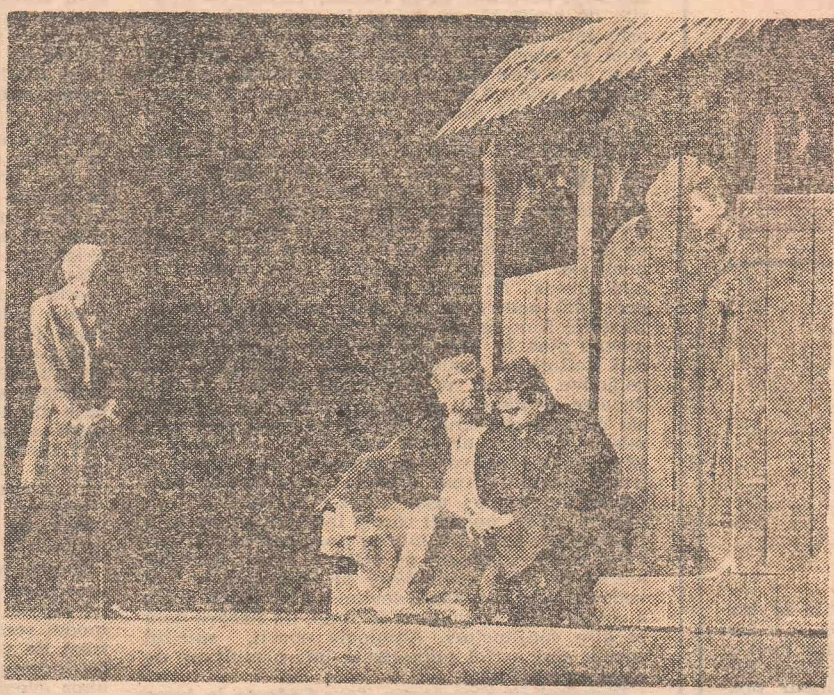
Cu suflet și dragoste

Casa de cultură din Medgidia e relativ nouă. Însă directorul ei e și mai nou. E chiar extrem de nou. Desigur, nu în sensul că ar fi venit la Casa de cultură mai târziu, după darea acesteia în folosință. Noutatea lui Tiberiu Rusu constă în faptul pur și simplu că gîndește extrem de actual, că e un model exemplar de activist cultural, așa cum ar trebui să fie toți activiștii noștri, omul acesta e nou pe dinăuntru și apoi pe dinafară, un spirit novator și îndrăzneț pentru care natura nu e ruptă de cultură, nici invers, ideea de cultură și activitate culturală e în natura lucrurilor, în firea acestor vremi și a oamenilor acestor vremi, la fel cum orice natură umană puternică, însăși natura lucrurilor de orice fel e sporită și mai mult de aura culturii, de calitatea oricărei ființe umane de a-și îmbogăți tezaurul lăuntric prin sensibilă emoție culturală. Tiberiu Rusu nu e director cu mapă, ci cu sapa, nu e director doar de ștampile și aprobări ci de pus umărul unde e mai greu în cultură. Dacă are un teatru muncitoresc activ, în cel mai actual și mai îndrăzneț sens pe care-l poate acoperi sintagma de teatru muncitoresc, lasă la o parte morga directorială a corvoasului persan pe care te jenezi să calci pînă la birou, și joacă el însuși un rol în piesa de pe scenă, în piesele de pe scenă și din fața oamenilor muncii, la locurile de muncă ale cărora le duce faptul de cultură, considerînd așadar că nu-și pierde nimic din prestigiu jucînd și participînd la repetiții, ca oricare altul, ci dimpotrivă, prin implicarea sa sporește prestigiul trupei asigurînd încă o dată viabilitate adevărului străvechi și nou în același timp cea mai eficientă mobilizare, fie că e vorba de artă sau altceva, e tot exemplul personal.

Tiberiu Rusu joacă teatru din 1971, e bolnav de teatru cum primăvara pomii se îmbolnăvesc de muguri și de flori și de „maladia” aceasta și-a contaminat toată familia. Joacă împreună pe aceeași scenă cu soția sa Filoteia. Împreună urcă viața pe scenă și tot împreună vorbește teatrul în familie, în viață. Unde sfîrșește viața, unde începe arta? Acasă, în familie trăiesc ca pe scena Casei de cultură, iar acolo joacă la fel de firesc, aceeași naturalețe cu care-și

(Continuare în pag. 14)

ION ZUBAȘCU

În această săptămînă, în cadrul turneului pe care l-a susținut Teatrul Dramatic Baia Mare în Capitală, spectatorii bucureșteni au vizionat și piesa Vasile Lucaciu de Dan Tăchilă

Lușirea de frumos

Drum

M-am întors de curînd din R.S.S. Moldovenească unde am fost invitat să prezint cititorilor antologia poezilor din această Republică, apărută la editura Cartea Românească, din țara noastră, pe care o prefățez ca alcătuitor.

Conducerea uniunii scriitorilor sovietici ne-a adresat această invitație.

Împreună cu Arcadie Donos și Mircea Tomuș, am fost pentru cinci zile oaspeți ai Uniunii Scriitorilor din R.S.S. Moldovenească.

Am avut parte de întâlniri foarte importante cu cititorii în orașele Chișinău și Soroca.

La Chișinău cea mai importantă întîlnire a fost prilejuită de lansarea cărții antologice cuprinzînd șaiszeci și cinci de poezi din R.S.S. Moldovenească. În sala mare a Uniunii Scriitorilor, arhiplină, am avut prilejul, timp de patru ore, să convorbim prin intermediul poeziei cu studenți, scriitori, cititori ai literaturii ce se scrie și citește cu bucurie în R.S.S. Moldovenească.

La sfîrșitul întîlnirii am răspuns unora din întrebările primite din sală, în urma lecturii Imnului lui Constantin Brîncoveanu și al fiilor săi, de la a cărui urcare pe tron se împlinesc trei secole în acest an 1988.

La Soroca am avut două întîlniri cu școala pedagogică a orașului și cu o școală elementară. Sutele și sutele de copii, după ce ne-au primit cu pîine și sare pe un ștergar moldovenească al lui Ștefan cel Mare, ne-au ascultat versurile, cele ale lui Grigore Vieru, ale lui Arcadie Donos și ale mele.

IOAN ALEXANDRU

Două poeme de Fănuș Neagu

Fără tine

Fără tine sint soldat, într-o gară,
Căruia i s-au furat toate războaiele.

Mi-am atîrnat moletierele la uscat
Pe ghimpii unui măceș.

Plutonul de execuție.

În zori, dropii calde se vor hrăni din trupul meu.

Poetul

Luna împrumută chip de spinzurătoare.

Iniște! Trece Ilarie Voronca.

Se stinge pe Dunăre atîta lumină

Că nu mai poate iailori un trandafir.

Numele lui: floreta și pajistea în care

Va avea loc duelul cu dumnezeu

Ce-ar fi fost să nu te cunoșc, cîntă el

Înspăimîntîndu-se.

Și pe genunchii lui, of, ce nebuni,

Atîrnă fluturi.

Și unul zice: mă dorești.

Și altul: mă ascund.

Și altul: cuprînde-mă!

Deschisă răscăptuș și se strecură înăuntru.

Ilarie Voronca: lăcăt cu fluturi.

Artistul — conștiința a epocii sale

Povestea cîntecului

Naiul sau patima unei vieți

— Care a fost copilăria dumneavoastră, Marian Bucur?

— De cînd mă știu tot cînt. Tata și mama aveau patima asta: cîntau și munceau. Așchia, vedeți?, nu sare departe de trunchi. Fîlîndă mai am un frate, Emil, tot naist.

— Unde vă laudați c-ați fost... vîtaf?

— La Piatra — de Teleorman; vecinul nostru, moș Găulea, noi îi spuneam Cenușă, era vîtaful călușarilor. La zece ani m-a tras și pe mine în Căluș. După un an, am devenit vîtaful formației de călușari a școlii din Piatra.

— Și-ați sărit din Căluș în... nai?

— Mai aveam un vecin, moș Ivan Albu. Uncheșul ăsta ne ferma pe toți cu fluiorul și cavatul. Noi, copiii, îl înconjuram. La mulți ne-a rămas la inimă. Odată, însă, am auzit la radio un alt fel de flaut. „Ce-i?” l-am întrebat pe tata. „Nai”, zice. Și l-am tras de pantaloni să-mi cumpere nai.

— S-a nduplecat?

— Nu. Nai mi-a cumpărat unchiul Fane; un nai de artizanat.

— Păi în ăla poți ține doar creioane!

— Ba, cu naiul ăla am ajuns solist al tarafului din Piatra. Cu el am reușit la Liceul de muzică din București, unde am avut, concurrent, un elev care cînta ani urmas cursul primar în cadrul liceului. L-am lăsat.

— Doar nu sînteți din Brăița?

— L-am întrecut, adică; și-am devenit elev pe singurul loc la catedra de nai. Văzîndu-mi instrumentul un coleg mai mare mi-a oferit naiul lui, adevărat, să cînt, cu el la examen. L-am încercat și n-am putut să cînt. Eram obișnuit cu „artizanatul” meu, pe care, cînd se murdărea, mama mi-l spăla cu apă și săpun. Am obținut media 9. După un an cîntam cu un coleg dintr-o XII-a, duet, la auditia de sfîrșit de an.

— Erați, deci, cap de afiș?

— Urmas liceul și scara, uneori, cîntam la Ansamblul

Doina Bucureștilui. La 15 ani, am mers în Italia. N-aveam, se pare, vîrstă de pașaport; am fost dat în grija cuiva. Eram, însă, numărul forte al ansamblului. Dar nu ca la cînt: „Lume, lume, cîntă un copil minune!” Eram un solist.

— Vioristi, acordeoniști, cîntat, sînt mai mulți. Naiul îl aleg puțini: de ce?

— Naiul, ca orice instrument, cere talent, dăruire de sine. Mai cere însă ceva: plămîni de performanță. Un naist e asemenea unui maratonist, un alergător de cursă lungă. Suflă enorm în cele cîteva tuburi. Încercați să suflați un minut două într-un tub: veți ameți! La un naist adevărat și respirația liberă e un exercițiu de suflat: e educată, adaptată la efort.

— Ca a unui scafandru?!

— Da, se respiră altfel sub apă: cu economie, mai dozat.

— Asta, ați spus, „la un naist adevărat”. Sînt și naiști neadevărați?

— Ca peste tot. Nu rezistă însă, cu o piesă-două; alții n-au nici suflu, abandonează repede.

— Cum ați căpătat această „condiție fizică”?

— Suflu de mic. În copilărie, serveam prînzul, alături de ai mei, în timp ce la radio se

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

(Continuare în pag. 14)

150 de ani de la nașterea

Iarăși despre Hasdeu

Acest uriaș al culturii românești, cum a fost numit Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838—1907), nu încapă în comentariul obișnuit al istoricului, al criticului literar, al folcloristului și lingvistului. Hasdeu e mult mai mult în aria spiritualității noastre naționale pe care, s-ar putea spune, cu o mică exagerare, a întemeiat-o, nu atît prin contribuții definitorii, cît mai ales prin dezvoltarea imaginii creatoare a unui popor, descoperit prin spiritul cel viu poporan, aparținînd celor mulți și necunoscuți.

Variabila lui Hasdeu introduce în „corpusul” culturii românești are acest merit de a ne fi pus la egală distanță de creația spirituală a popoarelor afirmate în istorie, și datorită lui a fost năruit acel complex psihologic de inferioritate în fața altora, pe care numai răuvoitorii și cei care nu ne-au cunoscut l-au inventat. De la aceste dimensiuni va trebui spus încă ceva despre

Hasdeu, dincolo de caracterizările, obișnuite, aniversare.

Așa spun învățăturile noastre...

„...Viața trebuia rechemată, vrăjită înapoi, fiind vorba de un neam care e numai dufosie și generozitate, numai sete de a mingăia și de a ajuta”.

(N. Iorga)

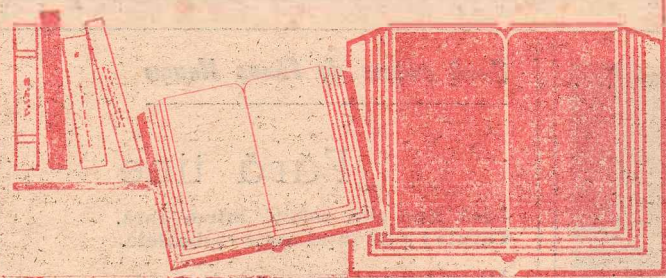
Cu gîndul acesta se îndrepta Iorga spre înaintemergători între care îi număra pe Eminescu și Hasdeu, pe cei, adică, ce răscoliseră substraturile cele adînci ale vieții noastre cele mai vechi, arătîndu-le lumii. Hasdeu a culestat în veacul său s-arate lumii că înrădăcinările noastre în lume vin din mari adîncuri de viață, năstrîndu-se, nu pe tablele scrise, ca la alte popoare, ci mai puternic în graul ales, în traul cel de fiecare zi, în zămisirea cîntecului aplecat asupra pămîntului și vieții omenești, în toate învățăturile ră-

mase pentru toți, nu pentru cîțiva aleși, alcătuiind la un loc doctrina de viață a unui popor. A rechemat pentru această viață, viața cea „vrăjită” ca s-arate că sîntem deodată cu lumea. El, care a fost numit în epoca sa „galvanicul invitor al dacilor”, s-a întors spre învățăturile cele vechi ale înțeleptului Zamolxe, arătînd că acesta n-a fost sclav al filosofului grec Pitagora sau, spunea tot el, „dacă a fost sclav cu trupul, n-a fost și cu sufletul”. Învățăturile lui Zamolxe erau altele decît ale grecilor, venind din puterile acestui pămînt, spunînd că „omul este nemuritor prin faptele sale”, și că „înainte de a vindeca trupul, trebuie să vindecî sufletul”. A recunoscut și le-a reamintit aceste învățături conaționalilor săi, cea mai ascuțită minte a filosofiei grecești, „di-

VASILE VETÎȘANU

(Continuare în pag. 15)

VITRINA CĂRȚILOR

Desene pe asfalt

Doam, cărți de poezie

Cu „Poeme” (Cartea românească, 1987) Otilia Nicolescu își oferă un binemeritat act de bilanț literar, volumul cuprinzând cele mai frumoase poezii ale unei autoare „nezmotoase” ce și-a construit cu calm și cu siguranță o adevărată lucrare sugerind de pe acum posibilitatea ca ea să devină operă viabilă.

Critica a remarcat la timp înregistrarea autoarei, cel mai avizat susținător fiind Romul Munteanu, entuziasmat în toate textele pe care i le-a dedicat și înexplicabil „acrișor” tocmai cu aceste „Poeme” ce nu sînt altceva decît fragmente din cărți lăudate pînă de curînd de propria-i nervoasă și inspirată peniță... Cu maximă îndreptățire, Romul Munteanu a văzut în „discursul liric cultivat” (de Otilia Nicolescu) spontaneitatea totală, apropiată uneori de dicteul suprarealist moderat.

Urmărește la rîndu-mi de ani buni, poate douăzeci, etapele acestui discurs și am credința că poeta a ajuns, după febrile căutări, la un ton personal ce o diferențiază net de poezii momentului, la o rostire cumva ne-caracteristică „liricii feminine”. Poeta delicată, cu suflet mișcat de culori potolite, exprimîndu-se cu o stîngăcie ce părea regizată în cartea dintîi, a ajuns, volum după volum, la o reală, absolută ingenuitate. Metafora a devenit explozivă, versul sincopat (abstras „muzicii”) plin de surprinzătoare accente dramatice, recuperînd din spectru și alte culori nu neapărat diafane, culori așezate în cuvînt de un penel tot mai implicat în truda de a se mărturisii cu forța căutătorului de adevăr.

„Subiectele” sînt decupate din proza diurnă, dar ele se încarcă rapid cu ciudate, anxioase sonuri. Comunicarea e netrucată, jocul imagistic netrucat în ciuda unei (aparente) țigiri necontrolate, luxuriante pînă la exces. E preferată producerea aluvionară de „desene” parcă alăturate illogic dar devenind legitime grație modului subtil în care Otilia Nicolescu își organizează, subteran, fraza, cu o știință niciodată gratuit-artizanală. Articulațiile tehnice nu mai sînt (ca... odinioară) la vedere ci disimulate logic în țesătura ideatică.

Dar iată-o pe Otilia Nicolescu descrisă în fericitele ei ambiții livești de propriile-i versuri:

„Cuvintele picurau ritmic pe bandă; / cineva le rostea, / potrivea miezul muzical / impo-drea cu semne lucitoare sensul — / se făcea cald de-a lungul clipelor / se deschidea împără-ția visată / și priveam prin luna albastră / peștii fericii din mările sudului. / Apoi, ca în poveste, se stîrneau furtuni — / gazele visătoare năsteau / cu boturile lipite de marginea ză-rii / alunecau pe bandă monștri mici, / ronțăiau cuvintele, sfi-șiau miezul muzical / — gata cu ora de poetică!”

Cînd Balogh József mi-a dăruit „Intrare în labirint” (Cartea românească, 1987) am crezut că

voi glosa lesne rîndurile de dra-goste și prețuire cu care îi sînt „dator”, dar n-a fost așa. Poet și cărturar de limbă maghiară, Balogh și-a „tradus” singur poe-mele în românește, neapelînd, potrivit unei vechi înțelegeri, la serviciile mele și astfel a fost împiedicată o revanșă peste timp, fratele meu „rostind” pe ungurește propriile-mi versuri („Eden cu cai”, editura Krite-rión), în plus, neputința celui ce scrie aceste rînduri de a fi net-„obiectiv”, neamical și deloc sentimental punîndu-l la grele încercări. Cum poți scrie despre cartea prietenului chiar cînd ea se vadește a fi plină de virtuți pe care poți fi glosor?

Realizez cu greu, de nu o „detașare” critică, măcar o des-prindere de-o clipă de străluci-torul meu confrate.

Balogh e un cunoscător desă-vîrșit al tuturor tehnicilor poe-tice posibile și, cînd scrie ver-suri, un autor ce se dispensează cu voioșie de ele; el scrie cu vocabulele străzii, dintre limba-je îl preferă pe cel de toate zi-lele (realist? suprarealist?) și înainte de a se sprijini în cirja de aur a metaforei pare a-și cere scuze că nu se poate ex-prima și altcum, fără mijloci-rea acestui tertip boieresc, mai simplu, exact nesofisticat.

Poetul e un personaj ale că-rui săptămîni n-au dominici, un om al zilelor muncii, impli-cat în destinul planetei, iubind-o pe aceasta și certînd-o, un gin-ditor în gura mare, insetat de bucurie și dreptate socială. Iar cînd e îndrăgostit (și e mai tot timpul cînd nu doarme) nu re-nunță la patetism, invocarea ori blasfemia iubitelor practicîndu-se la el cu o recuzită, și ea, planetară.

Balogh ne oferă o lirică ste-nică, lipsită de orice drapaj ca-lofil, sarcastic-melancolică, vie, fremătătoare. Cu o asemenea poezie intri repede în dialog, te simți tentat s-o iubești ori s-o contesti tocmai fiindcă autorul face cu ea (din ea) un adevărat spectacol de vulnerabilitate. Ce nu știe Balogh? Să mimeze stil-ului somptuoase. Să imprumute metafizici. Să plietisească.

Iată-l în ipostază de fals Esop:

„Aș încheia grăbit / gulerul cămășii / însă măsturașul de si-def / îmi joacă o festă / să-rînd / pe linoleumul verde. / Încă o geamandură albă / pe luciul liniștit al singurătății. / Caut resemnat trusa de cusut / lăsată de mama / aleg un ac mai potrivit / și după un timp oarecare trag / concluzia: / uite / că și așa poate deveni / cămilă.”

Cu lirica eroticăscă autorele nu cheltuiește prea multe cu-vinte:

„E dureros că m-ai părăsit / E mult mai dureros că am putut / renunța la tine.”

„Dar în tot „Labirintul” lui Balogh simți umbra însoțitoare, proteguitoare a Poetului.

Ce altceva să-i faci decît să-i iubești?

GHEORGHE TOMOZEI ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Lumea ca deriziune

S-a spus de nenumărate ori că în roman totul a devenit cu puțință. De cînd anumite interdicții de proveniență clasicizantă și-au pierdut pu-terea de coerciție asupra literaturii românești, oamenii și evenimentele, ideile și faptele, gin-durile și reveriile, ca să nu mai vorbim de tipu-rile de scriitură, au intrat în universul acestei arte într-o varietate aproape nelimitată. Dar pînă și aceste îndrăznețe libertăți ale prozato-rilor s-au clasicizat pe măsură ce au fost asimila-te. Pe măsură ce au apărut unele modificări de perspectivă asupra lumii, venite din spațiul științelor pozitive sau umane, ele au pătruns și în judecățile și tehnicile de tip romanesc. Artele literare în general s-au influențat profund unele pe altele. Caracterul intersanjabil al personaje-lor, relevat de teatrul absurd, poezia ludică des-tinată să demitizeze realul cu o ostentație din ce în ce mai vehementă au căpătat cele mai in-genioase moduri de aplicare și în proză. Dar mai presus de toate se manifestă o preferință deosebită pentru lumea răsturnată, relativismul filozofic fiind împins și în planul manifestărilor umane pînă la frontiera anulării oricăror jude-căți definitive asupra faptelor individuale sau colective. Dar să nu fim greșiți înțelegi. Sintem departe de punctul de vedere camusian din anii săi de tinerețe, cînd afirmase că **totul este per-mis**. I despre aceasta este vorba, ci despre o excesivă multiplicare a **punctelor de vedere**. A trecut de mult timp vremea **caracterelor pre-fixate** din roman, așa cum s-a perimat și teza existențialistă potrivit căreia indivizii se fac prin faptele lor. Indivizii mor și apar mereu alți oa-meni care-i „judecă” pe ceilalți, care-i introduc mereu în jocul schimbător al altor puncte de vedere. Esența umană devine astfel o mitologie a cotidianului acumulată în timp, de fiecare dată în alte conjuncturi. Axiologia epocii, spiritul epocii, sînt astfel pulverizate într-o mulțime de **puncte de vedere**.

Romanul lui Constantin Toiu **Căderea în lume** (Ed. Cartea Românească, 1987) este conceput dintr-o asemenea perspectivă. Într-adevăr, per-sonajele din acest roman **decad în lume**, ele intră într-o teribilă vîrtelniță a timpului, apt să recompună anumite fețe umane și să le descom-pună pe altele; faptele sînt și ele așezate pe alte cîntare, la fel ca și ideile, uriașa „**casă a timpului**” remodelînd mereu indivizii prin alte ipoteze emise asupra lor.

Personajele lui Constantin Toiu au mai multe feluri de-a exista, înainte și după moarte. În toate romanele autorului timpul istoric, începînd cu **Galeria de viță sălbatică** și ajungînd la **Inso-țitorul sau Obligado**, timpul îndeplinește acest rol uriaș de surpare a ființei umane și de refa-cere a acesteia în alte înnoțaze. Dar mai mult decît în oricare altă carte a sa, în **Căderea în lume** se săvîrșește în modul cel mai pregnant luarea în posesiune a individului mort sau viu de către ceilalți. Personajul nu este așadar un **individuum**, ci un **dividuum**: el nu se configu-rează ca o esență, ci ca o suită de presupuneri făcute de alții, printre aceștia situîndu-se alt autorul cit și cititorul.

Romanul **Căderea în lume** se configurează ca o dezbatere complexă despre inițiativă, libertate, responsabilitate, culpabilitate, adevărul relativ și absolut, vina personală și vina grupurilor so-ciale mari. Intriga cărții are caracterul unei **anecdotă**, destinată să stabilească mai multe ade-văruri, supuse unor diverse tentative de contes-tare. Identitățile aparent stabilizate se modifică

sau se completează prin intervenția altor perso-naje-martori. Intriga nu are unitate și nici o direcție monolinară de înaintare. Ea este voit descentrată și grefată pe mai multe secvențe de timp. Acțiunea debutează în 1984, se întoarce apoi adeseori îndărăt spre finalul primului război, seceta din 1922, momentele de penetrație a dreptei radicale spre putere (1938—1939—1940), revine în actualitate (1947—1984), salturile în timp fiind dictate de însăși finalitatea acestui roman-anchetă.

Cele mai multe personaje din **Căderea în lume** n-au reprezentat puterea majoră de decizie nici în trecut, nici în prezent. Cartea este populată în mod programatic cu „lumea veche”, văzută ca o suită de făpturi decrepite care își au mor-ții lor, eroii sau martirii lor. Lumea nouă se in-sinuează în text doar prin unele tipuri cu o existență marginalizată, deveniți și ei niște „foști” în tipare ale vieții de mai tirziu. Faptul acesta îi permite autorului să prezinte anumite trasee individuale sau de grup ca o lume în stare de deriziune. Scriitorul se comportă ca un colecționar de personaje degradate care au trăit aventura căutării unor valori degradate. Situate la stînga sau la dreapta, cele mai multe perso-naje din acest roman sînt, cum ar spune Sartre, niște „**salauds**”. Ele sînt bînuite de ceea ce ace-lași filozof numea „**la mauvaise conscience**”, tipurile „pure”, nevoite să suporte existența așa cum a fost și s-o evoce ca o tristă amintire (Brenner, Mita, Sara, Gheorghită Negotei, Babis Vătășescu II) sînt de asemenea personaje peri-ferice.

Intriga concepută ca o conversație narativizată are un caracter extensiv, menit să introducă alte personaje în scenă, să anticipeze evenimente la modul rezumativ, să trimită spre altele încă ex-trem de voalate. Acțiunea se cristalizează greu. La început dificultățile cititorului de conexare a unor evenimente și relații dintre personaje sînt extrem de mari. București, Sîrna Veche, Paris, Gavrileni, apoi Duduia, Gologan, Brenner, Mita, CELALALT, reprezintă referințe încă neunifi-cate. Drumul spre **celălalt** (Babis Vătășescu, tînărul legionar impușcat în 1939) este încă ane-voios. Constantin Toiu reconstituie trecutul unui personaj ca un adevărat paleontolog. Din măr-turii disperate și contradictorii se ajunge spre adevărata identitate a unui personaj, ca și spre motivația faptelor sale și a condamnării la moarte.

Ca și Henry James și William Faulkner, scri-itorul român colectează versiuni și ipoteze des-pre destinul unui om, conceput ca o ilustrare a relativismului care opacizează așa-zisele valori eterne, ca binele și răul. Cartea lui Constantin Toiu are adîncimi ce trimit spre Dostoievski și subtilități dialectice ce amintesc romanele politi-ce ale lui Sartre.

Constantin Toiu este un scriitor sceptic. In-doiala sa carteziană este proiectată și asupra unora dintre personajele sale, găsîte în cursa de stabilire a unor „adevăruri”. La urma urmei cine este adevăratul „**salaud**”, **celălalt**, Babis Vătășescu sau Leo? Se pare că ultimul. Timpul care trece, dar nu se repetă la fel, cum spune autorul, poate da relevanță și unor adevăruri de acest gen.

Căderea în lume înscris în cariera literară a lui Constantin Toiu prima sa operă de interes universal.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Deasupra noastră, bucuria

Mă bate primăvara-n stru-gurii pe care nu i-am cules astă-toamnă. Erau minuni de ciocchini de struguri, de întîm-plări, de surisuri — și, iată, sînt amintiri pe care le credeam pierdute.

Si, iată, vine, din prepeleacuri de vie, din sinuri de copii care fură struguri și din sfîla lor gîndind inginerul Ion M. Pușcă. El a scris, după ce a urcat vîr- de vie la minunile din cer, după vreo cîteva alte minunate cărți, o altă carte minunată: **Pe valea Susiței**.

Legenda existenței noastre, a nemărturisirii existențiale și a îndurării pînă cînd?

„Gomân-gomânînd, Turmele pornînd, Luna răsărînd...”

Lumea noastră, cea adevărată și cea de demult, începe cu pier-derea lumii, cu pierderea noas-tră...

Lumea noastră începe cu prie-tenii noștri. Cu cei adevărați și plini de talent.

Inginerul Ion M. Pușcă (ce războinică furtună de pulberi războinice și ce om minunat!), ne pune sub ochi cartea **Pe Va-lea Susiței**, lacrimă legănată curgînd prin spațiul minoritic cel mai înalt, definitiv și fără de întoarcere al României.

Pe firul meu de aur, tors în izvoare de cîmbrou, miraculos îndoit prin mîlăoase supuneri

ale Dunării, se leagă, se leagă, cu fluturi sărutați de brumă, cu funigii rupti în sufletul meu și-al vostru, bruma de pe stru-guri, lanțul din întinericul vi-nului. Acolo, în leagănul Vran-cei, Ion M. Pușcă este unul din cei mai frumoși butuci de vie, vîrf de munte, despicătură de trăsnet. El iubește începutul fantastic al neamului românesc și dăinuirea lui.

Ion M. Pușcă ne depune în fața plutonului de execuție: pocnesc ochii strugurilor și ne trezim în ochii iubitelor; poc-nește dopul din gîtul dumsănos al butoaielor și ne trezim la nuntă. Noi am putut (și putem) să fim un neam minunat și un neam pierdut: vinul ne reface din mers; de unde știți că vi-nul nu este renașterea noastră?!

Cei ce știți, în limba română, semnele ortografiei, citiți cartea inginerului Ion M. Pușcă, plini de dragoste, cei ce nu știți ni-mic, vă rog să-i prădați vinul.

Cei ce îi veți prăda vinul, veți iubi lumea și oamenii.

Fiind apropiat de mine la în-tîmplarea dintre două seri mi-raculoase (și lipsiti de vinul din Moldova), Ion M. Pușcă anunța prietenia lumii: „Cînd omul e să aibă amintiri / chiar impo-triva minții sale se răscoală”.

Cartea **Pe Valea Susiței** duce de la izbinda neamului spre izbînda viitorului. Innebunesc întîmplările primăverii urcînd din cîmpie spre munți. Pelinul urcă spre molizii.

„Gomân-gomânînd, Turmele pornînd...”

FĂNUȘ NEAGU ■

Camil Petrescu — filosoful

Camil Petrescu nu mai are nevoie de nici o altă prezentare. Mai ales poetul, dramaturgul și romancierul. Scriitorul. Se cu-noaște răspunsul programatic pe care l-a dat acesta profeso-rului său de filosofie P.P. Ne-gulescu la invitația acestuia de a urma o carieră universitară. „Voi scrie pînă la 25 de ani versuri, pentru că este vremea iluziilor și a versurilor; voi scrie între 25—35 de ani teatru, pentru că teatrul cere și o oa-recare experiență și o anumită vibrație nervoasă; voi scrie între 35—40 de ani romane, pen-tru că romanele cer o mai bo-gată experiență și o anume ma-turitate expresivă. Si abia la 40 de ani mă voi întoarce la fi-losofie...” „Mă voi întoarce la filosofie...” Nu s-ar fi întors dacă n-ar fi plecat de la filo-sofie. Filosoful nu a fost un „violon d'Ingres”. A avut voca-ție și a dovedit profesionalism. „Gîndeam neîntreput cu o in-tensitate de halucinat” spune un personaj din romanul „Ul-tima noapte de dragoste, înția noapte de război”. Citatul este semnificativ și pentru autorul romanului. „Obsedat de idee” a fost întotdeauna scriitorul. Dacă o asemenea intensitate în trăi-rea gîndului îl singularizează pe Camil Petrescu printre co-legii de breaslă scriitoricească,

SEMNAL

● Catedra de literatura română comparată și teorie literară a Universității din Cluj-Napoca a realizat, cu un grup de cadre didactice, un consistent volum de Studii literare, subintitulat

Din istoria presei culturale și literare românești, publicat recent de Editura Dacia. Inițiativa universitarilor clujeni reînnoiește firul, peste ani, cu volumele de Studii literare alcătuite sub îndrumarea lui D. Popovici în timpul și imediat după cel de-al doilea război mondial. Sumarul „recomandă o perspectivă deschisă ca lectură critică și istorico-literară, o judecată prezidată de criteriile și soluțiile cercetării actuale, de dialectica istoriei culturii și a literaturii, de referințele sociologiei culturii. Semnificativ ni se pare faptul că un număr de studii tinde să înscrie într-o istorie a presei culturale și literare reviste de azi, periodice care apar în spațiul culturii românești contemporane ce-și reafirmă și astfel vitalitatea” — spune Ion Vlad în Argumentul volumului. Culegerea cuprinde texte semnate de Ioana Em. Petrescu, Mircea Zăciu, Ion Pop, Doina Curcă-peanu, Ion Vlad, Maria Vodă Căpușan, Ion Vartic, Liviu Petrescu, Mircea Muthu și alții.

● Aștept provincia. volum de proze scurte, este debutul în proză al (până acum) poetei Smaranda Cosmin. Apărut la Editura Cartea Românească, vo-

lumul reușește să impună un prozator de cea mai bună calitate. Umorul cinic, autoironia corozivă, ironia de-a dreptul vitriolantă, desfășurate sub aripa spiritului lui Céline și la adăpostul „mitului personal” — copilăria (inocența continuă să mă obsedeze), alături de un stil de o limpezime cristalină, apt să răspundă oricăror subtilități textuale și subtextuale, sint calități care argumentează în favoarea unuia dintre cele mai reușite cărți de proză din ultima vreme.

● O frumoasă antologie intitulată Poeți francezi, în traducerea lui Aurel Rău, a tipărit recent Editura Dacia. Cele două ample secțiuni (Trepțe și Cițiva contemporani) cuprind, într-o selecție în general reprezentativă, șase sute de ani de literatură franceză, de la Charles d'Orléans până la Mathieu Bénézet

(n. 1948), așezați, în final, sub semnul poemului Frumoasa roșcată de G. Apollinaire. O prefață echivalând și cu un argument (sint aici justificate inerențele absente), dar și cu un eseu despre poezie al unuia dintre cei mai buni poeți români, totodată remarcabil cunosător de poezie. Apărută în condiții grafice plăcute, antologia lui Aurel Rău este un titlu demn de tot interesul cititorilor.

● Irezistibile, prozele umoristice ale lui Valentin Silvestru din volumul Ce mai faci?... (Editura Albatros), nu sînt neapărat și inocente. Armele satirei sînt folosite cu grație și fermitate. Tablourile somptuoase se alătură crochiurilor în două trei linii, iar obiectul ambelor modalități de zugrăvire e omul fără-gust, homo inaeestheticus, să zicem așa, creatură încă prezentă în viața de toate zilele, drapată cu binecunoscutele-i podoabe: răutatea, insensibilitatea agresivă, prostia etanșă. Atitudinea umoristului nu e defensivă. Condeiul nu mai stă în buzunar, așteptînd răzbunarea solitară a scrisului, căci prozele par „vorbițe”, mici filme didactice ținînd de o pedagogie a conviețuirii civilizate, luminată

de risul vindecător. În volumul Ce mai faci?... e o lume hăluie, în care piesele de teatru se pot numi Fetița unchiului e buimacă?, oamenii serioși pot scrie Îndreptare pentru băut toaca,

iar definiția pampasului poate suna astfel: „o toloacă imensă, pe care bălăduiesc, libere, în farba îmbelșugată, herghelii de cai domestici sau sălbatici, cornute juvenile și adulte și alte animale de preerie”. Să nu ne îngrijorăm însă. La întrebarea „ce mai faci?”, autorul răspunde, discret, pe ultima copertă: „bine”.

● Sub titlul De joi pînă duminică, Rodica Padina publică două piese de teatru. Cea dintîi, care dă și titlul volumului, a fost distinsă, după cum aflăm din pagina de gardă, cu „diploma specială” la cea de-a XVI-a ediție a Festivalului Internațional al pieselor de teatru de televiziune „Sipetul de Aur”, de la Plovdiv. 1986. Subiectul e agreabil și educativ: o comedie duioasă, cu replică vioaie, în care un copil năstrușnic îmblînzește capriciile egoiste ale unui soț ursuz. Cea de a doua piesă, La ce vîrstă a murit Sofolele instruieste cititorul (telespectatorul sau spectatorul) cam în același domeniu: echitatea în viața de familie.

nal al pieselor de teatru de televiziune „Sipetul de Aur”, de la Plovdiv. 1986. Subiectul e agreabil și educativ: o comedie duioasă, cu replică vioaie, în care un copil năstrușnic îmblînzește capriciile egoiste ale unui soț ursuz. Cea de a doua piesă, La ce vîrstă a murit Sofolele instruieste cititorul (telespectatorul sau spectatorul) cam în același domeniu: echitatea în viața de familie.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

apropiindu-l de Lucian Blaga, tot ea, intensitatea gândirii, este în consonanță cu celălalt aspect al personalității lui: filosofia. Un alt aspect al voinței programatice a lui Camil Petrescu a fost acela de a fi recunoscut drept om de știință, drept filosof. „Pedicile care mi s-au pus lucid și hotărît, peste cele obișnuite istorice, adeseori cu alternativa de a alege între lucru și moarte, s-au justificat prin preținsa admirație pentru romancierul și dramaturgul Camil Petrescu în „Nota preliminară” la „Doctrina substanței”. Și tocmai Camil Petrescu fa ipostaza de autor de sistem filosofic ne este restituit astăzi, integral, în două volume compacte, dense, prin grija Editurii Științifice și Enciclopedice. „Doctrina substanței”, în ediție îngrijită, note și indice de nume de Florica Ichim și Vasile Dem. Zamfirescu, cu un studiu introductiv de Vasile Dem. Zamfirescu, apare în prestigioasa colecție „Biblioteca de filosofie” în care au mai apărut lucrări de Athanase Joja, Constantin Noica, Alexandru Bogza, I.D. Gherea, B.P. Hasdeu, Ștefan I. Nenitescu, Gaston Bachelard, Dumitru Drăghicescu, George Uscătescu ș.a.

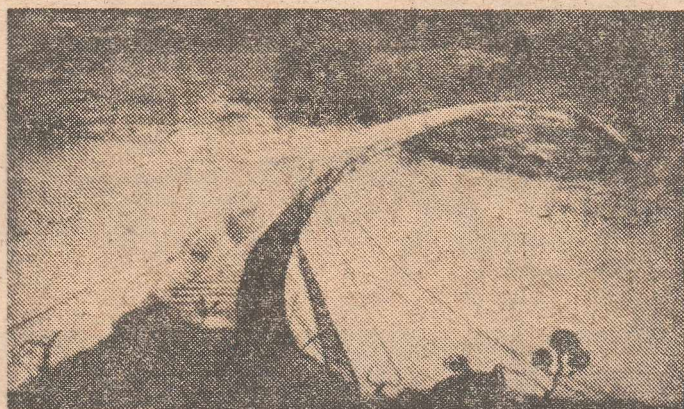
Această ediție completează fericit personalitatea complexă, de primă mărime a culturii românești, care este Camil Petrescu. Cercetări viitoare, nu numai din domeniile filosofiei

și istoriei filosofiei românești, dar și al istoriei și criticii literare vor trebui să țină seama de această ediție. Schiță a unui sistem filosofic, din nefericire neterminat, „Doctrina substanței” are amploarea viziunii heliadestice de a cuprinde toate direcțiile cunoașterii umane într-o sinteză coerentă. „Particularitatea filosofării la Camil Petrescu ar consta /.../ nu din renunțarea la sistem, ci în modul de a-l edifica. Sistemul său se constituie pe măsură ce este format, nu preexistă formulării” afirmă Vasile Dem. Zamfirescu, conchizînd că autorul lui face parte din „familia creatorilor de sistem filosofic în filosofia română”, alături de Lucian Blaga. „Am căutat, scrie Camil Petres-

cu în „Prefața” la „Doctrina substanței”, „cu o voință dirză, să duc lucrul pînă la capăt, deși aveam uneori sentimentul că, extenuat, va trebui să așez condeiul jos.” Cit de mult seamănă întru intensitate și dezamăgire această mărturisire cu cea venită de peste timp, a lui Mihail Eminescu?

Adevărat act de cultură, apariția acestei monumentale opere oferă dovezile vocației și profesionalismului filosofului Camil Petrescu, completînd fericit opera literară a scriitorului Camil Petrescu. Ea readuce în circuitul național de valori spirituale o lucrare care face cinste oricărei culturi europene.

ADRIAN MITIȘ ■

ION ROTARU:

„Fără cititori, n-ar putea exista scriitori”

În ultimele luni, o carte care a suscitat mult interes în rîndul cititorilor și al specialiștilor a fost O istorie a literaturii române de Ion Rotaru: lăudată de către unii fără rezerve iar de alții contestată cu vehemență. Ni se pare însă firesc ca în clipa de față, cînd lucrurile s-au mai potolit și cartea poate fi judecată cu mai multă obiectivitate, să-i dăm cuvîntul și autorului pentru a-și explice intențiile care au prezidat la conceperea lucrării sale.

— Stimat Ion Rotaru, se pare că sînteți singurul care nu ați rezistat tentației de a ne oferi „O istorie a literaturii române”, completă. Mai exact, sînteți criticul care, în trei volume insumînd peste 2500 de pagini ați transformat tentația în fapt împlinit. Spuneți-ne ce ați vrut să fie și ce este (acum cînd s-a tipărit tot opul) respectivă „Istorie” întinsă între „Serisoarea lui Neacșu” și debutul adolescentului M. Gălățanu? Sînteți mulțumit de materializarea proiectului inițial?

— În linii mari, lucrarea a lesit așa cum am plănuțit-o, acum mai bine de douăzeci de ani. Firește, nu sînt pe deplin mulțumit decum îi spuneți dumneavoastră — „materializarea proiectului inițial”. Anume capitole din volum — mai ales cele consacrate literaturii vechi (pentru care am publicat, separat, o carte întreagă, ulterior), epocii luminilor și celei a pașoptiștilor — le-aș voi acum ceva mai dezvoltate. De altă parte, cauze independente de mine au făcut ca scriitorii, precum Mircea Eliade, Ion Vinea sau Emil Botta să nu-și afle tratarea cuvenită la locul lor, în volumul al doilea adică. Asta s-a întîmplat pentru că o bună parte din operele lor au apărut (sau, în certe cazuri, au fost „descoperite”) abia în ultimii 15 ani. Nici de volumul al treilea nu s-a pe deplin mulțumit. Trebuia să-l fac mai mic și totodată, mai cuprinzător, nu atît în extenso, cît în adîncime, operînd unele eliminări și adăugînd cîte ceva. Știu bine cum se face asta, să fii scurt și în același timp cuprinzător. Mi-a lipsit, văd acum, perspectiva. Am fost, fatalmente, prea aproape de obiect și nu l-am cuprins întreg cu ochii minții. Oricum, finalul istoriei mele rămîne abrupt, arbitrar, deschis, dacă mă pot exprima astfel. Și apoi, cum bine știți, sînt și cauze cu totul obiective care interzic cuprinderea totului.

În fine, recitîndu-mă și gîndînd mai pe îndelete, bag de seamă că, în volumul al III-lea mai ales, s-ar fi căzut să fac loc mai mult încă acelei proze și acelei poezii, eventual și dramaturgiei, care se ocupă și de frumosul etern uman, cu trecerea în plan secund a socialului, a vieții concrete de toate zilele ce pare că m-a fascinat, pe alocuri, prea mult.

— Cum ați reușit să parcurgeți, cu ochi de critic, atîtea zeci de mii de pagini?

— Păi... cam toată viața mi-am petrecut-o cu cetitul cărților. Iau cuvîntul subliniat și în accepția lui de „distracție” — „plăcere”, „recreație”, „desfîndare”, etc., nu de „muncă”, de „carnă”. În afara obligațiilor profesionale și în afara cîtorva mici sporturi amatoriste (tenis, ciclism, bricolaj gospodăresc, împlîntătoare munci cîmpenești) tot timpul liber îl consacru cititului. Citesc în bibliotecă, citesc acasă, citesc în tren, în avion, în sălile de așteptare, în vacanțe, etc. Citesc — cînd consider nu prea însemnate cărțile — iute de tot. Recitesc — operele cele mari — foarte pe îndelete, mai ales în vremea din urmă. Citesc și în cîteva limbi străine. Am avut avantajul de a mă culca foarte devreme, pe la orele 9—10 seara și de a mă trezi pe la 4—5 dimineata. Pînă la ora 8, am astfel 3—4 ceasuri bune, libere de orice servituiți, cînd îmi fac notele, după semnele de pe marginile paginilor.

— Cum se explică, după Ion Rotaru, faptul că marea majoritate a scriitorilor nu împărtășesc într-un total părerile (ați călădesse despre ei, cit și cele despre confracți) ale criticilor, deși, aproape toți, pomenesc despre necesitatea existenței criticii și istoricului literar cu binecunoscutele și recunoscutele lui merite?

— Se explică prin acel „Genus irritabile vates”. Tocmai de aceea, vrînd-nevrînd, critica și

istoria literară sînt absolut necesare.

— Nu credeți că, în condițiile masivului asalt al creatorilor actuali — practic imposibil de urmărit — s-ar cuveni o specializare a domeniului criticii, o compartimentare a muncii pe criterii de gen literar, de orientare stilistică sau temporală?

— Nu văd deloc necesitatea unei specializări de felul celor de care vorbiți. S-ar produce, dacă le-am incuraja, proliferări ale fenomenului dintre cele mai disjuncte, împiedînd mult asupra fixării ierarhiilor valorice. Un critic literar trebuie să știe tot ce ține de meseria lui, dacă se poate și ceva pe deasupra. Și nu numai în domeniul literaturii la zi, ci și pe scara devenirii istorice a fenomenului. Și nu numai în domeniul literaturii naționale, ci și în acela al literaturii universale. Exemple? Titu Maiorescu, Ibrăileanu, E. Lovinescu, G. Călinescu și alții care le-au urmat. Toți aceștia au fost și „imparțiali” și „bine documentați”. În meseria noastră nu este indicată specializarea îngustă, ca, de pildă, în tehnică.

— Vă rugăm să observați (și să ne spunți de ce) la capitolele critice literare „genul feminin” este mai puțin reprezentat, dacă nu cumva absent. (N-am luat în seamă excepția Z.D. Bușulenga).

— Asaltul cetății literelor din partea „genului feminin” se bucură, în anii noștri, de un număr tot mai mare de participante. Și este normal să fie așa, în condițiile egalității depline — în drepturi și îndatoriri — a femeilor cu bărbații. M-am gîndit la aceasta și în volumul III am acordat, cred, destulă atenție fenomenului. Ba chiar am înființat două mici compartimente în expunerea mea (Contingent feminin și Alt contingent feminin), dedicat poezilor și respectiv prozatoarelor noastre. Nu consider alarmantă mai mica participare a femeilor în critică. Fie și prin exceptarea Zoei Dumitrescu-Bușulenga, propusă de dumneavoastră, putem cita nume de prestigiu, în frunte cu regretata romancieră Dana Dumitriu, cu poetele Doina Uricariu sau Grete Tartier, chiar Ileana Mălăncioiu, într-un fel, ori Constanța Buzea, într-altul, pînă la prodigioasa Mirela Roznoveanu și altele mai puțin cunoscute, însă harnice, merituoașe.

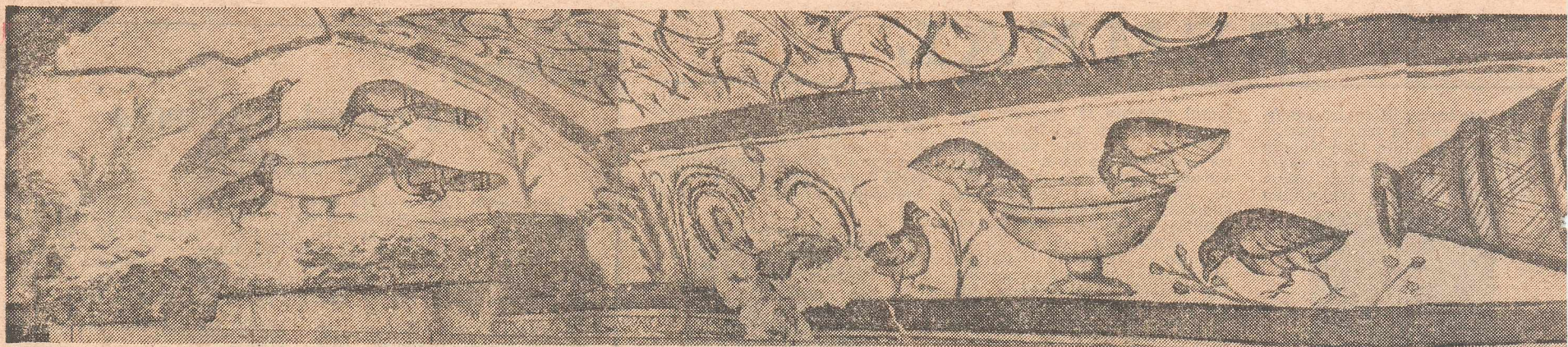
— Sînteți de acord că un critic, pentru a-și permite să interpreteze, dînd verdict și înii de urmat, în cazul operelor literare trebuie să facă dovada că știe să scrie un roman, o poezie sau o piesă de teatru, dacă nu excepționale, măcar publicabile?

— În ciuda celor afirmate cîndva de G. Călinescu, nu cred că un critic trebuie să facă dovada efectivă că poate scrie un roman, un poem, o piesă de teatru, spre a ne convinge ipso facto că este un bun critic. Cîneva a spus că pentru a-și da seama dacă un tort este bun la gust nu este deloc obligat să știe să-l prepare. Deci fiecare cu unelele sale. Dar criticul, cu toate că nu scrie romane, poeme, piese de teatru etc., trebuie să lase impresia, dacă nu chiar certitudinea, că le-ar putea scrie. Nu știu dacă sînt bine înțeles. E vorba de o virtualitate foarte reală, ca să mă exprim astfel.

— În încheiere, după obținuta dialogurilor, vă rugăm să ne spuneți cu ce vă propuneți să întîmpinați sfîrșitul de mileniu, respectiv, care vă sînt proiectele editoriale?

— Sfîrșitul de mileniu! Ehe!... Aș dori (am în proiect) să scriu o altă carte despre Eminescu, consacrată actualității în prezentul nostru a marelui poet al veacului trecut. Aș mai dori, firește, o ediție completă și revizuită a Istoriei, vîsînd-o și ilustrată cît mai bogat...

NICOLAE ROTARU ■

Senzaționala descoperire arheologică la Constanța:

O PERLĂ A ARTEI ANTE

— aceasta este prima impresie a unui reputat specialist, expert UNESCO —

25 februarie. Pe buza falezii, într-o porțiune din zona centrală a orașului, trei muncitori lucrează, ca în orice zi obișnuită de muncă, pe un șantier edilitar la îngroparea unei conducte. „Mai la dreapta!", cere Alexandru Iacob, trasatorul, colegului său de pe „Castor", Costică Apostu. „Inceț, înainte!" se adresează lui Mihailache Ionită și lama buldozerului muscă malul. „Stai!" aude la un moment dat vocea imperativă a lui Iacob. Mașinile încetinesc, cei doi coboară din cabine și se apropie de locul asupra căruia aceasta se aplecase, cu atenția îndată. Atinseseră ceva dur, simțiseră asta și ei, după reacțiile utilajelor. Amiaza înnoiră nu-i prea ajută să vadă mare lucru. Constructorii știu însă ce au de făcut, au fost special instruiți, bănuiesc că trebuie să fi dat peste ceva din alte vremi, lucrările de modernizare a orașului de azi au scos la lumină nu puține vestigii istorice, în special măturii despre străvechiul Tomis. Trebuie să anunțe arheologii! Iacob pleacă în căutarea unuia, cunoscut într-o împrejurare similară, despre care aflase că întreprinde cercetări pe undeva prin apropiere.

Arheologul se numește Constantin Chera, de fel bucureștean, absolvent în promoția 1973 a Facultății de istorie din Sibiu. Își face stagiul ca profesor la Rupea, jud. Brașov, după care se străduiește să ajungă în domeniul ce îl pasiona: din 1975 este încadrat la Muzeul de istorie națională și arheologie Constanța. Își începe profesia pe șantierul de la Păciul lui Soare, lângă Ostrov, pe malul Dunării, „sub mină" lui Petre Diaconu, maestrul altor promoții de tineri arheologi. Întreprinde apoi cercetări la Vadu, Alimanu și Histria, dovedind talent, seriozitate, dăruire, cultură profesională pe care le demonstrează și în cursul a două specializări în Franța. De zece ani se ocupă de necropolele din vremea antichității Tomis în echipă cu colegul său Virgil Lungu (născut-crescut în Constanța, absolvent al Facultății de istorie din București, și el venit la muzeul din orașul natal, după două popasuri ca profesor în două școli sătești, din aceeași mare atracție pentru arheologie, încercându-și mai întâi forțele, sau mai exact, fi-

ind încercat pe „alma-mater" de la Histria).

Chera se afla, într-adevăr, la postul său de veghe, tot într-o zonă centrală, pe Bd. Lenin, unde se escavau fundațiile unor noi blocuri și unde a dat peste o bogată necropolă cu numeroase camere funerare din lespezi și cu un inventar arheologic deosebit, între care cercei și foite de aur. Desi inserarea era aproape, îl urmează fără șovăire pe omul venit cu suflul la gură, venit cu o atît de generoasă pornire. Intuiția arheologului funcționează desăvîrșit. „Am simțit că mi se taie picioarele" — povesteste —, chiar și așa cu puțină lumină de crepuscul a zilei ce se sfîrșea, își dă seama că se află în fața unei descoperiri de o valoare aparte. Prima grijă a fost s-o protejeze de eventualii curiosi sau rău făcători. A astupat deschiderea de pătrundere spre monument dezvelit de buldozer și s-a repezit să ceară sprijinul organelor de miliție. Lucrătorul în uniformă albastră a stat de veghe noaptea întreagă, fabulînd cu siguranță în jurul a ceea ce putea să fie acolo, sub pămînt, s-ar fi consolatat dacă ar fi știut că nici tînărul arheolog n-a dormit o clipă, punîndu-și numeroase întrebări, formulînd ipoteze. Ce-ar putea fi? Un palat? O necropolă? O locuință? Un complex de locuințe? Resturile unei așezări? Din ce epocă? A pornit dis-de-dimineață spre șantier. Și-a pus stăpînire pe nervi, un arheolog, ca și un chirurg, n-are voie să se grăbească, cînd intră cu „bisturiul" meseriei sale într-un trup „viu", un centimetru mai adînc, mai sus ori mai jos, poate să deterioreze tocmai o piesă-cheie sau s-o piardă în maldărul de steril, să n-o afle niciodată. Migălos, atent, centimetru cu centimetru, ajutat de cei trei muncitori, a început să înlăture straturile de pămînt ce tăiau zidurile abia apărute. I-a venit în sprijin și colegul Virgil Lungu. Pe măsură ce avansau, descoperirea îi uluia, le întărea convingerea că este de o valoare excepțională în plan istoric și artistic.

Este o criptă funerară de formă rectangulară și de proporții impresionante. Cu axul longitudinal orientat pe direcția nord-sud, are, la interior, dimensiuni

de 2,80×2,30×2,05 m, și este prevăzută cu un culoar de acces (dromos) construit din piatră de calcar și cărămidă. În sicriele din lemn se aflau schelete umane în poziție întinsă, orientate cu capul spre vest și cu minile pe lîngă corp, elemente de ritual esențial pentru specialist în datarea vîrstei complexului monumental. Sicriile erau așezate pe niște paturi construite din plăci de calcar sau din marmură. Dar, ceea ce conferă acestui lăcaș o înfățișare cu totul impresionantă este realizarea artistică a interiorului. Peste tencuiala ce acoperă în totalitate materialul de construcție a fost pictată în tehnica à seco o amplă suită de scene și reprezentări antropomorfe, zoomorfe și fitomorfe de o frumusețe strălucitoare, cu o stăpînire a meșteșugului desăvîrșită. Indiferent de dispunerea lor (pe arcade, pereți, boltă), incifrează, cu siguranță, și o anume simbolică legată, probabil, de ritualul funerar. Pe toți pereții sunt reprezentate mai multe chenare rectangulare simple iar trecerea de la chenar la boltă este marcată de o bandă continuă, cu ove. Pe peretele de sud, deasupra intrării, apare, pictată în manieră naturalistă, o scenă cu patru porumbei bînd apă dintr-o cupă, încadrați de un decor vegetal. Cromatica este vie, luminoasă, păstrată impecabil. Pe peretele vestic sînt două scene lucrate în aceeași manieră, reprezentînd patru potirnici, două se adapă la fel, dintr-o cupă, iar celelalte ciugulesc prin preajmă, în timp ce un iepure se hrănește cu struguri unui coș răsturnat. Pictorul trebuie să fi fost un profesionist remarcabil, știe să redea savant umbra și lumina, să creeze reflexe.

În scena pictată pe latura de nord a complexului, pe frontispiciul unei generoase arcade, cu rol de susținere dar și de monumentalitate a construcției, este înfățișat un banchet (probabil funerar), o masă rotundă la care se ospătează 5 bărbați șezînd pe cîine (patul specific roman), iar de o parte și de alta, în picioare, sînt alți doi, — probabil, amfitrionul și un sclav cu vase rituale în mîini și îmbrăcați în veșminte tipic romane. Încercarea de individualizare portretistică este evidentă. În planul secund se profilează, stilizate, si-

luețele unor arbori, sugerînd desfășurarea în exterior a ospățului. Întreaga scenă se subordonează unui fond luminos, formele sînt demarcate prin contur puternice, diferențierea de substanță, realizîndu-se prin valori tonale calde.

Pe peretele estic, surprinzător de bine conservat, ca de altfel tot ansamblul, apar doi păuni ciugulînd dintr-un coș cu fructe plasați și ei într-un cadru de natură, sugerat prin plante și arbori stilizați. Efectele de lumină sînt redade cu măiestrie și acuratețe, compozițiile au o ver-vă picturală ce le conferă un caracter de-a dreptul modern. Sînt de o subtilitate și o forță vizuală remarcabile.

Bolta este acoperită cu o decorație fitomorfă continuă, în care arabescul vrejurilor delimitează suprafețe pictate în interior de asemenea cu plante stilizate. Culorile cele mai frecvente sînt roșul și negrul, verdele, galbenul, albul, mai rar a-părînd albastrul. Fără îndoială, ochiul expert al specialistului descifrează cu ușurință într-un asemenea decor vegetal luxuriant, sugestia grădinii paradisiace precum și simbolul reînvierii reprezentat de păuni.

Inventarul aflat în sicrie — consecință, cu siguranță, a unor precepte de ritual — n-a fost prea bogat (un unguentarium de sticlă, 2 brățări din sîrmă de bronz răsucită, mai multe mărgelile polifacetate și un phitacterium, un recipient cilindric din argint unde se păstrau, de regulă, mici relieve). Toate aceste lucruri sînt însă de o covîrșitoare însemnătate pentru arheologi, fiind tot atîtea elemente și argumente în vederea stabilirii cit mai exacte a epocii și a provenienței criptei. Astfel, se poate aprecia că a fost construită între secolele III-IV era noastră, adică la aceea cumpănă de istorii, între perioada romană și romano-bizantină. Cu certitudine, apreciază cei doi specialiști, a aparținut unei familii cu stare materială și o poziție socială importantă din înfloritorul oraș Tomis. Aduce date în plus privind prosperitatea economică și spiritualitatea populației dacoromane rămase, ca pe întreg cuprinsul Daciei, să-și continue existența în spațiul-matrice al poporului român. Monumentul

dezvelit recent la Constanța nu este singular, identificat pînă acum, în această parte a lumii s-a mai dezvelit unul, cu ani în urmă, la Silistra, pînă în lumină documente materiale indubitabile privind procesul de romanizare a populației locale trecut în provinciile Daciei, cu noi și noi măturii ale continuității de locuire, după retragerea aureliană, și în spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră.

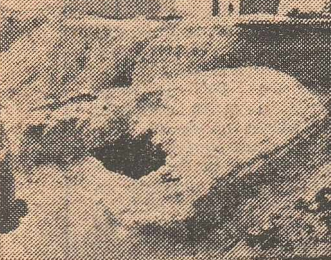
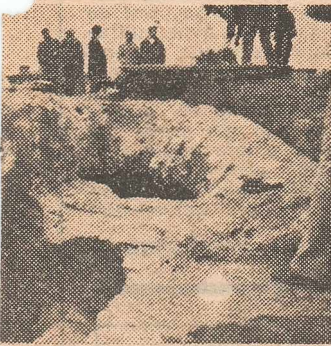
Firește, edilii, proiectanții, constructorii și-au găsit un alt traseu pentru conducta absolut necesară civilizației de azi și de mîine a orașului modern, monumentul atît de prețios pentru patrimoniul nostru cultural-național a intrat pe minile specialiștilor mențiți să-i conserve frumusețea, să-i păstreze viața la lumina zilei, să-l redea circuitului muzeistic și turistic al țării. Primul sosit, în cea mai mare grabă, la fața locului, cu o promptitudine exemplară a fost reputata specialistă în restaurarea și conservarea monumentelor. Tatiana Pogonat, autoarea a numeroase lucrări de revitalizare a unor opere strălucite ale culturii noastre medievale. Expert UNESCO, a lucrat la Vornet și Moldovița, la Arbore și Biserica Neagră, la Palatul Bruckenthal și Primăria veche din Sibiu, ca și la Palatul dogilor din Veneția, perla artei Renasterii italiene grav amenințate de flagelul apelor. Rapiditatea cu care a răspuns solicitărilor se datorează și mai vechilor sale relații de suflet cu vestigiile artei antice dobrogene. Este cea care a dat o nouă viață pavimentului de mozaic al edificiului roman din Constanța, care s-a implicat în consolidarea unor zone din marele muzeu în aer liber de la Histria, împlinind acea superbă dorință-testament a lui Vasile Părvan. Ne declară că noua descoperire „este o perla a artei antice, de o factură cum puține s-au întîlnit în sud-estul european". Munca asupra lui abia acum începe; lumina și factorii climatici acționează cu rapiditate și-i pot aduce mari prejudicii. Este vremea restauratorilor. Grijă pentru monumente înseamnă respect pentru trecutul patriei, legătura cu viitorul ei.

ARCADIE STRAHILEVICI ■

CE

ii de GH CONSTANTINESCU
și M. ȘERBANESCU

Turistii care îl asaltează tot timpul anului ca o mare neobosită vor afla de la muzeograful Chihăiescu Viorel că Voronețul a fost ridicat de Ștefan cel Mare după bătălia de la Războieni, între 26 mai și 14 septembrie 1488, în 3 luni, 3 săptămâni și 3 zile, că anul acestuia vor împlini, deci, 500 de ani de la înălțarea sa. Ei vor vedea pe domnitorul Moldovei în suși în fresca de la intrare aducând prinos zidirea aceasta speranței netrecătoare a neamului nostru în dănuirea sa veșnică, în felul în care toți voievozii noștri își țin în tablourile votive ctitoriile în mini, în dreapta lor aflându-se doamna și coconul domnesc, cu colturile coroanelor împărătești atingând stelele cerului albastru pe fondul cărui se aduce ofranda. Mai târziu, în 1547, cind din Ștefan rămăseseră doar ctitoriile și legendele vii ale celor 47 de bătălii câștigate, mitropolitul Grigorie Roșca văr primar al lui Petru Rareș, va adăuga construcției inițiale pridvorul și frescele exterioare și se va lăsa pictat cu modestie în stînga usii, la intrare, alături de pustiul Daniil Sihantruș, cel care l-a sfătuit pe marele Ștefan să înalte ctitoria, autorul moral al Voronețului, și toți țin în frumoasele și vrednicele lor miini pisaniile drepte și albe cu scrisul încă vizibil, ca niște table de legi ale nădejdi în dănuirea perpetuă a valorilor istoriei noastre.

În scurt timp Voronețul va deveni un puternic focar cultural intrind în conștiința culturii noastre generale prin manualele de liceu în care sint consemnate Condicele Voronețean și alte manuscrise de căpătii ale limbii române, călugării de aici vor osteni întru copierea cărților pe care limba română s-a vărsat dinșpre izvoarele ei dacice străvechi ca pe niste cataracte de cascădă în curgeră sa invincibilă spre cultura de azi, spre tot mai expansivul său viitor. În 1783, însă, catolicismul agresiv al Imperiului Austro-Ungar dă foc chililor cu cărți de învățătură și manuscriselor ca fagurii de miere, alungă pe neosteniții copisti în gloriosul anonim al istoriei comune și astfel ctitoria marelui voievod rămîne timp de 70-80 de ani pustie în vitregia vremurilor, într-o degradare accentuată barbar de inscripțiile cu care ocupantii vremelnici, nemți, unguri, poloni, si-au scriselut numele lor prost și trecător în eternitatea albastrului nostru: „si-au scris numele și anii pe tot peretele” cu otelul cutitelor și baionetelor.

Un timp Voronețul rămîne fără acoperis, ca de multe ori neamul nostru în zbuciumata sa istorie, pradă viscoalelor, furtunilor și vremurilor fără lacrimă iertată a culturii, nava lui Ștefan cel Mare înaintează fără catarge în istoria tulbură, vin apoi anii pe care trebuie să-i și merităm ca să-i putem numi **anii noștri**. Ctitoria este luată sub ocrotirea Patrimoniului național, i se face zidul de protecție, acoperisul cu sarpantă e lărgit la patru metri, să nu plouă pe contraforții cu fresce, criticul Petru Comarnescu îi inseninează albastrul cu scrierile sale ca să se poată odihni liniștit la umbra ei glorioasă, ca un modest zugrav anonim, în 1970 monumentul este luminat de Premiul european al criticii de artă „Mărul de aur” ca să treacă împreună cu Moldova, Humor, Sucevița și Arbore în evidență, onorifică desigur, a UNESCO-ului. În 1980, o scrioare tulburătoare publicată în revista Flacăra pune problema restaurării Voronețului ca pe o datorie patriotică, o problemă care preocupă autoritățile răspunzătoare de starea și destinul valorilor noastre culturale. Pentru că, iată, la scurt timp sosese aici o echipă de intervenție aducând specialiști restauratori la fața locului și de atunci începe celebrul lăcas în care s-a modelat o parte din spiritul identității noastre istorice cunoaște ocrotirea restauratoare a vîtalului nostru prezent.

Cei nouă ani de restaurare

Exact la celălalt capăt al țării, în Capitală, într-unul din sedile Institutului de Arte Plastice de pe str. Grivița nr. 28, poate fi întâlnit un Voroneț mai puțin obișnuit, cu totul surprinzător pentru ochiul grăbit al receptiei turistice, un Voroneț văzut la microscop de conștiința specialistului, descompus în structurile sale intime asemenea unui organism la o de-

monstrație didactică a unui curs de anatomie. În atelierul pictorului restaurator Oliviu Boldura și mai târziu în preajma Tatiane Pogonat împreună cu care a lucrat, începînd din 1980 în reveniri succesive, la restaurarea Voronețului, fascinantul monument ce încintă ochiul și spiritul de cinci sute de ani începe e mutat pe hîrtie milimetrică, în relevee la scară, cărora li s-au anexat fotografiile din unghiuri diferite ale suprafețelor problematice de frescă. Cu această substituție începe de fapt povestea minuțioasă, migăloasă dar uneori necunoscută poveste a restaurării.

Ctitoria de la Voroneț a fost construită, am mai spus, de Ștefan cel Mare în trei luni, trei săptămâni și trei zile. Restaurarea ei începută în 1980, continuă, iată, de aproape nouă ani, abia anul acesta va intra în lucrul turla și se vor încheia lucrările generale de restaurare ale frescelor exterioare, asupra interiorului înnegrit de fum urmînd să se intervină după ce se vor încheia intervențiile de urgență la celelalte monumente ale Moldovei intrate într-o fază accelerată de degradare. Pare de-a dreptul un paradox disproporția aceasta aproape flagrantă dintre timpul necesar unei ctitorii și timpul consumat de restaurarea ei. În realitate însă ctitorul înaltă un semn a cărui istorie e viitoare, pe cînd restauratorul intervine asupra fiecărui centimetru de culoare sau tencuială de pe suprafața Voronețului cu conștiința că ope-

principiul de bază al onestității restaurării. Releveul rămîne ca document, la purtător, asemenea fișelor de externare ale unui pacient restabil. În completarea relevului există și un jurnal de restaurare în care se consemnează zilnic cine a lucrat, pe ce zonă, ce operații a executat și ce materiale a folosit. În aceasta constă responsabilitatea totală a restauratorului și caracterul complex, științific al restaurării: poți sta în afara oricui, oricînd, să dai socoteală pentru ce ai lucrat și pentru felul în care ai lucrat. Stai în ploaie, în vînt, lucrînd pînă noaptea târziu, uneori la lumina reflectoarelor, cu miinile pline de var, îndoit sub streșinile Voronețului, în Bucovina, luni de zile în șir pe schele, în spate cu mîinii și pîdurile Moldovei iar în față, la două palme de privirile tale, zidul uriaș pe care un centimetru pătrat din hlamida lui Ștefan cel Mare, sau din pisania lui Daniil Sihantruș, te obligă să respecti principiile de bază ale restaurării științifice generale-valabile pe planetă și stabilite în Carta de la Veneția. Dar mai presus de aceasta, îți respecti astfel propria ta conștiință de om și profesionist în fața cărui a se afla un fragment concret din marea noastră istorie națională și simți în clipele acelea cînd destinul lui îți trece prin miini că viitorul său depinde de competența, migala și voința ta, că ai contribuit cu știința proprie la reconstituirea unei părți din imaginea buletinelului nostru etern de identitate.

plică lucrări legate de prezentarea finală a monumentului, redarea unității stilistice a picturilor originare. Lacunele mari unde nu e pictură se reintegrează în tehnica **trategio** care diferențiază partea restaurată de cea originală. Această soluție e adoptată în primul rînd pentru onestitatea ei: cînd vine vizitatorul, ce vrea el să admire, lucrarea zugravului sau intervenția restauratorului?

Pictorul are inspirația, mesajul, talentul său, poate face modificări ulterioare. Restauratorii n-au voie să greșească pentru că greșeala lor e definitivă. Pictorul își cunoaște doar arta, restauratorul știe pe deasupra chimie, istoria artei și multă istorie socială, cunoaște tehnicile din vechime și arhitectură pentru a putea să citească și să respecte mesajul inițial, e familiarizat cu biologia și cu elementele de construcție, pentru că trebuie să intervină cu consolidări de zidărie. Dar ceea ce e nesfîrșit mai greu din toate acestea e faptul că el trebuie să-și șteargă complet identitatea în fața autorului restaurat chiar dacă, paradoxal, acesta e un zugrav anonim, pentru că anonimul acestuia e documentul identității unei epoci precise din istoria națională. Să-ți faci din opera vieții tale un mod total anonim de a pune în evidență opera creatorului, să rezisti tuturor tentațiilor puternice, pe parcursul lucrării de restaurare, de a i te substitui! Sint operații cromatice extrem de subtile unde trebuie să fie regenerată culoarea dar unde trebuie mai ales să veghezi cu conștiința trează, clipă de clipă, să nu te fure mina, să nu te trezești completînd cu subiectivitatea și emoția ta sensibilă creația pictorului. Trebuie să muncești ca un sclav, într-o subordonare totală, să-l pui pe zugravul anonim în evidență. Să muncești atât de mult pînă nu se mai vede că tu, specialistul, ai muncit acolo!

Singura, marea satisfacție e că repui în circuit o valoare artistică pe care o slujești din iubire curată și devotament total, să nu se creeze un fals istoric, o deturnare a istoricității noastre de la absolută sa identitate. În restaurare trebuie să fii ucenicul perpetuu al maestrului care a realizat opera originală, să-l slujești zeci de ani în șir ca să dai strălucire operei lui create uneori într-un timp mult mai scurt. Tocmai de aceea restauratorul face sacrificii sufletești mult mai mari decît oricare alt specialist, învingîndu-și continuu prin eforturi numai de el știute în singurătățile sale din fața peretelui, sentimentul de frustrare care-l încearcă uneori cu violență, tentația de a completa măcar din cînd în cînd, desigur din pură admirație și subordonare, originarul suveran. Cu atît mai puternic se simte învingîndu-și ispitele subiective, cu atît mai luminos apare privilegiul său de a sluji o valoare națională pînă la totală topire a identității în opera restaurată.

Toate aceste lucruri le-am înțeles stînd de vorbă cu profesoara Tatiana Pogonat, recent întoarsă cu fotografii senzaționale de la cripta descoperită la Constanța, și cu mai tînărul ei ucenic și continuator, pictorul restaurator Oliviu Boldura. Una din problemele lor esențiale este formarea tinerei generații de restauratori în spiritul aceluiași devotament care le-a iluminat viața de profesori de pînă acum, căutarea și modelarea unor oameni care să nu fie doar buni executanți ci și conștiințe mature din punctul de vedere al motivațiilor psihomentele individuale pentru că un pantof dacă îl greșești, îl înlocuiești sau refaci, dar o frescă de la Voroneț dacă ai restaurat-o greșit, ai falsificat o jumătate de mileniu de istorie trecută și încă o jumătate viitoare. Conștiință care trebuie să fie a tuturor celor care respiră chiar și o clipă în preajma unui monument de artă, fie și din simplul motiv că prezentul și viitorul unui popor vor fi cu atît mai vitale cu cît mai adînci și mai viguroase vor fi rădăcinile sale istorice iar în lumina acestei idei păstrarea intactă a argumentelor noastre de existență și dănuire este datoria patriotică cea mai înaltă a fiecăruia dintre noi. Fiecare dintre noi sîntem în fond restauratorii continui ai mesajului unic cu care poporul român înaintea prin valorile sale în istorie. Fiecare avem un Voroneț de restaurat.

ION ZUBAȘCU

Nava lui Ștefan cel Mare

rează definitiv nu atît asupra unui perete prezent cît asupra unui mesaj care are în spatele său, în profunzimea interioară a semnificației sale, cinci sute de ani de istorie care trebuie să răzbată cel puțin tot alita timp în puritatea sa inițială, nefalsificată, și în viitor!

Restaurarea se face după metode strict științifice, printr-o complexă colaborare interdisciplinară, respectînd toate codurile internaționale. Se analizează evoluția în timp a monumentului, toate intervențiile suferite pe parcurs, degradările, mutilările, tehnicile dintr-o epocă sau alta, ca și reprezentarea stilistică, conservarea implicînd cunoașterea tuturor elementelor care țin de viața monumentului într-un spațiu înconjurător activ: microclimat, temperatură, umiditate etc. Restauratorul apelează, încă din faza inițială a documentării, la specialiști diverși, chimiști, biologi, arhitecți, istorici de artă, furnizori ai datelor necesare pe care le coordonează și folosește exact cum medicul sintetizează datele diverselor analize în vederea stabilirii unui diagnostic și aplicării unui tratament eficient. Astfel, inginerul chimist Ion Istudor a întocmit un buletin de analiză a Voronețului referitoare la stratul de culoare, compoziția pigmentilor, stratul suport; dr. biolog Ileana Crăciun s-a ocupat de tratamentul atacului biologic al diferitelor ciuperci, licheni, igrasii etc. Toate aceste analize complexe se fac înainte dar și pe parcursul lucrării.

Pe baza acestor date coroborate se întocmește fișa de conservare-restaurare dublată, bineînțeles, de o documentație fotografică cu imagini luate la lumină directă și la lumină rezantă, care pune mai bine în relief vicile de suprafață ale degradării stratului pictural. Urmează o și mai minuțioasă documentație desenată care constă în consemnarea pe un relevu (hîrtie milimetrică, la scară) a tuturor degradărilor și operațiilor executate pe tot parcursul lucrării. Fiecare operație are un simbol care apare trecut în legenda relevului, toți restauratorii operează cu același cod. În felul acesta, oricine vine peste zece, cincisprezece, o sută de ani poate citi exact ce s-a făcut pe o suprafață. Acesta e de altfel

Cum se repune în circuit o valoare

Sintem, așadar, în Voronețul anului 1980. O scrisoare patetică apărută în Flacăra sesizează ceea ce și factorii răspunzători au putut constata: starea accelerată de degradare în care intrase monumentul. Se mobilizează conștiințe și imediat se constituie o echipă de specialiști care operează intervenții de urgență. În absida de nord cădeau pur și simplu pereții. Erau desprinderi alt de mari încît nu puteai nici strănuta în apropiere. Se fac ancorări provizorii ale unor fragmente ce urmau să se desprindă, după care începe extinderea intervenției de urgență a consolidării stratului de culoare. Cum se întimplă mai întotdeauna în asemenea cazuri, se pleacă de la furnică și se ajunge la elefant, după vorba Tatiane Pogonat.

Au demarat, în continuare, cercetările științifice interdisciplinare, documentația disciplinată, s-au extins operațiile de fixare și consolidare a stratului suport. Încep injectările cu cazenat de calciu care face priza între frescă și perete, se îndepărtează mortarul reparațiilor de circumstanță cu ciment sau ipsos, care mincau ca o cangrenă fresca originală. Apar și zone mai dificile cu 300 de lacune pe metru pătrat din cromatica unui singur personaj. În asemenea situație, pe același centimetru pătrat se lucrează cu 5-7 operații pînă se ajunge la faza finală și bineînțeles că în cadrul acestui centimetru se lucrează la virf de bisturiu, la precizie milimetrică.

Îndepărtarea sărurilor, compresele pentru atenuarea urmelor, extragerea resturilor de carbonat de calciu cu virful bisturiului din pori, consolidarea stratului de culoare cu soluții adezive și toate celelalte presupun o muncă de chinez. Fără o extraordinară răbdare și mai ales fără continua stăpînire și educare a voinței nu faci absolut nimic. Dacă te uiți la sulele de metri pătrați cite-le ai înainte, după ce stai zile în șir pe un singur centimetru pătrat, dacă nu-ți pui capac pe creier, îți vine să părăsești schelele și s-o iei spre pîduri.

Ultima fază a operațiilor im-

Muzica

Melodii '87

Iată un prilej cit se poate de nimerit, venit tocmai în timp-pinarea domniei noastre de a încheia periplul făcut până acum în creația muzicală românească din anul trecut; prilej oferit cu generozitate și prin dificile eforturi organizatorice, de către Consiliul Cultural și Educației Socialiste, ca și de ceilalți mentori, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română; prilej care a adus în sala polivalentă a Palatului Sporturilor și Culturii un număr imens de spectatori, circa 18.000 în cele trei zile de manifestări, dovadă fiind încă o dată dragostea neîmormurată născută față de genul muzicii ușoare care, astăzi, a devenit un adevărat fenomen social; iată, prin urmare, motive temeinice care fac ca cei ce activează în această ramură artistică — compozitori, poeți, mijloace de difuzare, inclusiv comisiile de creație — să aibe atribuții de o înaltă răspundere.

Ajuns la cea de a IX-a ediție, concursul „Melodii '87” a reunit, ca de obicei, cele mai frumoase cîntece — astăzi în număr de 40 — alese din cadrul marilor festivaluri ale anului: „Mamaia '87”, „Costinești '87”, „Slăgăre în devenire” etc.; cîntece premiate din numeroase creații admise în cadrul finalelor, la rîndul lor acestea fiind socotite cele mai valoroase din sutele de lucrări propuse acestor manifestări. Așadar, 40 de melodii dintr-o masă de titluri, toate verificate pe parcursul anului trecut, intrate sau nu în memoria și conștiința publicului, dintre care doar 16 laureate și 2 menționate au ieșit învingătoare în Concertul de Cîntă; cum s-ar zice, crema cremelor!

Si această ediție a fost onorată prin participarea celor mai valorosi interpreți ai genului, prin ajutorul substanțial dat

fundalului sonor, realizat în mai multe piese, de cunoscutul grup „Coralis” al Ansamblului Artistic al C.C. al U.T.C., condus de Voicu Enăchescu, de grupul „Ton”, din Constanța, îndrumat cu pricepere de Gabriela Sauciu, prin câteva momente coregrafice bine realizate de formația de dansuri a Casei de Cultură a Sindicatelor din Pitești — maestru coregraf Viorel Năstase — și prin splendida scenografie a lui Cornel Ionescu, totul în viziunea experimentatului regizor Bițu Fălticaneanu; acestora li s-a adăugat și un frumos „decor”, eficient însă, format din orchestra de estradă a RTV și grupul instrumental al lui Ionel Tudor; zicem decor, deoarece play-backul a fost mai evident decît se dorea, banda magnetică fiind pornită chiar înaintea intrării în scenă a citorva interpreți; și este păcat ca instrumentiști de o asemenea valoare să fie folosiți drept mimi, iar un dirijor de talia lui Cornel Popescu să stea cu minile ridicate pentru a ghici momentul de începere a negativului sonor. Oare nu se puteau găsi câteva microfoane și pentru orchestra? Situația tînde, însă, să se perpetueze și în alte genuri și spectacole, iar noi protestăm cu hotărîre împotriva acestei practici care înșală auditorii, pierzîndu-se astfel mai mult de jumătate din viața actului artistic interpretativ. Play-back-ul își are rostul lui și fără el nu se poate concepe un spectacol muzical pe un stadion, de pildă; dar în sălile de teatru ori de concert, mai ales dacă ele sînt prevăzute cu instalații de amplificare, acest procedeu nu trebuie să fie admis.

Tematica celor 18 melodii prezentate în finală a fost diversă, așa cum e și normal, de altfel: iar de această dată cîntecele de dragoste au fost ma-

ioritate, spre plăcuta noastră surpriză. Tema iubirii dintre oameni a transformat lucrările compozitorilor Mircea Drăgan („Stai lîngă fruntea mea”, versuri Eugen Rotaru), Vasile Vasile („De-aș putea să înving iubirea”, versuri Eugen Rotaru), Marius Teicu („Cheamă iubirea, ad-o înapoi”, versuri Teodora Popa-Mazilu și „Eu te voi iubi”, versuri Eugen Rotaru), Ion Cristinoiu („Vino iubire înapoi”, versuri Aurel Stărin), Ion Pavel („Să-nvingă dragostea”, versuri Eugen Rotaru), Dumitru Lupu („Ce mult te-am iubit”, versuri Mara Bărbulescu) și, mai ales, Ionel Tudor („Te-aștept să vii”, versuri Andreia Andrei), în adevărate slăgăre; cîntece despre dragoste, cu o ideatică pusă la timpul trecut prezent și viitor, în optativ sau chiar imperativ...

Dacă inspirația melodică, nobilă, satisface din plin cerințele estetice, apoi sărăcia de idei — observată chiar numai din titlurile pieselor, este la fel de evidentă. Să fim bine înțeleși; muzica ușoară nu se poate transforma într-o dramă muzicală, dar nici nu trebuie să constituie un articol oarecare de jurnal cotidian. Experiența altor slăgăre, de mare valoare, care au rămas peste decenii în memoria publicului, arată că este necesar ca muzica să fie însoțită și de un story. Nu toți marii poeți pot scrie versuri pentru muzica ușoară, după cum nu toți autorii versurilor destinate genului au pretenția de a fi mari scriitori. De pildă, colaboratorul lui Ion Vasilescu, textierul Eugen Mirea, ca și Ștefan Tița, autorul versurilor a altor cîntece de Elly Roman, sau Puiu Maximilian, Nicușor Constantinescu, Aurel Felea, Constantin Cișcan, Harry Negrin și alții, preferații lui Gherase Dendrino, Nicolae Kiriculescu etc., au reușit ca dincolo de versificație să compună într-adevăr o mică poveste, iar aceasta să se îngemăneze cu muzica marilor creatori cități mai sus, lucrarea devenind, deci, un tot artistic. Fapt de care multe melodii actuale, oricît de frumoase ar fi ele, sînt lipsite. Ne-a bucurat, în atari

condiții, duo-ul Ionel Tudor — Andreia Andrei, cu acea mică nostalgie despre „fotoliul din cameră și țigara lăsată pe o etajeră”... Poveste mică, dar care îngemănîndu-se perfect cu muzica ajunge să captiveze publicul. Sigur, au mai existat și alte piese unitare, mai ales în colaborările cu Eugen Rotaru; tocmai pe acest drum „al evitării „lipiturilor” de versuri trebuie să meargă muzica noastră ușoară, depunîndu-se un demers și mai mare, atît în cerințele calitative ale textului dar și în statutul autorilor lor căci am văzut, faptul este verificat, nu toate versurile poetice sînt și întrebuintabile muzical, iar de textieri este mare nevoie; mai ales de acela valoros; iar dacă cerem, trebuie să și dăm, în special atunci cînd vedem că nu se poate merge altfel la drum!

Ne-a bucurat, de asemenea, faptul că limba română a încetat să mai fie stîlciată. „Sîncopale sînt de vină”, era tema favorită a textierilor, pînă nu demult. Iată însă că, deși expresii ca „nooi”, „ceer”, „cu tîline”, „ne ține”, „iubiiit” etc., în loc de „noi”, „cer”, „cu tine”, „ne ține”, „iubit”, au mai existat pe parcursul Galei, cîntecele — în majoritatea lor — s-au distins tocmai printr-o pronunție corectă, adică o așezare firească a silabelor și vocationalelor pe accentele și ritmul muzicii. Iată, se poate scrie și normal, muzica nemăitrebînd să contrazică vorbirea curentă a oamenilor!

Diversificarea tematică a dus și la o mare abundență muzicală ritmico-melodică. Lucrări de ascultat, de dansat, sau slăgăre adevărate, muzica tinereții și a veseliei a obținut valuri de aplauze, așa cum a fost cazul cu „Trenul veseliei”, de Vasile Vesclovski — versuri Mihai Maximilian, „Să alergăm prin ploaie”, de Cornel Fugaru — versuri Dan V. Dumitru, „Visez o primăvară”, de Jolt Kerestely, „Ce culoare are tinerețea!”, de Corneliu Meraru — versuri Gina Teodorescu, „Vorbește marea”, de Aurel Manolache — versuri Sasa Georgescu și „Cu tine”, de Ricky Dandel — versuri Dan

Verona. Iar cîntecele cu o tematică majoră, sobră dar plină de căldură, au fost reprezentate în special prin creațiile lui Vasile Vesclovski și Temistocle Popa; „Mindria mea” — versuri Aurel Stărin și, respectiv, „Un poem tuturor”, versuri Dan Verona.

Interpreții s-au întrecut pe ei înșiși, începînd cu valoroșii și experimentații Mirabela Daur, Corina Chiriac, Angela Similea, Adrian Daminescu, Mirela Voiculescu, Mihaela Runceanu și George Nicolescu, continuînd cu tinerii Anca Turcașiu (19 ani, revelația ultimei două ediții ale festivalului de la Mamaia), Cătălin Crișan (20 ani, premiul I la „Mamaia '87”), Daniel Iordăchioae (20 ani, premiul II la „Mamaia '87”), Ileana Sipoteanu, Ricky Dandel și conducătoarea de grup, Gabriela Sauciu. Voci bune, penetrante, multă sensibilitate, dar prea multă imobilitate scenică; totuși, muzica ușoară este antrenantă, iar antrenul spectatorilor îl mai formează și solistii; ca și dozarea efortului vocal, care a lăsat loc pentru mai bine. Dar, aceste probleme sînt vechi; fără o școală specifică de muzică ușoară admisă în conservatoare și licee de specialitate, fără regizori dăruiti acestei meserii cu totul aparte, va fi greu să se ajungă la virful piramidei, acolo unde se desfășoară competitivitatea pe plan mondial.

40 de cîntece frumoase, din care multe sînt — de acum — adevărate slăgăre, iată piscurile unui întreg an. Oare nu e prea puțin, față de cerințele enorme ale maselor de iubitori ai genului? Sau faptul că în decursul întregului an 1987 nu s-a scris vreun musical, este normal? Oricum ei așa, zeci de mii de oameni au avut mulțumirea unui zîmbet, plecînd optimiști de la cele trei spectacole; iar printre ei și noi, avînd însă speranța că manifestările de gen din acest an vor însemna și mai multe succese, notorii pentru întreaga creație românească, în lupta ei întru afirmarea universală!

CLAUDIU NEGULESCU

Naiul sau patima unei vieți

(Urmare din pag. 9)

cînta melodia preferată. Mă ridicam de la masă și le țineam și eu hangul cu naiul meu. La liceu, mă ascundeam prin subșoluri și suflam pînă tîrziu. E un exercițiu lung, anevoios, care uneori te aduce pînă în pragul renunțării.

— Rămîn ce-i tîri, cei che-mați!

— Cei care se contopesc, care devin ei înșiși un fel de instrument de cîntat, un nai. Naiul nu e un instrument fix, el face, după mult exercițiu, parte din tine: omul capătă un fel de al șaselea simț prin care poate comunica mai bine cu ceilalți.

— Care e cea mai dragă melodie a dumneavoastră?

— Tot repertoriul meu mi-e drag. M-aș delege de tot ce-am spus pînă acum dacă aș alege o melodie. Fiecare cîntec, nu?, e o idee. Ideile mele îmi sînt toate scumpe. Nu aleg un cîntec după succesul la public, ci după mesaj.

— Un exemplu?

— După cutremurul din 1977, mă aflam la Paris. Mi-am alcătuit repertoriul dintr-o suită de melodii care să exprime starea unui copil, soarta atîtora, înaintea, în timpul și după cutremur. M-am oprit la o doină de dragoste, una de jale, alta de cătanie. A ieșit o mare doină tragică, un fel de bocet, terminată cu un cîntec de leagăn. Toți din sală plîngeau, chiar și primul ministru. De ce n-ai fi plîns dacă plîngeam și eu, interpretînd-o?

— Efectul se datora poate și evenimentului...

— Poate, atunci; dar în mîna unui adevărat artist naiul poate declanșa deseori asemenea efecte, de puternică emoție, de bucurie, de tristețe, de meditație etc. El saltă acel baraj al inimilor care zăgazuește pînă atunci sentimentele. Mi s-a întîmplat, la Paris, la Bruxelles, în alte mari orașe ale lumii, ca după ce terminam de interpretat o melodie, lumea să mai rămînă încă în tăcere, într-un fel de magie a sunetului,

ca apoi, după ce și-a dat seama că am terminat, după ultimul oftat, să exalte, să izbucnească înalt, ca la fotbal, după ce se marcă golul victoriei.

— Nu e puțin lucru asta!

— E mai bine să faci lumea să plîngă de bucurie decît de războaie sau alte întîmplări tragice.

— Se cîntă, în lume, la nai?

— În multe țări din Africa, în India, China, Peru, Bolivia, în țări din America, în Europa, dar, cred eu, în România există cea mai înaltă tehnică a naiului.

— Cum motivați afirmația?

— La Festivalul mondial din Franța, acum doi sau trei ani, am ascultat, am discutat cu mulți naiști ai unor formații Los Kalciakis, din Bolivia, alții din Peru; toți au fost de acord cu faptul că noi, românii, avem o altă modalitate de exprimare, o tehnică mai avansată.

— În ce-ar consta particularitățile?

— Se cîntă mai repede, mai bine, orchestrațiile sînt altele. Folclorul muzical, pe care de obicei îl interpretăm noi, e o artă, nu? Trebuie să-l prezentăm măcar la nivelul lui de artă populară, așa cum ni s-a transmis, dacă nu putem să-l relievăm și alte virtuți.

— Bătrînii lăutari n-au fost buni?

— Să nu spunem asta niciodată. Ei au fost deschișători de cale, de multe ori creatori de cîntec lăutăresc, cum a fost Fănică Luca în școala de nai. Eu, cu naiul meu, pe care mama mi-l spăla în albie, cîntam la început tot după ureche, lăutărește. La liceul de muzică, însă, profesorul meu, Mihai Tudorache, m-a învățat abc-ul naiului.

— Aveți și orchestrești?

— Cîteva prelucrări: balade, cîntece, doine și jocuri. Sînt, mai înainte de toate un interpret al folclorului; mă străduiesc să-i relievez și alte virtuți decît cele pe care le cunoaștem. Virtuozitate înseamnă, în viziunea mea, nu a cînta repede, tehnic, ci a cînta adevărat.

— Știu că dirijați în același timp: pe cine apreciați dintre dirijori?

— Florian Economu, Constan-

tin Arvinte, George Sirbu și, firește, nu în ultimul rînd, Ionel Budișteanu. De la fiecare am avut de învățat.

— Unde activați acum?

— Sînt dirijor la Ansamblul Perinița; dirijez la Formația artistică Ciocirila. Avem la radio, la televiziune, mai multe înregistrări. Sînt solist pe trei discuri. Mai aștept unul de vreo șapte ani.

— Mai nou, naiștii au atacat muzica ușoară, jazzul, chiar simfonia. Ce părere aveți de spargerea acestor granițe?

— Înseamnă că interpretul respectiv are, în mod lăudabil, cunoștințe în atari domenii, se poate exprima, dar naiul, din antichitate rămîne un instrument pentru folclor. Altfel, Paganini, Beethoven, alt compozitor celebru ar fi scris măcar o sonată și pentru nai. Ca experiment, atracție, da, poți interpreta jazz la nai, poți acompania naiul cu orga. Naiului, însă, îi stă bine alături de țambal și de cobză. Instrumentele astea vin prea de departe împreună ca să le despart; armonia lor, e verificată, e mult mai durabilă.

— Am înțeles: un nai nu va fi flaut niciodată.

— Nici vîioară; așa cum priveghetarea nu poate fi mierlă.

— Dumneavoastră, însă, imitați păsările?

— Le imit demult. Odată, pe la început, am încercat să imprim, alături de o doină, sușurul unui izvor. Mă aflam lîngă un izvor din Cimpulung Muscel. Am așezat casetofonul pe niște pietre, m-am așezat alături și am început să cînt, să imit trîlul unor păsări. Rînd pe rînd au început să se adune în preajmă priveghetori, mierle, turturele. Am început să le înșin și mai mult, ele pe mine, și am imprimat astfel pe bandă de casetofon o fabuloasă orchestră. Nu e poveste! Mi s-a mai întîmplat o dată, în Parcul Libertății, la Arenele Romane: spre amuzamentul colegilor, am imitat turtureaua. De îndată, din parc aplec o turturea și am început să ne certăm; să dialogăm, dacă vreți.

— Poate așa s-a scornit cîntecul?

— Nu, cîntecul nu este o imitație, el vine din interior.

Cu suflet și dragoste

(Urmare din pag. 9)

trăiesc viața acasă. I-am văzut jucînd în „Chirita în provincie” de V. Alecsandri, în regia tinărilor regizori Andrei Mihalache de la Teatrul dramatic din Constanța (scenografia lui Ion Țîțoiu, muzica — Petre Ștefănescu). E o montare mai mult decît incitantă, o demonstrație extrem de modernă și convingătoare a ideii că nu e destul să joci într-o piesă ci mai trebuie să te și joci cu piesa, că a juca înseamnă înaintea de toate a te juca. Cu astfel de oameni Teatrul muncitoresc din Medgidia innobilează ideea de teatru amator multîndu-i accentul de pe semnificația simplă, care-l opune teatrului profesionist, pe largă accepciune pe care i-o conferă familia Rusu: a fi amator de cultură, de îndrăzneală, a fi amator de ceva mai înalt decît propria ta condiție, a fi iubitor de ceva mai presus decît circumvoluțiunile sinuoase ale clipei. Familia Rusu Tiberiu și Filoteia din Medgidia joacă teatru amintîndu-ne cu toată convingerea că familia însăși a cuvîntului amator, întregul său arbore genealogic își trage seva de la rădăcina latină amo, amare: a iubi.

La Teatrul muncitoresc din Medgidia, cu stagiune permanentă la Casa de cultură și în localitățile din jur, inclusiv pe platforma Centralei atomoelectrice de la Cernavodă, se joacă toate genurile: teatrul politic, istoric, de comedie. Titulescu și Iorga au urcat pe scenă în cele două piese originale scrise de Virgil Stoenescu. „Gîndurile ultimei clipe” și „Diplomatul”, premiate desigur la Festivalul teatrului istoric de la Tirgoviste. În 1980, Rusu Tiberiu a venit la Tirgoviste cu însuși regizele Burebista într-o piesă scrisă de Andrei Orhelanu. A adus din Dobrogea la Tirgoviste optzeci de oameni, o oaste de daci cu lănci, cu scuturi, cu doamne de la curte, soldați și femei dace și, desigur, cu Burebista

în frunte, toți au urcat pe rînnurile cotății lui Mircea cel Mare ca într-un simbolic și emoționant reflux al istoriei, invincibila solidaritate a identității noastre istorice a refăcut în arta artiștilor dobrogeni veniți acasă la Mircea cel Mare încă o dată întreaga, rotunda plenitudine a hotarelor dacice.

Același spectacol a fost jucat și acasă în Medgidia, întreg centrul orașului a fost împărțit după necesitățile piesei devenind scena sa uriașă de desfășurare. Burebista a apărut călare pe cal însoțit de douăzeci de călăreți care galopau printr-un culoar de zeci de torțe aprinse pînă în piața orașului unde s-au înălțat ca decor turnuri la dimensiuni reale de cetate. Cînd necesitățile de desfășurare mutau locul acțiunii la Silavabostes, Burebista călărea făcînd un ocol pînă în fata cinematografului „Dobrogea” iar cînd își termina treaba rolului său aici, se deplasa în dreapta pieței orașului unde trebuia să întîlnească, pe o paiste, pe preotul Deceneu. Niciodată nu s-a mai văzut în Medgidia un astfel de spectacol de sunet și lumină, de o asemenea amploare și autenticitate a montării. E drept că locurile în „sală” nu erau numerotate, spectatorii ieșiseră la geamurile blocurilor, se urcaseră în copaci, pe blocuri, tot orașul devenise spectator și participă la desfășurarea unei piese care a implicat și mobilizat foarte atît de ample încît s-a vădit și la Medgidia că arta însăși poate fi o forță mobilizatoare în spațiul și mai amplu al triumfului dintre fior, lacrimă și idee.

Cu condiția, desigur, ca ea să fie slujită de oameni ca Rusu Tiberiu și Filoteia, de totii cei pe care-i însușesc ei cu argumentul că și sensul cuvîntului animator derivă de la latinescu anima, suflet, că drumul de la Casa de cultură la locuința personală e un scurt-circuit continuu între conștiința culturii și dragostea fără de care dacă nu e, nimic nu e.

Plastica

Artiști originali

Creația ce ne reclamă prin originalitate trebuie să ne facă deosebit de prudenți în chestiunea valorii, între altele și pentru aceea că despre necesitatea de a fi original știu să vorbească cu multă convingere până și elevii primelor lecții de meșteșug pictural. Astăzi, originalitatea face parte din categoria termenilor cu atât mai greu de definit, cu cât devin mai populari. Din nenorocire, relevarea elementelor novatoare — care adeseori nu-s decât note distinctiviste afirmate, cu temeiul tinereții artistului, apăsător — conduce la aprecieri foarte generoase în privința importanței lor. Elese să observi interesantul unei opere și e din ce în ce mai anevoie să vorbești despre bine și rău, despre frumos și urit. Din definiția originalității se pierde factorul personalitate.

● Pictura lui **Petru Lucaci** (Căminul Artei, etaj) e o manifestare a personalității luptând să se detașeze de abundența și prea anarhica știință a picturii, deprinsă înainte de facultate, în timpul studiilor și în anii primelor expoziții. Nu e primul artist ce exprimă satul informației plastice, numai că la Petru Lucaci revolta are motivația constructivă. El se întreabă asupra scopului și puterilor artei ce o practică pictând, încercându-se la temele esențiale ale acesteia și la măiestriile specifice. E una din extrem de rarele expoziții ce prezintă compoziții cu figuri umane și portrete. Nu alegorii, adică reprezentarea unor scene ce înseamnă de obicei finalurile de acte în teatru și, deci, ilustrarea unor modalități caracteristice în alte arte, ci **picturi** — imagini unde dramaticul e intrinsec plasticului. „Creația” scrie Andrei Plesu în catalog — e anamneză, reamintire a obșirilor: pictorul caută chipul pierdut al picturii, laolaltă cu chipul pierdut al omului origi-

nar... rezultatul e o suită de lucrări îndrăznețe, dramatice, dinaintea cărora nu poți divaga estetizant. Criticul pune la baza observațiilor sale adevărul că numai conștiința unui țel important coordonează străduințele unui artist în realizarea operelor respirând importanță. Petru Lucaci nu produce „tablouri” — desigur aproape toate convențiile picturii de tipul „ulei pe pânză” sunt respectate — ci cauze ce impun inteligenței vizuale a publicului. Dimensiunile impresionante ale citorva din compozițiile sale dezvăluie o fire de insurgent chemată de mărețiile temei.

● Găsesc potrivit să comentez aici și expoziția lui **Rolando Negoită** (Galeria ORIZONT, sala „Atelier 35”) care, deși „metalist” și creator de bijuterii, declină în tot ce întreprinde ca lucrare artistică aspirații ce-l singularizează între **decoratori**. Obiectele din selecție seamănă cu niște instrumente muzicale — și pentru mulți probabil chiar așa și trec — inspirația lui Rolando Negoită legitimându-se din straniu conținut în orice instrument. Cine a vizitat un muzeu al muzicii cu expozate din secolii trecuți poate confirma senzația de lume fantastică încercată în preajma unor piese. Bijuterii de azi tind să considere cu simpatie materialele care, până nu de mult, nu păreau să intereseze nici breasla, nici cumpărătorii. Creația lui Rolando Negoită e din categoria interdisciplinelor, cu o exprimare am putea zice programatică a nevoii de originalitate. Și intrucit în creația de bijuterii nu există aproape idei care să nu fi fost epuizate, artiștii domeniului decid să pună în discuție însuși factorii ce-l definesc: dimensiunile obiectului decorativ, materialele, funcțiunile lor, efectul la public. Rolando Negoită e unul din cei cîțiva tineri care au atras atenția asupra acestor probleme — prin opera lor, bineînțeles — avînd în plus calitatea de a rămîne ceea ce sint, buni artiști, și nu teoreticieni de circumstanță, nesustinuți de propria creație.

TUDOR OCTAVIAN

La Opera Română

● Al doilea spectacol cu **baletul Femeia îndărătnică** de vineri, 25 martie (ora 18) are în rolurile principale pe Irina Roșca, Mirela Siminiceanu, Ioan Tugearu, Tiberiu Almosnino.

● Capodopera lui Verdi, **Otello**, cu Anatol Covali în rolul principal, Cornelia Pop în Desdemona, Nicolae Urziceanu în Iago și Ștefăniță Lascu în Cassio, simbată, 26 martie, la ora 18. Dirijează Carol Litvin.

● Două debuturi în **Coppelia**: Anne Marie Vrelos (Swanilda) și Florin Gavrilescu (Coppelius). Partenerul Swanildei, Franz, va fi Ștefan Bănică. La pupitru, Carol Litvin.

● Duminică seara **Nabucco**, avînd în distribuție pe Vasile Martinoliu, Iulia Kirkosa (de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca), Dan Zancu, Gabriel Năstase, Lucia Cicoară, Paul Basacopol, Nicolae Bratu, Gerda Radler. Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

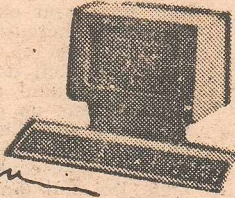
● Luni, 28 martie, ora 18, în **Gala tinerilor laureati și Festivalului național „Cîntarea României”** și ai unor concursuri internaționale de canto își dau concursul tinere talente de la mai toate operele și teatrele lirice din țară: Liliana Ciobanu-Văduva, Anca Dămăceanu, Liliana Dumitrache, Felicia Filip, Emilia Oprea, Bianca Ionescu, Simina Ivan, Melinda Marton, Adriana Mestec, Adriana Alexandru, Lucia Cicoară, Marilena Mihăilescu-Grama, Liliana Nichiteanu, Cristina Soareanu, Toma Daroczi, Florin Georgescu, Ștefăniță Lascu, Gabriel Năstase, Ion Grigorescu, Alexandru Moisiuc, Nicolae Raicu. Orchestra Operei bucurestene va fi condusă de Carol Litvin.

● Cu Nicolae Urdăreanu, Lucia Tibuleac, Ionel Vorneag, Dan Zancu și Veronica Gărbu.

atelier literar

Stilistică

Liviu Șeitan — Timișoara. Vă reproducem „Nepoezie”: „Sînt conștient de / necesitatea trecătoare / a ființei mele. / Sînt conștient de / necesitatea netrecătoare / a neființei mele. // Și atunci (.) ce mai îmi / rămîne de făcut (?)”. Vă mai rămîne un singur lucru: să fiți conștient că ceea ce scrieți este, într-adevăr, nepoezie.

Denisa Gulea — Măgura, Buzău. Sinteți foarte pretențioasă: ne cereți „cu profund respect” să apreciem „valoarea ideatică, literară, etică, estetică, morală” a compunerilor dumneavoastră, compuneri din care — toate fiind de aceeași calitate și formă — reținem „Furtună de mare: „telurică / revărsare... / adoarme / un, val / să treacă / caii hebuni / de albul / din stalactite / cu pieptul / de furtuni / mîngîie / de viscolul / sirenelor / hrănit / din carnea / crizantemei / de torente...”. Cu tot respectul, observăm cacofonia între versul cinci-sase și apreciem, cu același respect: idee nu-i, literatură deloc, etică nici atîtă, estetica nu se vede nici ea, iar valoarea morală (în caz că insistați s-o despărțiți de etică) nu incapse în astfel de texte. Dumneavoastră reduceți un vers la un singur cuvînt. Mergeți mai departe: reduceți-l la o silabă, apoi la un singur sunet. Veți descoperi o limbă universală: strigătul. Poezia e ceva mai mult.

Jury C. Constantin — Galaș, Arad. Reținem începutul din **Poem**: „Te iubesc și-aș fi în stare / să-mi dau viața pentru tine / și să plec nebun pe mare / de simbată seara pînă vineri...”. Plecați liniștit, chiar și simbată, dar luați și poemele cu dumneavoastră.

Ion Alexandru Steriu — București. Citim: „Cum oare-n mrejele-ți m-ai prins, / ce vrăji ascunde mi-ai făcut? / Cu o suflare te-am atins / dar să vorbesc nu am putut”. Căutați pe cineva să vă dezlege de vrăji cu apă neîncepută de unde se bat izvoarele cap în cap.

Marcel Trifan — Roman. Sinteți supărat că pînă acum nici una din publicațiile la care v-ați trimis poemele nu v-a răspuns. Nu e cazul: nu sint poeme. O pilpiire fru-

moasă în „Rapsodii de baltă”, dar, să fim sinceri pînă la capăt, focul aparține lui Topârceanu.

Jennifer — Cimpia Turzii. Vreți să vă spunem dacă veți ajunge la adevărata poezie, luînd drept punct de plecare poezia pe care o scrieți acum. Nu vă putem răspunde cu certitudine. În joc nu sint decît doi factori: distanța (destul de mare) și viteza de deplasare (nu ține de condiția fizică). Dar, ne aminteste computerul, amintindu-și de Antonio Machado: că nu e vorba doar de un drum și un călător: „Drumete, nu există drum. / Drumul se face mergînd”.

Principele — Craiova. Compuneri nesemnificative pentru nobletea pe care o ațișati prin pseudonim.

Barbăroșie Toma — Mangalia. Sinteți nemulțumit că nu vi s-a răspuns prin „Atelier” la grupajul de poeme trimis la sfîrșitul lunii ianuarie. N-aveți și aveți dreptate: n-aveți, pentru că vi s-a răspuns (vezi „Atelierul” din martie); aveți, pentru că vi s-a răspuns, din punctul dumneavoastră de vedere, cu intîrziere. Explicația e simplă: trierea, lectura și reținerea poemelor se face în ordinea sosirii. Cantitatea mare de plicuri moștenite la redeschiderea „Atelierului”, precum și multe plicuri sosite imediat după aceea, ne obligă acestui decalaj, pe care, speră computerul (dacă nu va obosi), îl vom depăși în citeva săptămîni.

Badea Nicolae și Badea Marin — Călărași. Dacă nu sinteți una și aceeași persoană și, mai ales, dacă nu vă cunoașteți — deși locuiți în același bloc, aceeași scară, același etaj și același apartament —, e bine să faceți cunoștință fără ajutorul oglinzii. În orice caz, computerul apreciază că o legătură între dumneavoastră trebuie să existe: Badea Marin, nu lipsit de oarecare fior poetic, ne trimite poeme, iar Badea Nicolae, lipsit de urbanitate, ne trimite o scrisoare prin care ne atrage atenția că sintem prea duri în judecățile noastre. Ne-au mai spus-o și alții și ne face plăcere s-o auzim. Așa că

cele de acum sint expediate de dumneavoastră?

Mara Fulga — Căpîlna. Citiți cele spuse lui Mihai Scutaru. Dacă autorul pe care ni-l propuneți refuză să publice, dumneavoastră nu ne puteți cere mai mult.

Decamdată nu: **Atin Aldescu** — Constanța; **Mutuleanu Liliana Magdalena** — Craiova; **Dinu Cernătescu** — Iași; **Mirza Petru Iuliu** — Tagu, Cluj-Napoca; **Broboană George** — Drăgășani; **Carmen Aris Floroiu** — Timișoara; **Tatiana Codrin** — Cimpia Turzii.

Nu vă pierdeți timpul: **Arădoae Ionel** — București; **Gh. Gh. Brăila**; **Berți Vasile** — Iara, Cluj-Napoca; **Roca Victor** — Cernavodă, Constanța; **Petru Abrudean** — Bocsig, Arad; **Moldoveanu Adrian** — Dej, Cluj.

DARIE NOVĂCEANU

Notă: Pentru a ușura trierea corespondenței, rugăm participanții la „Atelier” să menționeze pe plic destinația exactă a acestuia. La fel de importantă este și menționarea expeditorului. Plicurile fără expeditor nu se vor mai deschide.

Poeme

N-am palme uriașe
marea ca s-o mingi,
nici inimi fluturi
să le-arune spre cer,
pedepsit sint iarăși
să aud Cuvîntul
cum cosește-n mine anopi grei
de umbre.

Am început să bat cu
toiagul de aur
al poeziei
în porțile templului albastru.
Nu s-au deschis,
un glas s-a auzit însă
deodată:

bea paharul cu otravă al cuvintelor
și vino în ecualtă viață
să ne povestești
despre stele.

MIRCEA OLARIU

Vară

Mi-e dor de tine
ca de copilăria
uitată lingă scrinul bunicii,
în livezile fremătînd
de mustul sălbatic
al roadelor,
unde pașii visau
cîntec de greier
și urme de stele
hoinare
Mi-e dor de tine
și marea vîiește doar
în scoiele amintirilor
umbra mea
s-a lipit de nisip
și îți așteaptă
valul...

DANIELA ANDREI

Iarasi despre Hasdeu

(Urmare din pag. 9)

vinul” Platon. Invățăturile acelea le-a scos la lumină Hasdeu, arătînd că românii le-au moștenit în sensibilitatea și în omenia lor față de alții, în toleranța proverbială, în deschiderea lor către semenul om. Paginile lui Hasdeu sint mărturie.

2. „Un jubileu de răspîndire a civilizațiunii...”

„Am dat lumină!”
(V. Părvan)

N-a fost moment și eveniment al vieții sociale românești care să nu fi intrat în atenția lui Hasdeu. A fost supraviețuitorul sigur și continuu al rosturilor noastre în rosturile cele mari ale civilizației omenesti. Celor care ne cereau scripta și mărturia documentelor scrise, de cenzurare, pentru a ne regăsi prin ele, Hasdeu le înfățișa argumentul definitiv al unei civilizații nescrie, orale, trăită în toate culorile de țară, de un popor milenar și configurată în formele lutului, în dăltuirile „civilizației lemnului”, trecută apoi în spornica lume a baladelor, a

doinei și a proverbului ce putea rivaliza cu creațiile de gînd ale oricărui popor.

Atunci cînd forțe sociale obscure căutau să întunece prezența noastră în istorie, considerîndu-ne un popor tînar, abia intrat în istorie; atunci cînd vrăjmașii se ridicau asupra noastră, gata să ne arunce la marginea vieții istorice și cînd popoare, într-adevăr, tinere în istorie, aniversau, în 1896, jubileul lor de o mie de ani în Ardeal, temutul Hasdeu s-a ridicat spunînd, pentru veacuri: „Un jubileu avem și noi, românii, tot în anul acesta 1896; un jubileu nu de o mie, ci de o mie cinci sute de ani, un jubileu de răspîndire a civilizațiunii, din anul 396 cînd sintul Nichita, român în Dacia, și episcop al Daciei, civilizatorul hunilor, a fost un far de lumină în mijlocul barbariei.” Aceste cuvinte erau spuse la Academia Română, la 2 februarie 1896. După Hasdeu, Părvan, I. Coman, Al. Tăutu, și alții au stăruit asupra lui Nichita Remesianul (Sintul Nichita), un deschizător al civilizației noastre celei îndepărtate, din veacul al IV-lea e.n., o mărturie că „am dat lumină”!

3. **Puterea din cuvîntul românesc**

„Nu în traduceri trebuie căutat graiul viu al poporului, ci în limba cea vorbită a strămoșilor noștri”.

(Hasdeu)

Nimeni altul mai mult decît Hasdeu, în epoca sa, nu s-a întors cu atîta încredere spre cuvîntul românesc, ca să-i despică puterea lui de a imagina, de a cuprinde și a înțelege lumea. Hasdeu care străbătuse întesul a 24 de limbi, pe care le cunoștea, avea toată deschiderea spre rosturile cuvîntului printr-un simțămînt innăscut pentru limbă, simțămînt care nu se cîștigă nici prin studiu, nici din cărti.

Acolo unde alții nu vedeau decît rămășițele îndepărtate ale unui grai, poate local, și deci mai puțin meritoriu unei cercetări, Hasdeu descoperea continente ale unui grai ales, poporan, plin de o imaginație tulburătoare și revelatoare totodată. Acolo, în acel grai al străbunilor săi a căutat și a găsit Hasdeu puterea din cuvîntul românesc, putere care-l ridică la cele mai înalte abstracțiuni. Cînd dezvăluie în tomurile sale „Cuvențe den Betrani” aria de răspîndire a cuvîntului românesc cel „vechiu și prevechiu”, cum le numește el, își dă

seama că temeiurile aceluia „Etymologicum...”, fără egal, sint puse, căci în el s-adună, ca într-un fluviu uriaș de pe toate pîrîisurile istoriei, aluviunile cuvîntului românesc, pentru a ni-l reda, curat, în alcătuirile lui generice.

Dezvăluie adîncimile de cuguet ale cuvîntului românesc, păstrat ca o taină în culele ascunse ale graiului poporan, răsfrînt și luminat în vechimea basmelor, în balade și eresuri care cer o înțelegere anume a vîrstei lor originare, tot așa cum, spune Hasdeu, „Iliada lui Homer interesează nu pentru că e frumoasă, ci pentru că e veche”.

Cu Hasdeu se deschide o hermeneutică a cuvîntului autohton, înaintea speculațiilor de aiurea din alt veac, relevînd puterea lui expresivă, atotcuprinzătoare, care dă graiului nostru o armonie de cîntec continuu, prin metafore și înțelesuri adînci cu putere de a prinde și a cuprinde o alternanță a lumilor, ca-n cea mai a noastră baladă. „Miorița”, sau în unduirea de gînd a cîntecului poporan.

De la aceste dimensiuni și nu numai de la acestea, ar fi de spus încă ceva despre Hasdeu, despre locul și rosturile creației hasdene în spiritualitatea românească.

Sunetul telefonului amină pentru moment răspunsul doctorului Constantin Maximilian la întrebarea noastră: ce mai face genetica românească? Convorbirea cu Craiova este evident plină de vești bune: că pe fața doctorului începe să adie un zîmbet de mulțumire. „Un tată fericit m-a anunțat că nevasta i-a născut un băiat voinic și sănătos, un mic Făt-Frumos de 3 kilograme, cum spunea în culmea bucuriei. Mama și pruncul au venit de câteva zile acasă și sint în plină formă.” Și doctorul începe să depene o tulburătoare poveste în care genetica a reușit să schimbe macazul viitorului unor oameni. Printr-o nedreptate a vieții, cei doi tineri au dat naștere acum cîțiva ani unui copil suferind congenital de mongolism. Au suportat cu demnitate această adevărată tăietură în carne vie făcută pentru toldeaua de un destin nemilos. Ca să îngrijești un bolnav grav și irecuperabil îți trebuie un munte de rezistență și răbdare. De unde atîta putere ca să îți fruntea sus, să nu fi îngenuchiat de un chin fără sfîrșit? O singură compensație le putea da forța să lupte cu frigul din inimă: un alt copil sănătos! Dar dacă din nou...? Întrebarea firească și neliniștitoare le rețea curajul înăbușea orice freamăt de optimism. S-au prezentat la compartimentul de genetică medicală din cadrul Institutului de Endocrinologie „C.I. Parhon”. Doctorul Constantin Maximilian și ceilalți specialiști i-au supus unor complexe studii cromozomiale analizînd unele celule particulare din singiele periferice, izolînd cromozomii și disecîndu-i cu ajutorul unor sofisticate tehnologii biochimice. Diagnosticul a fost clar și incurajator: nașterea copilului malformat s-a datorat unei erori sporadice, de moment, a diviziunii celulare și nu unei anomalii cromozomiale repetabile. Ei, părinții, nu prezentau modificări cromozomiale parentale care să se transmită moștenit descendenților, ci fuseseră victime hazardului unei clipe aberante în care, în urma complicatelor procese ce duc la formarea celulelor germinale mature, apăruseră cromozomi dezechilibrați. Riscul recidivei era neglijabil! Din burnița cenusie a tragediei ce frisona sufletele celor doi, a zvonit curcubeul speranței. Și acum, telefonul din Craiova care anunța că odată cu nașterea celui de al doilea copil sănătos, în familia greu încercată a răsarit și o rază de soare!

Era pe undeva o parte a răspunsului la întrebarea noastră privind preocupările geneticienilor români.

„Pe glob, în jur de 0.7% din noi născuți prezintă modificări cromozomiale, cu consecințe dramatice, spune doctorul Maximilian. Întîmplarea ca eveniment genetic produce neînțelesuri care sînt pretul celui plătește omenirea evoluției speciei. Fiecare individ este un fenomen unic, irepetabil, un experiment evolutiv.

Mersul înainte al lumii vii n-ar fi posibil dacă n-ar exista și aceste experiențe nereușite ale naturii. Iată însă că testele genetice pot stabili dacă aducerea pe lume a unui copil cu malformații este un accident repectabil sau nu. Ele au permis multor perechi să aibă curajul să nască apoi copii perfect normali. Doi soți din Brașov, speriați de tragedia de la prima naștere și care cu tristețe veniseră să interrupă o nouă sarcină, s-au convins în urma analizelor noastre că procentul de risc era mic și au avut ulterior o fată și un băiat dintre cei mai frumoși și reușiți pe care i-am întîlnit. Astfel de familii au poate cea mai mare nevoie de mai mulți fii sănătoși ca singură terapie de suflet ce le

mult la concluzia că numeroase boli au un ecou ereditar, că întreaga patologie, de la rezistența la infecții și cancer la bolile metabolice implică o componentă genetică, ca de altfel, și alte laturi ale existenței umane cum ar fi longevitatea, talentul, inteligența etc., adaugă doctorul Constantin Maximilian. Ca să deșifrezi cu microscopul științei această uriașă lume a celor 46 de cromozomi și a celor peste o sută de mii de gene ale omului, pe undeva asemănătoare cu existența unei mari metropole, trebuie să pătrunzi și în intimitatea fiecărei case care, forînd metafora, este chiar gena. De altfel, identificarea unor sindroame ereditare, bizare capricii ale destinului biologic, este primul pas în înțelegerea diversității și mecanismelor lumii vii”.

Din mii de boli ereditare degenerative existente în lume, câteva sindroame generate de erori genetice au fost descoperite de echipa de specialiști români. Citim în American Journal of Medical Genetics o comunicare a cercetătorilor noștri privind o familie cu inteligență și comportament normale dar cu modificări osoase în care mutația genică s-a transmis implacabil din generație în generație. Journal de Genetique Humaine publică un amplu articol referitor la o nouă tulburare ereditară caracterizată printr-un nivel de luxație congenitală la sold. Doctorii Constantin Maximilian, Barbu Ionescu, Doina Maria Ioan, Leonarđ Dumitru, Doru Ioanitu, Traian Pop, Doina Ghergar, prin observații de mare valoare teoretică, au făcut ca aceste noi boli ereditare descoperite de ei să intre în literatura de specialitate ca entități bine definite genetic. Participînd la efortul uriaș făcut în lume pentru completarea și studierea numeroaselor afecțiuni ereditare, medicii noștri pregătesc și ei pasul decisiv pe care știința îl va face în profilaxia lor. De altfel, tratatele de specialitate scrise de doctorul Constantin Maximilian și colaboratorii săi, dintre care Dictionarul Enciclopedic de Genetica a fost distins recent cu Premiul Academiei, contribuie și ele la adîncirea cunoașterii în acest domeniu de mare rafinament științific ce impune abordarea sub alt unghi a celor mai multe capitole ale medicinei.

dă rezistență pentru îngrijirea celui irecuperabil. În viitor, genetica va fi în măsură să corecteze gena anormală și erorile genetice. Acum ea poate doar să anticipeze statistic dacă viitorul copil va fi normal sau nu. Actualmente, singura posibilitate de acțiune este profilaxia ce reduce sau evită apariția copiilor problema. Tot în această muncă de prevenire se inscrie și diagnosticul prenatal ce stabilește normalitatea embrionului de 3-4 luni.”

Cercetătorii români nu s-au oprit doar la aceste analize și pronosticuri din misteriosul microcosmos al cromozomilor și genelor, ci au abordat pieptis și alt domeniu la fel de delicat: infertilitatea. Ei au pus la punct metode prin care pot determina dacă pierderile repetate de sarcini au cauze genetice sau sînt generate de infecții intrauterine, alcoolism, sau alți factori de mediu. În acest fel se apreciază riscurile unor eșecuri reproductive și a unor nașteri de copii cu malformații congenitale în vederea întreprinderii de măsuri profilactice.

„Medicina ajunge tot mai

FLORIN CONDURĂȚEANU

Se revendică o invenție

Nevoia de apă, mai ales în zonele deșerte ale planetei a fost și a rămas una din marile probleme ale civilizației moderne. S-au elaborat proiecte grandioase, între care și cel privind desalinizarea apei de mare, procedeu validat sub raport științific, dar extrem de costisitor, deci inactual, dată fiind cheltuiala enormă de energie. O altă idee îndrăzneată a fost comunicată nu de mult de către un mare grup de specialiști întruniți în localitatea Marly-le-Roi de lângă Paris. Ea se referă la exploatarea imensului rezervor de apă dulce prins în calota polară a Antarcticii, aici unde natura a zăvorât 90 la sută din cantitatea de apă dulce existentă pe Terra, restul aparținînd, după cum se știe, calotei polare din nordul planetei (8 la sută), ghețurilor din masivele muntoase (1 la sută), lacurilor, fluviilor și riurilor din bazinul hidrografic al globului nostru (tot 1 la sută).

În esență este vorba de transportul dirijat al coloșilor de gheață pe care continentul extremului sudic îi aruncă în ocean, apa depozitată într-un aisberg fiind de ordinul milioaneilor sau chiar miliardelor de tone de apă. Un singur fragment dintr-un asemenea „cub” de gheață ar putea aproviziona, timp de 4-5 ani, cu apă dulce, orice țară mijlocie bintuită de secetă sau lipsită de riuri și lacuri. Nu știm cui aparține proiectul dezbătut la Marly-le-Roi de nu mai puțin de 50 de specialiști occidentali, dar, iată, aflăm în schimb, că o soluție asemănătoare a fost gândită și propusă spre brevetare încă din 1974 de către un concetățean din Siria, județul Arad. Este vorba de Viorel Hambaras, iar paternitatea ideii sale poate fi probată, așa cum vom arăta de îndată, de cererea de brevet și referatele întocmite, toate făcînd obiectul dosarului OSIM nr. 80511 din 16 noiembrie 1974.

Correspondentul nostru, care a citit despre proiectul discutat la Marly-le-Roi în revista „Magazin” din 6 februarie a.c., ne roagă, nu fără durere, să semnalăm cercurilor științifice din țară și din străinătate, că ideea s-a născut în România cu 14 ani în urmă și că ea face parte din patrimoniul inteligenței românești, chiar dacă, în lipsa atestațiilor oficiale, nu mai are șansa de a i se legitima prioritatea. Într-adevăr, propunerea de invenție înregistrată de compatriotul nostru oferă asemănări frapante cu proiectul elaborat de specialiștii occidentali. Cu toate acestea, ca urmare a referatului întoc-

mit de Institutul de cercetări marine din Constanța, propunerea a fost respinsă, invocîndu-se în principal trei motive: 1. Aisbergul se poate răsturna; 2. Nu există remorcare atît de puternică; 3. Nu este economic acest mod de obținere a apei dulci.

Ei bine, departe de noi gîndul de a acorda cîștig de cauză corespondentului nostru, iar asta cu atît mai mult cu cît nu deținem decît date generale în legătură cu proiectul occidental. Va trebui să observăm totuși că motivele care au determinat respingerea invenției nu mai pot fi invocate azi, deoarece cercetările ultimilor ani au demonstrat că transportul ghețurilor devine posibil. Această întreprindere ciclopică a fost deja finanțată cu un fond de un milion de dolari.

Ce susține în esență Viorel Hambaras?

Soluția sa, intitulată „Procedeu și instalație pentru captarea și topirea aisbergurilor” și care a format „un depozit reglementar de invenție”, indică, la început, modul în care un aisberg poate fi selectat și ancorat. Pentru transportul lui inventatorul român, la fel ca și savanții instruiți în Franța, imaginează un sistem de învelire a muntelui de gheață în prelate din material plastic, capabile de a-l proteja de căldura apelor calde. El susține totodată că flota actuală posedă capacitatea și forța de a tracta pe mare asemenea coloși, fasonați pentru a beneficia de un profil hidrodinamic. În sfîrșit, inventatorul nostru își exprimă convingerea (și din nou ca în proiectul occidental), că masivul de gheață solidificată poate ajunge pînă într-o zonă în care ar urma să fie tranșat și distribuit, la cerere, țărilor însetate.

În încheierea scrisorii sale, Viorel Hambaras își exprimă speranța că o eventuală reexaminare a propunerii sale, deschide calea pentru obținerea brevetului de invenție. I-o dorim din tot sufletul. Dar chiar dacă nu va fi așa, creatorul sirian are toate motivele să se simtă mîndru că, prin inteligență proprie, a anticipat un proiect grandios ce prinde viață în zilele noastre. E poate și locul să-i rugăm pe examinatorii de invenții să cerceteze cu mai multă răspundere propunerile ce le sînt adresate, deoarece Viorel Hambaras nu este, din păcate, primul autor român care părăsește competiția mondială de valori din pricina unor referate întocmite în grabă, cu superficialitate.

LIVIU TIMBUS

Breviar științific

Geriatrică cu Apilarnil, la grădina zoologică

În Grădina Zoologică de la Băneasa, în spatele spectacolului, se ascunde și o delicată muncă științifică pentru îngrijirea în cele mai bune condiții a animalelor de pe alte meleaguri. Transferate din mediul lor de viață, ele suferă de stresul acomodării, devenind nu numai apatice dar și cu o rezistență scăzută la boli. Cu dragoste și pricepere, medicii veterinari și biologi de aici au pus la punct o serie de terapii în premieră care au stîrnit interesul la congresele mondiale ale domeniului și au fost incluse în tratatele de patologie animală publicate în alte țări. Urșilor brunți suferinzi de complicații pulmonare și febre violente li s-a depistat în secreția nazală un virus asemănător cu gripa Hong-Kong care a fost neutralizat printr-un tratament cu antipiretice și antibiotice după o rețetă originală. Boala digestivă a tigrilor siberieni s-a demonstrat că nu este o afecțiune cu etiologie alimentară, ci un sin-

drom de adaptare cu ecouri surprinzătoare în traiectele digestive. Cockteul de tranchilizante, hormoni, vitamine și preparate neuroendocrine au repus frumosele feline în formă. Tratamentele geriatrice cu apilarnil aplicate maimuțelor bătrîne, nu numai că le-au făcut longevive peste vîrstă maximă cunoscută, dar le-au adus și în situația să nască pui deși adunaseră ceva ani de viață. Nu trebuie neapărat să trăiești în Africa sau la cercul polar ca să iubești și să fii prietenul ocrotitor al animalelor din aceste zone.

C. F.

Elcohept, vis și realitate

Ceea ce mai era încă acum patru ani un gînd, o speranță, a devenit realitate. Descoperirea soților doctori Aristina și Ludovic Elthes a trecut cu succes testele de laborator, iar medicamentul propus de cei doi medici orădeni a fost experimentat pe un număr mare de bolnavi cu diverse afecțiuni hepatobiliare. Mai amintim că invenția, denumită într-o primă etapă „Preparat fitoterapeutic pentru tratamentul bolilor hepatobiliare cronice”, a fost brevetată pînă acum în S.U.A., Austria, Franța, și sînt așteptate brevete din U.R.S.S., Japonia Elveția și R.F.G. Mai reamintim, totodată, că, în baza contractu-

lui de cercetări încheiat cu Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie și mulțumită ajutorului primit din partea Ministerului Sănătății, experimentele clinice s-au desfășurat și se desfășoară în continuare într-o secție a Spitalului Județean Bihor, iar începînd cu primăvara anului trecut, a fost înființată o nouă bază de tratament cu o sută de paturi, în cadrul hotelului „Lotus” din stațiunea balneo-climaterică Felix. În ceea ce privește testele de specialitate, acestea au fost realizate de către Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice în colaborare cu cadre universitare din Cluj-Napoca și Tîrgu-Mureș. Rezultatele terapeutice sînt cele comunicate și în cuprinsul revistei noastre, în alte publicații din capitală și din țară. Extractul din plante și-a demonstrat eficiența pe sute de cazuri ducînd la ameliorarea sau chiar eficacitatea terapeutică, ducînd la vindecarea unor diverse afecțiuni hepatice, chiar a unor dintre cele mai severe. Începînd cu anul acesta, medicamentul, sub formă de comprimate, realizat de Laboratorul „Plantavorel” din Piatra-Neamț se va găsi în farmacii sub denumirea de „Elcohept”. Va fi, se apreciază, unul din cele mai eficiente medicamente hepatobiliare din lume.

L. T.

Salopeta

(Urmare din pag. 1)

montorii. Și cam atît. Făcătorii de autobuze abia apăruseră.

Scoala privea cu ochi mari spre uzină. Pe noi ne primea aici, știînd cîte sînt necesare dincolo. Ucenic la „Vulcan”. Era o chestie... Pentru că însemna prima promisiune în a deveni lucrător la „Vulcan”. Așa se numeau cei alături de care tinjeam a ajunge. Nu muncitorii, nu alții, ci lucrătorii. Cînd, terminînd practica de atelier, am trecut în uzină, ne-am trezit luați în proprietate de cineva. Nici inginerii, nici maștrii. Lucrătorul era omul de care depindea acum timpul, starea de spirit, deprinderile, într-un fel viitorul nostru. Numele lor s-a instalat în fondul nostru principal de cîștig. Au devenit, pentru fiecare din noi, termenul de referință. Prilejul mîndriei. Nu erau nici domnul, nici tovarășul. Erau pur și simplu nea Suvalcă, nea Șandor, nea Răduță, nea Stococ, nea Economu, nea Jipa, nea Kacso, nea Balaban, nea Eftimescu, nea Ciupitu, nea Oprea. De restul numelor nu întrebam. De parcă n-ar fi interesat pe nimeni. Pe unii îi știam de la panoul din Calea 13 Septembrie. Niste

chipuri mari ne priveau care cum crezuse de cuviință că poate să se lase fotografiat la o astfel de ocazie. Alții apăreau pe listele de frunți afișate la intrarea în atelier. Ne incitau în corpore și fiecare în parte. O capacitate specială de a ieși în față, de a nu suporta ideea ascunderii în pluton. Nu cu bătaie de pumn în piept. Lozul se chema altfel și i se știa bine temeiul. În salopeta ce aduna semnele unei zile bune de muncă, se proiectau ca niște statui mișcătoare, grijulii cu orele și cu treaba, minaii de dorul lucrului realizat exemplar. Funcționa o de invidiat legătură între ucenicul atotînșător și lucrătorul încălzit de gîndul că cineva poate sorbi din nectarul meseriei deel bineștiută. Atîta vigoare, în gestul discret strecurat în ființa zilei, în derularea căruia avea loc transferul de esențe, de experiență de muncă și de viață.

Cît de aproape va fi ajuns ucenicul de gîndul interior al omului ce și l-a luat alături... Cît de mult se va fi dus acum dincolo de cît îi putea oferi el atunci. Întrebări, oricum, fără rost. Ne rămîne întrecăgă plăcerea de a-i ști mereu în imediata vecinătate pe acești modești slefuitori la biografia rezervată nouă. Ne trage de mîncă datorită de a le rosti în dreptul numelui mulțumirea de suflet pentru tot ce le datorăm. Lor, lucrătorilor din fabrici.

Sint în continuare, și în acest număr, dominată de „secretele” inimii, invinse și stăpinite de medicii români.

Imi iau pulsul, în gînd și în fapt, mă „radiografiez” mental pentru că cîre intră în atmosferă... intră cu toată inima.

Profesorul Ioan Pop D. Popa, șeful Clinicii de chirurgie-cardiacă a Spitalului Clinic Fundeni, a ieșit din operații. Este punctualitatea și amabilitatea în persoană. Cu prestația-i de actor, cu modestia care mărește valoarea, se comportă ca un student căruia i se ia primul interviu. Cabinetul său este dominat de o inimă perfect sănătoasă, (dar din material plastic) de multe fotografii cu corifeii medicinei internaționale, printre care frații Barnard și de trei vase de sticlă, expuse privirii, în poziții diferite, cu valva biologică Pop D. Popa.

Cu urme vizibile de oboseală, după trăirea intensă din sala de operații, puțin (sau mai mult) tracasat de formalitățile pe care încă trebuie să le învingă, imi arată dosarul cu a-probări și teste, un du-te vino pe la unități fără legătură cu lumea spitalului, care însușmează, fără nici o exagerare, dimensiunile unei cărți groase, imposibil de citit în câteva zile.

— Reluăm, tovarășe profesor, un subiect început cu cîțiva ani în urmă?

— Cu vreo zece. Ceea ce părea atunci o cale de defrișat este acum un drum bătătorit.

— Sinteți în momentul de sinteză al profesiei dumneavoastră.

— Ați spus foarte corect, sintetizez...

— De cînd ați început să vă gîndiți că inima rebelă poate fi ajutată, în elaborarea „pieselor ei de schimb”, de inteligența dumneavoastră?

— În 1968 am început primele cercetări cu aorta de la porcul mistreț. Am observat că el are valve mai puternice decît porcul domestic. Cercetările de laborator, probele pe instalațiile de verificare, au demonstrat că nu mă înșel.

— Se nășteau speranțe enorme pentru că procurarea unei valve mecanice și biologice de fabricație străină, costă enorm.

— Între 1 200 și 4 000 de dolari... În 1980 valva mea a fost testată într-un institut specializat în Italia și am constatat că are aceleași calități ca și cele pe care le cumpăram.

— Cînd ați implantat prima valvă biologică Pop D. Popa?

— În neuitata zi de 26 decembrie 1983, într-un caz disperat...

— A supraviețuit?

Contabila, atunci în vîrstă de 43, astăzi de 48 de ani, duce o viață normală. La ultimul control medical a înscris în „carnetul de bord” al inimii ei, la totalul muncii valvei — 187 de milioane de contracții.

— Mă năuciti! Cum înmulțiți, cum stabiliți intervalul unei valve?

— Simplu de tot. Inima într-un ciclu, de o zi și o noapte, muncește într-un ritm de 114 000 de pulsații. Testul de oboseală (fatigue test) arată că valva biologică românească prevestește longevitatea.

— Există părerea că valva mecanică este superioară în acest sens?

— Da și nu... Împreună cu inginerul C. Stănescu sîntem inventatorii valvei mecanice românești care intră în testare săptămîna viitoare. Vreau să vă fac o succintă clasificare a avantajelor și dezavantajelor valvelor, mecanice și biologice. În primul rînd, valvele, chiar cele cu care ne naștem, ne ser-

de locuiește, la ce distanță de clinicele specializate, e netransportabil, ce se întîmplă?

— Aici intervine superioritatea valvei biologice, care dacă suferă o degenerare nu este condiționată de ore. De asemenea, nu trebuie administrate anticoagulante decît două-trei luni după operație, nu produce hemoliză și are flux fiziologic. Are și un dezavantaj, este mai puțin rezistentă în timp.

— Materia primă a „fabricării” valvei biologice, porcul mistreț, este în cantitate suficientă în România?

— Putem opera liniștiți ani de zile, fără a pune în pericol existența acestui animal destul de rar, iar dacă Ministerul A-

sor să-l vadă implantînd valva Pop D. Popa, pe care intenționează să o cumpere. Apare perspectiva de a înlocui cererea cu oferta. Profesorul și inginerul C. Stănescu, care au realizat de curînd valva mecanică și instalația de testare a oboesii, mă invită în laboratorul de hemodinamică. Născut din pasiunea și efortul lor, acest prim pas de cercetare într-o clinică universitară este un corolar și o avangardă a sălii de operație. Oboseala valvei, uzura ei, este sensibil forțată. Aici se parcurg, rapid, 10 ani de viață în 6 luni. Imi propun de fiecare dată să nu mă intereseze numărul operațiilor unui chirurg, ca vector concludent al profesionalis-

Le producem după metoda pe care ați numit-o, cu economii, care se cifrează între 200—1 500 dolari pentru fiecare operat. În România există 800 de purtători ai arterelor Pop D. Popa—Dodu.

— Un transfer din ființa dumneavoastră într-a lor...

— Legăturile indestructibile dintre noi mă fac să sper că într-adevăr sînt într-una din etapele inspirate ale vieții.

— Pînă la ce vîrstă poate îndrăzni cardiacul să spere într-o reușită înlocuire a valvei sau a arterelor?

— Am operat un bărbat de 75 de ani după ce trecuse prin două infarcte. Am pus pe masa de operație, cu succes deplin, și copii de cîteva zile. Paleta bolii este paleta vieții.

— Iscușința este a chirurgului.

— Echipa este decisivă... Am bucuria să declar că toți care astăzi sînt citați pentru succese, mă refer la colonelul Dr. Vasile Cîndea, Drul Deac din Tirgu Mureș au fost studenții mei. Echipa noastră este dăruită cu seniori de rezonanță și cu tineri de maturitate profesională. Toți sînt mindria și speranța generației noastre, toți pun, mai presus de orice, data-ria.

— Inima dumneavoastră, tovarășe profesor, pe lingă nealterata ei tinerețe, cum o păziți de dușmanii ei?

— Printr-o viață cumpătată, în acord cu vîrsta, printr-o înțelegere perfectă între ceea ce-i dau și ceea ce-mi dă...

Ioan Pop D. Popa se adîncește în corectarea a sute de pagini dactilografiate, viitorul volum cîci „Patologia chirurgiei cardio-vasculare” din „Tratatul național de patologie chirurgicală”, care apare sub redacția profesorului Dr. Eugen Proca.

De unde izvorăște atîta „contaminată” putere de muncă la un bărbat care se află nu numai la ora sintezelor profesionale dar și a celor de vîrstă? Dintr-o imensă, superioară și reală înțelegere a misiunii medicinei. Nici o donchihotescă luptă pentru a se apropia de adevărurile esențiale. Profesorul este reprezentarea savantului în halat alb, căruia deschizînd ușa îi încredințăm viața, la cea mai competentă scară a autorității. Inima sa bate sănătos pentru toți cei încercați de acest mic organ, răsfațat de trubaduri. Privind, iar și iar, mîlajul inimii din cabinetul profesorului (colorat în roșu și albastru, ca o lucrare de artă), îi reduc atotputernicia, aroganța dictatorială asupra noastră, asupra gîndurilor unui distins creator de școală. Mă țin tare pînă încep să-mi controlez iar pulsul, pînă încep să mi se pară, că în partea stîngă, se petrece ceva ciudat... Inimă, inimă, îți mulțumesc pentru emoții și pentru neas-timpărul tău. Dar să nu treci peste 70 de bătăi pe minut!

CARMEN DUMITRESCU ■

Cu inima deschisă pe masa de operație

Fotografie de PAUL AGARICI ■

vlesc, după cum știm să ne purtăm cu ele.

— Blîndețea sensibilizează „corzile” inimii?

— Mă bine dispuneți după tensiunea operației. Nu, dar suportăm consecințele vieții noastre.

— Și cum să evităm neplăcerile cu urmări pentru inimă?

— Să ne ferim de gripe, de alimentația îngreunată de grăsimi, de alcool, de tabac, să ne ținem departe de bolile infecțioase. Reprezînt unor bolnavi, chiar și unor medici, că tergiversează tratamentul și aduc boala pe ultima ei sută de metri.

— Într-un asemenea moment dramatic aproape de deznădămint care sînt performanțele și dezavantajele celor două tipuri de valve?

— Valvele mecanice, construite dintr-un inel metalic, sînt foarte rezistente structural, dar au marele dezavantaj că trebuie anticoagulate tot timpul. În situația cînd valva se colmatează și se blochează trebuie schimbată în numai cîteva ore.

— Și dacă este practic imposibil, accidentatul cine știe un-

griculturii și Silviculturii se îngrijeste de recoltarea imediată a inimii după vinat, pot fi salvate multe vieți omenești cu o investiție bănească nesemnificativă.

— De cîte ori ați avut confirmarea că sinteți pe un drum care nu mai poate fi contestat?

— Fără să admit vreun risc, de la primul caz din 1983 cînd am operat, implantînd prima valvă românească. De atunci sînt „în lucru” 493 de valve Pop D. Popa. În clinica pe care o conduc, am înlocuit la 1 962 de pacienți 2 286 de valve de diferite proveniențe.

Profesorul Pop D. Popa s-a aplecat să imi arate valva care-i poartă numele, sub sticla protectoare. Îi zăresc la gît o inimă care nu va avea niciodată nevoie de un corectiv. Mi se pare că purtată de oricare dintre noi rămîne o amuletă dar la profesor este simbol al vocației și al misiunii. Inimă... lingă inimă.

Valva biologică care se importă costă pînă la 4 000 de dolari iar înlocuirea ei, cu cea autohtonă, a economisit, deocîdată, 1 400 000 de dolari. Englezii l-au invitat pe profe-

tomopatologul italian A. Negri).

În anii 1888—1889, Victor Babeș introduce în laborator virusul turbării în ser de singe luat de la animale imunizate. Injectînd acest amestec unor cîini de experiență, aceștia au rămas sănătoși, mai mult, calitățile preventive ale substanței injectate și-au păstrat eficiența. Aceasta a însemnat demonstrarea proprietăților imunizante ale singelui total provenit de la animalele vaccinate (în colab. cu M. C. Lepp), descoperirea imunității pasive, care a deschis calea seroterapiei și apoi a sero-vaccinației. Pe baza seroterapiei, Babeș a modificat tratamentul antirabic clasic elaborat de Pasteur, introducînd ser antirabic cu virus fix și elaborînd „metoda românească de tratament antirabic”, singura ce dă rezultate în cazul unor mușcături grave și profunde, mai ales cînd sînt apropiate de centri nervoși superiori.

Această metodă remarcabilă a fost verificată pentru prima dată pe om, în condiții dramatice, în iarna anului 1890. Atunci au fost aduși la Institutul Antirabic din Capitală 30 de țărani cu groaznice mușcături, mai ales la cap, provocate de un lup turbat. Criza amenința să se dezlănțuie mai curînd decît de obicei, nemaifiind timp pentru cele trei săptămîni cerute de vaccinarea preventivă clasică. În această situație limită, Victor Babeș aplică pentru întia-

oară la om metoda imaginată de el, bazată pe seroterapie; întîrziînd astfel manifestarea simptomelor turbării, reușește ca vaccinarea preventivă a lui Pasteur să-și facă efectul înainte de manifestarea bolii. 30 de oameni au fost atunci salvați de la moarte.

În anul 1912, monografia fundamentală a lui Babeș *Traité de la rage* (Tratat asupra turbării), în care el expune sistematic problemele de diagnostic și tratament ale turbării (incluzînd „metoda românească”) este în-cununată în Franța de prestigiosul Premiu Briand.

Nu întîmplător, la București erau aduse chiar cazuri de turbare din străinătate. O statistică de la sfîrșitul veacului trecut arăta că la Institutul Antirabic de la noi, la 982 cazuri tratate, procentul de insuccese era nul, în timp ce în Austria, la 200 cazuri tratate se înregistraseră 2% eșecuri și chiar în Franța, patria vaccinării antirabice, la 750 cazuri tratate surveniseră 0,39% insuccese.

Fiindcă am pornit de la anul 1888, de la care se împlinește acum veacul, să amintim că tot atunci Victor Babeș aduce o importantă contribuție în domeniul medicinei veterinare. Asume el descoperă, în colaborare cu medicul român Constantin Starcovic, grupul paraziților endoglobulari denumit *babesii* (denumire derivată din numele său). Stabilește, între altele,

etiologia hemoglobinuriei bovine (1888), iar ulterior a circeagului oilor (1892); afecțiunile provocate de babesii au fost denumite *babesioze* (la Congresul internațional de Zoologie de la Londra din anul 1900). Babesii sînt de numeroase soiuri, după agentul care le provoacă. Spre pildă febra de Texas a bovinelor este provocată de *Babesia bigemina*, piroplasma cîinilor este produsă de *Babesia canis*, a cailor de *Babesia caballi* și *Babesia equi* etc.

De la aceste cercetări, privitoare la noua clasă de paraziți descoperită în 1888, care ducea la pieirea unor mari efective de bovine, ovine și cabaline, au pornit și alte importante investigații, care au permis identificarea procesului transmiterii bolii și a unor procedee de tratament eficiente.

Am încercat să fixăm doar un moment din prodigioasa activitate a acestui „părinte al școlii medicale românești”, marcată într-un singur an prin două realizări, importante, „Babeș — observă un alt ilustru medic descoperitor, Daniel Danielopolu — posedă acea calitate superioară a cercetătorului, care-i permite să răspundă faptului de observație, printr-o ipoteză de lucru. Această calitate constituie, în realitate, personalitatea, aparențele de geniu ale omului de știință”.

I. M. ȘTEFAN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Metoda românească de tratament antirabic”

Era în anul 1888, exact acum o sută de ani, cînd primul pacient mușcat de un ciine turbat, soldatul Nicolae Ardeleanu, a fost adus la medicul savant Victor Babeș, care în același an înființase cel de-al treilea Institut Antirabic din lume, la București. Vaccinarea a fost efectuată cu un succes deplin. La acea dată, nu trecuseră decît trei ani de cînd, la 6 iulie 1885, Louis Pasteur, efectuase cu succes cea dintîi vaccinare antirabică la om, asupra copilului J. Meister.

De altfel, primele cercetări ale renumitului „vinător de microbi” care a fost Victor Babeș — descoperitor a mai bine de 50 agenți patogeni — asupra diagnosticului și tratamentului turbării începuseră înaintea anului 1888. Astfel, în 1886 tînrul om de știință român (avea pe atunci 32 de ani) descoperise în sistemul nervos central al oamenilor secerări de groaznică maladie, niște corpusculi străvezii cu mici granulații în

interior; acești „noduli rabici”, cum i-a denumit descoperitorul, reprezentau rezultatul acțiunii de apărare a organismului, care „încapsulează” germele producător de boală.

Mult mai tîrziu, în „Analele Institutului Pasteur”, Babeș a povestit cum a ajuns la această descoperire. Într-o zi, un bărbat de vîrstă mijlocie, i-a adus la institutul din București, un ciine care, e drept, nu prezenta simptomele obișnuite ale turbării, dar avea o comportare ciudată. Omul era îngrijorat, deoarece avea copii și lăsa animalul acolo. După trei zile, ciinele muri, iar la autopsie, în bulbul rahidian se descoperiră noduli rabici. Un lepure, injectat cu mîduvă din coloana vertebrală a ciinelui, muri și el după puțină vreme. Nodulii rabici, importanți în diagnosticarea turbării, au primit în știință denumirea „nodulii Babeș-Negri” (ținînd seama de faptul că incluziunile rabice fuseseră observate, e drept mai tîrziu, de către ana-

Scenariul pe care ni-l propune Florentin Munteanu din București, strada Drumul Murgului Nr. 2, Bl. C3, ap. 36 este dramatic și la prima vedere este tentat să-i dai crezare în totalitate. Iată-l:

Telefonul familiei Munteanu este cuplat cu al familiei Roșca. Ion, fiul lui Toma Roșca, titularul postului, lucrează la telefoane și fiind specialist în materie îl șicanează. Îi întrerupe telefonul când are chef, îi injură când îi surprinde vorbind, ba mai mult, folosind diverse procedee tehnice îi încarcă nota de plată cu propriile convorbiri adiționale. La sesizarea făcută conducerii întreprinderii nu i s-a răspuns în termen legal. Sicanele au culminat în ziua de 29 februarie, când doi indivizi, care au ieșit din apartamentul lui Roșca, au venit la apartamentul familiei Munteanu și dindu-se drept soții lui Nelu au rupt cu brutalitate firul de la calorifer și au închis postul, după care s-au reîntors la Nelu să mai golească o sticlă.

În perioada 20 decembrie 1987 — 20 ianuarie 1988 Florentin Munteanu a plătit suma de 594 lei care reprezintă 52,50 abonamentul, 301,50 convorbiri adiționale pentru perioada respectivă și 240 adiționale restante din ultimele două perioade 20 X — 20 XII 1987. Dacă aceste convorbiri restante au fost efectuate în perioadele în care a plătit 52,50 și 99,50 de ce nu au fost trecute în notele de plată ale perioadelor respective? Pentru perioada 20 I — 20 II 1988 Florentin Munteanu a ținut o evidență zilnică a convorbirilor. A reieșit din calculul făcut că a fost „ciupit”, folosim expresia petenului, cu suma de 77 lei. Oare, se întreabă acesta, cu cit a fost ciupit de când este cuplat cu familia Roșca?

Sint întrebări la care am avut de dat răspuns. La acestea s-au mai adăugat de sine și altele. Iată ce a constatat ancheta tehnică începută înainte de intervenția noastră, ca urmare a sesizării făcute de Florentin Munteanu.

Să spunem pentru început că fiind vorba de un salariat al telefoanelor, ancheta a fost făcută cu discreție și la nivel înalt. Cei doi „indivizi” care au făcut constatările în apartamentul familiei Munteanu au fost inginerul Adrian Andreescu șef

ful Atelierului Rețele al Secției Titan și maestrul Nicolae Arion, care a îndeplinit și rolul de martor. Iată ce spune inginerul Andreescu:

— S-au urmărit fișele de remediere a reclamațiilor pe ultimii 5 ani și traficul pe doi ani. Din ultimele 12 reclamații înregistrate, 10 sint cauzate de deteriorarea instalațiilor interioare la Munteanu: întreruperea cordonului rozetă, desigilarea aparatului, spargerea aparatului, întreruperea circuitului de pământ de natură să influențeze contorizarea abonatului Roșca, toate fiind provocate de abonatul Munteanu. Interesant este că reclamațiile de defecțiuni nu au fost făcute de abonatul Munteanu, ci din afară, de alți abonați care reclamau că nu-l pot chema. Munteanu putea vorbi de la telefon. Nu primea mecanicul, ci și le remedia singur. Reclamația din 10 noiembrie a fost făcută tot

cestea fiind faptele, am întocmit proces verbal de constatare, pe care Munteanu nu a vrut să-l semneze cu nici un chip, pretinzând că vrem să-l acoperim pe Roșca. Am fost nevoiți să suspendăm postul. Nu puteam să-l lăsăm pe Munteanu să vorbească în contul lui Roșca. L-am invitat pe tovarășul Munteanu la secție, i-am trimis și recomandată cu adeverință de primire. Îi vom da o ultimă avertizare, îi vom aduce sub semnătură la cunoștință instrucțiunile legale de folosire a telefonului, după care, dacă recidivează, vom fi obligați să suspendăm definitiv postul telefonic. Expertiza tehnică este în totalitate în defavoarea abonatului Munteanu. Fără nici un echivoc. El este contravenientul, el este cel de rea credință, care a încercat să-l încarce pe Roșca și nicidecum invers.

De cite ori avem posibilitatea

Iată citeva opinii culese de la vecinii celor două familii:

Tănase Costache, secretar cu probleme cetățenești în Circumscripția electorală 45: Familia Munteanu a fost întotdeauna o problemă pentru locatarii nu numai de pe scară, ci pentru blocurile din jur. Nu i-am văzut odată ducind o găleată de gunoi la ghenă. Aruncă toate resturile pe fereastră sau la grupul sanitar. În urmă cu citva timp, au înfundat canalizarea care a refulat la Roșca în apartament care locuiește la parter. Ziua și noaptea de la ei se aud zgomete insuportabile. Fata se pregătește pentru cantă și face vocalize și la miezul nopții. Și-a cumpărat un picup pe care-l dă la maximum. Cîntă și ea și uneori cîntă și mamea-sa. Băiatul mai mare, Valentin, face sculptură și bocăne și el în apartament. Cel mai mic, Boby, are talentul de a-i strînge pe toți copiii de vîrsta lui pe

liei Munteanu: — Sint o familie normală. Pe mine nu mă deranjează. Valentin a sculptat în lemn acasă în urmă cu citiva ani, dar acum are atelier. Odată era la mine cînd s-a bocănit în bloc. Nu putea fi el.

Doamna Munteanu: Sintem o familie în care se face artă. Îmi pare rău dar n-am muzică populară să pun la picup. Eu mi-am crescut copiii în cultul pentru Beethoven și Bach. Măcar atîta lucru să fac și eu pentru ei. Bineînțeles că nu le place muzica simfonică. Băiatul are atelier și lucrează acolo. Orice zgomet i se pune lui în seamă. Cît despre telefon, decît să fim cuplați cu Nelu Roșca, mai bine renunțăm. Nu se poate dovedi, dar vorbește trivial, o injură pe fată, pe noi. Cum să aibă tot el dreptate!

Ancheta, subliniind încă odată, din punct de vedere tehnic fără cel mai mic echivoc, că dreptate familiei Roșca și acuză familia Munteanu. O eventuală soluție de decuplare este avută în vedere de cadrele tehnice ale Secției Titan.

Anca Munteanu a absolvit Școala Populară de Artă, Secția Canto din Tirgoviște, avînd în cei trei ani de studiu nota 10. Are un premiu I, faza interjudeeană și un premiu II faza republicană a Festivalului „Cîntarea României”.

Viața în familia Munteanu pare a fi destul de plăcută, însă numai pentru locatarii apartamentului. Pentru cei din jurul lor, sint momente cînd se transformă într-un calvar care durează de ani. Nu se poate trăi în viață fără să ții seama de cei din jurul tău, să-ți imaginezi și să crezi că singurul lucru care deranjează vecinii cînd pui picupul la maximum și la ore nepotrivite este că nu le-ai oferit muzică populară. Dacă o vroiau, și încă ascultată cît se poate de tare, puteau să și-o ofere și singuri. Și nu se poate trăi crezînd că din blocurile din jur ești singura familie cu oarece cultură.

Cultura este o problemă care-l privește pe fiecare. Liniștea, civilizația, bunul simț, respectarea regulilor de bună conviețuire sint probleme ale tuturor și țin și ele de cultură.

Ne pare rău, însă de data asta reclamația a fost un bumerang care sperăm să se fi întors corect.

OPREA GEORGESCU

Reclamație bumerang

din afară. În timp ce la Munteanu contorizarea era zero sau mult sub media convorbirilor lunare, la Roșca adiționalele creșteau în mod proporțional. Trebuie subliniat că, așa cum este realizat cuplajul — salariații noștri sint întotdeauna în această situație — Roșca nu poate influența cu nimic contorizarea lui Munteanu. Invers cînd e vorba de rea credință, și în cazul acesta e dovedită, Munteanu prin intervențiile pe care le-a făcut în instalație a influențat contorizarea abonatului Roșca. Așa se explică convorbirile adiționale restante, încasate în urma unor referate tehnice și de exploatare pe baza unui ordin contabil. În ziua de 28 februarie, tot o reclamație din afară a sesizat că Munteanu nu poate fi chemat. Telefonul era sub observație automată în centrală. S-a constatat lipsa masei. La verificarea din 29 februarie, cînd am intrat în apartamentul familiei Munteanu, firul de masă era rupt, lucru constatat și din centrală. Instalația lui Roșca era sigilată și în bună stare. La fel, totul era în ordine la cutia terminală. A-

tehnică, pentru a nu crea suspiciuni, îi decuplăm pe salariații noștri. Cînd sint totuși cuplați sint puși în situația fără echivoc, tehnic se poate dovedi de către oricine, să nu poată interveni în contorizarea celui-lalt post. În cazul de față, cel puțin deocamdată nu există soluție tehnică de decuplare.

Deci, dacă se poate vorbi de necinste, nu Nelu Roșca este cel necinstit. Nu el a încercat să vorbească pe banii lui Florentin Munteanu ci exact invers.

În plîngerea care ni s-a adresat, mai există o acuzație ce planează asupra lui Nelu Roșca. Interceptază convorbirile familiei Munteanu, injură la telefon, folosește cuvinte triviale, ba chiar a început s-o lovească pe Anca Munteanu, o fată dragută de 20 de ani, care a scăpat refugiindu-se în apartament.

Locuind în același bloc de 20 de ani, cetățenii se cunosc îndeaproape. Copiii au crescut sub ochii lor, au ajuns între timp oameni în toată firea, învață sau lucrează. Nelu Roșca avea trei ani cînd s-a mutat în bloc. Anca Munteanu abia se naștea.

scara noastră. La toate apelurile noastre de a se încadra în regulile de conviețuire civilizată nu am constatat nici o îmbunătățire a situației. Îl cunosc și pe Nelu Roșca. A crescut sub ochii noștri. E un băiat liniștit și politicos. Odată l-am rugat să vadă ce e cu telefonul meu care s-a deranjat. Nici n-a vrut să se uite la el. Zicea că n-are voie pentru că nu e în sectorul lui. În urmă cu doi ani, într-o adunare generală a asociației s-a discutat evacuarea familiei Munteanu. Le-am mai dat un termen. Problema nu e chiar așa de simplă. Eu răspund de 50 de blocuri, dar n-am înțilnit oameni atît de recalcitrați ca ei. Mă mir cum tocmai ei au îndrăznit să reclame. Ce tupeu!

Ilie Popescu, apartamentul 34, de sub apartamentul familiei Munteanu: — Mulți se întreabă cum rezistăm. Ne-am obișnuit. Avem un caz de boală în familie și avem necazurile noastre la care ne gîndim. Auziți ușa aceea care s-a trîntit? Ei au trîntit-o. Numai ei fac așa.

Ion Miclea, apartamentul 35, pe același palier cu al fami-

La pledoaria dumneavoastră pentru Ștefăniță Lechea din Negriștea Vrancei publicată în articolul „La Roșchila, cînta un pian”, mă sint obligat moral să adaug citeva date, privind două aspecte ale evoluției și activității acestui învățător.

Aspirațiile, pregătirea învățătorului Lechea și adevărul despre proiectul său de la Roșchila. Nu este un intelectual „înstrăinat” de sat (cliseu, difuzat de către denigratorii săi), ci un fiu devotat al obștei pastorale vîrșene, un „ultim mohican” al valorilor și tradițiilor ei istorice. (De aici provine, cred, nota paseist-arhaică a conduitei sale). În citeva momente de grea cumpănă, prin care a trecut satul, el s-a impus ca un lider activ. De pildă în '46, cînd seceta pîrjolea Moldova, tinărul Ștefăniță înființează cooperativa „Soimii Vrancei”, prin care sătenii organizează adunarea și transportul vitelor în zone neafectate (Dolj), schimbindu-le pe porumb. Astfel, Negriștea a fost unul din puținele sale, salvate de la foamete.

Mobilul dominant și permanent al ființei sale a fost să se instruiască și să transmită copiilor din sat roadele învățaturii dobîndite. Studiile sale au fost marcate de vremurile grele, care i-au însoțit tinerețea: în locul liceului — mobilizarea și războiul în Tatra; din '47 — muncitor și elev la seral, la liceul „Loga” din Timișoara; în anii '50 lucrează la Biblioteca Academiei. Aici, a fost pretuit și îndrumat de cărturari ca Vlădescu-Răcoasa, Mircea Mălița, Virgil Căndeia, studiînd sistematic literatura, istoria și citeva limbi străine (elina, germană, franceză, engleză și rusă).

După 17 ani de peregrinări, revine definitiv la obștea sa, din '57 lucrează ca învățător. Din '60 trece la realizarea proiectului său cultural-educational, la care a visat și lucrat două decenii: să construiască, pe paștea strămoșească de la Roșchila, un lăcaș al cărții și muzicii, dedicat completării instruirii elevilor, în lunile de vară

(cînd aceștia își îngrijesc vitele, în zona „odăilor”). Proiectul său preconiza imbinarea următoarelor activități: să învețe copiii arta lecturii, oferindu-le și un contact sistematic cu cartea rară: ilustrarea istoriei și tradițiilor vîrșene; perceperea naturii, ca „act cultural” (prin mijlocirea literaturii și muzicii, în unul din cele mai cuprinzătoare puncte ale perspectivei amfiteatrului, depresiunii); inițiere în bazele instrumentale ale muzicii — pian, vioară (învățătorul a compus numeroase cîntece și coruri, în stil și pe teme vîrșene, azi intrate — prin interpretarea lor de către corurile de copii din tinut — în fondul clasic al fol-

tr-un limbaj plastic, statisticile noastre”. („Limbaj comun”, în suplim. lit. „Milcovul” — august, '72, p. 9).

A propagat și susținut acest proiect, timp de un sfert de secol, ca: **învățător, cărturar, poet și țărăn**. În activitatea școlii din sat s-a impus prin valoroase inovații în metodologia instruirii, la clasele mici. (Zilnic, făcea drum de 16 km. la școală — dus și întors — pe ploaie, viscol). A transmis elevilor o lecție de cult absolut al cărții, întemeiat pe experiența și pasiunea sa de **bibliofil** (70% din peste 400 salarii lunare investise în cărțile sale). În sensibilizarea copiilor spre învățarea limbilor străine se manifesta

putea fi scutit de adversari sociali (regulile luptei nou-vechi acționînd pînă și la Roșchila?). De ce? Reușita învățătorului ar fi însemnat întărirea autorității unui exponent moral devotat și calificat al obștei (vezi acțiunea sa din '46), deci capabil să ajute instituțiile democratice locale să frîneze acțiuni malefice ale unor personaje influente în sat, dar străine de o răspundere morală față de obște. Or, o asemenea situație s-a creat în anii '85—'86, cînd învățătorul Lechea intră în vîrtejul unui conflict al satului cu tinărul slujitor al cultului, care confundase comunitatea unor urmasi de păstori, cu un „El dorado”

localnici — unii oameni cu carte și responsabilități, dar care s-au dezis, de mult, de menirea lor oficială). Efectul: pentru prima oară, după 25 de ani, au dispărut minimele condiții fizice și morale, ca învățătorul Lechea să mai poată trăi la Roșchila. Nu putem refuza acestor adversari talentul malefic de-a fi depistat și lovit în punctul vital („codul... genetic” de la Roșchila) al acestui cărturar. A vorbi, aici, despre faptele acestui grupuleț, ar însemna să propun, „onoratei instanțe a moralei”, deschiderea altui „dosar”. Mai importantă este, însă, intervenția unui factor nou, care subliniază, încă o dată, de partea cui sint adevărul și simpatia opiniei publice: tocmai cînd obștea satului rămăsese dezarmată, în fața avalanșei de necazuri, declanșate împotriva unuia dintre liderii ei, în vara anului '86, reprezentanții de prestigiu ai conducerii județului, care-l cunosc și pretuiesc pe acest dascăl cărturar șezăgenar, au urcat — pieptis — pînă la Roșchila, confruntînd „legende” cu dura realitate, de la fata locului. Atunci, de față cu primarul comunei, s-a decis ca învățătorul Lechea să fie ajutat să-și repare casa și să i se asigure condițiile unei vieți pașnice, în cadrul în care a investit tot ce a avut mai valoros, în viața sa. Se impune o singură remarcă: ca această decizie fermă, întărită — după cum am văzut — cu fapte să devină soluția finală, acolo sus, la Roșchila (!), trebuie să se respecte riguros „legea muntelui”: dacă materialele, destinate reparației casei, nu ajung acolo în puținele luni de acces (iulie—august) și munca nu se încheie complet, înainte de ploile de toamnă, se va reface un vechi cerc vicios, la care asist neputincios de trei decenii, și care anulează și cele mai nobile intenții și ferme decizii. Iată, de ce, ar fi de mare ajutor, ca „Flacăra” să urmărească mersul real al lucrurilor, la primăria comunei în spațiul critic de timp menționat.

NICOLAE S. DUMITRU

Ecouri

Înapoi, la Roșchila

clorului vîrșean): în fine, învățarea „pe viu” a altorului pomilor, a albinăritului, întreținerea fiinelor prin îngrijămintele naturale, studiul fenomenului electric cu ajutorul unei „mori coliene”.

Acest proiect de avangardă, devine azi cu atît mai actual, pentru un nou tip de civilizație „carpatină”, cu cit propaga, în anii '60, idei devenite coordonate politice majore, în anii '80: valorificarea științei pentru modernizarea ramurilor tradiționale ale economiei zonei, atragerea și fixarea tineretului în producția locală, importanța ecologică națională a depresiunilor montane. Iată de ce, autorii primei cercetări interdisciplinare postbelice (editată în „Sociologia Militantă”, vol. V — '72), i-au recunoscut un rol „inițiativ”: „Îi datorăm că s-a aprins de mult, în noi, făclia de dragoste și setea de acțiune pentru renașterea acestei zone montane. Prin stilul și personalitatea învățătorului negriștean ni s-a transmis o imagine sintetică despre frumosul, nădejile și nevoile acestui tinut. Eforturile sale, uneori de Sisif, autohton, au completat, prin-

aspirația sa de a transmite valorile „mării culturi”, intolerante la barierele „provinciale”. Prin tot ce întreprindea trecea, ca o nervură de cremene, țărănul — realizînd o rară sinteză, între aspirația sa majoră (de-a trăi în miezul naturii, „cogitînd în tîhnă verbal, țărănimii din Albac”, cum mărturisise într-o poezie din '67 și muncile zilnice ale țărănului de la munte.

Ca poet, ne-a lăsat o lecție — pe cit de valoroasă, pe atît de puțin cunoscută — de **identificare absolută cu natura**, pentru care Constantin Noica l-a inclus printre corespondenții și vizitatorii săi de suflet.

Azi, lupta și metoda sa, de înfăptuire a proiectului descris, le putem considera, într-o serie de privințe, discutabile. Dar nu putem ignora esențialul: că, acum 25 de ani el nu a început cu „propagarea” ideii, sau cu solicitarea „aprobărilor” și ajutoarelor (cine și cîți le-ar fi acordat atunci?), ci cu Maria sa Faptă, realizînd două treimi din dotarea materială a proiectului și suportînd cu stoicism toate loviturile și pierderile. În plus, un asemenea proiect, nu

al abuzului și cinismului (în final, trebuind să-și ceară „transferul”). Învățătorul este solicitat, public, să formuleze și transmită doleanțele sătenilor, instituțiilor centrale din capitală (numai și acest fapt dovedește falsitatea cliseelor difuzate de detractorii săi, privind „izolarea” sa de sat și neîncrederea ultimului în calitatea sa civică, morală și culturală).

Din acest moment, începe criza degradării grave și rapide a situației învățătorului Lechea: violarea permanentă a casei, furtul-distrușterea de cărți; acuze publice grave, în incinta bisericii, aduse calității sale civice și morale; reclamații, semnate de „un grup de oameni ai muncii”, abil formulate, urmate de anchete oficiale; însusirea pe fată, a fiului cîștigat și adunat cu mare trudă; acte „spontane” de huli-ganism etc. Este vorba de multiple acțiuni, oficiale și neoficiale, concertate de un minuscule, dar influent grup (format din personajul, care după ce declanșase, în '85, conflictul cu satul, încerca să-l stingă prin metode la fel de oneroase, susținut de citiva „suporteri”

La rece, despre băuturile răcoritoare!

Alimentația populației constituie, se știe, obiect prioritar de preocupare a partidului și statului nostru. În acest sens au fost elaborate programe naționale pe termen lung, a căror corectă îndeplinire este riguros urmărită. Expresie a atenției speciale ce se acordă tuturor aspectelor unei alimentații care să asigure sănătatea populației, în 1983 a fost elaborat și primul program național de dezvoltare a producției de sucuri răcoritoare, un al doilea asemenea program prevăzând pentru perioada 1986-1990 o intensă activitate de extindere a producției de sucuri răcoritoare, diversificarea acesteia realizându-se în condițiile creșterii ponderii băuturilor cu substrat natural. Se preconizează că în 1990 să se asigure un consum mediu pe locuitor de 62 litri băuturi răcoritoare.

De mult timp, așteptările noastre sunt înșelate, vară de vară promisiunile producătorilor — aparute adesea și în presă, pentru informarea publicului larg — dovedindu-se a fi simple promisiuni, niciodată onorate până la capăt; respectivele sucuri nu apar pe piață, sau apar în condiții de calitate ce nu reușesc să le individualizeze. Nu ne propunem o incursiune în istoria sucurilor și băuturilor răcoritoare și a nereușitelor acestora; vom încerca, însă, să privim către canicula viitoare prin prisma experienței nu tocmai fericite a verilor trecute, și nu numai anunțurile, ci încercând, împreună cu factorii competenți, să intrăm în citeva din secretele de a căror stăpînire depinde succesul domeniului.

Discuția cu chimista Elena Ionescu, șefa laboratorului de sucuri concentrate aromatate și băuturi răcoritoare din Institutul de cercetare și proiectare pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor, și biochimistul Dumitru Cănușescu, cercetător în cadrul aceluiași laborator, a debutat într-un mod care ne-a convins că nemulțumirile consumatorilor de sucuri răcoritoare i se adaugă insatisfacția creatorilor. „Pentru 1988 ne dorim un singur lucru: ca produsele noastre să se găsească pe piață așa cum le-am creat — în toată gama sortimentală și, firește, în aceleași condiții de calitate” — ne spun interlocutorii noștri. Vom reveni la acest deziderat, care ar fi trebuit să fie prima regulă respectată în domeniu. Dacă s-ar fi întimplat astfel, am fi putut încheia rîndurile de față cu enunțarea noutăților verii viitoare.

„Nu sîntem unici creatori de concentrate aromatate, materie primă pentru băuturi răcoritoare, ne arată Elena Ionescu. Există în țară încă două mari unități, la Brașov și la Tirgu Mures, cărora le acordăm asistență tehnică și ale căror realizări vin să se adauge anual celor realizate de cercetătorii noștri. (Specialiștii laboratorului, însă, adăugăm noi, sînt cei ce au responsabilitatea îndrumării creației de noi sucuri concentrate aromatate și băuturi răcoritoare la nivel național). Pentru 1988 noi am creat, omologat și realizat, nouă concentrate din care consumatorii își vor putea pregăti singuri sucurile răcoritoare acasă. Este vorba de concentratele de portocale, ananas, banane, Codru și Mentola (avînd la bază siropul de zahăr și arome) și Muscat, Flores, Rocola și Mere, sucuri macerate hidroalcoolice din plante”.

„Tot în acest an, intervieve Dumitru Cănușescu, pregătăm pentru producție sortimentele de Brifcor mandarine, și lemon-biter ce completează gama Brifcor, deschisă de cel de portocale; deasemenea, băuturile răcoritoare Ananas și Banană, realizate, deja în cantități mici, desigur, în stația noastră pilot. Realizăm în prezent tehnologia pentru producerea sucurilor naturale pasteurizate din mere, vișine și coacăze și vom reactualiza tehnologiile de producere, direct din fructe proaspete, a sucurilor concentrate din fructe de pădure (zmeură, coacăze, mure, afine). Și o noutate pentru amatorii de sucuri de legume: patru noi asemenea sucuri, nectar (din piersici și tomate, suc de roșii cu suc de ardei capia, suc de spanac cu suc de roșii și nectar de legume aromatizat (alte

șapte sucuri de legume au fost realizate în țară, sub asistență tehnică a institutului)“.

Startul către vară viitoare este, după cum se vede, reușit și, din nou, datorită de speranțe. Pînă la finele cursei, însă, drumul între creația cercetării și consumatorii este lung și nu lipsit de dificultăți. Revenind, adășar, la dezideratul cercetătorilor institutului ca produsele create aici să se regăsească pe piață în aceeași gamă sortimentală și la același nivel calitativ (deziderat, în egală măsură, și al cumpărătorilor), este timpul să arătăm că aceste pagini au avut ca punct de plecare sesizările unor cititori privind diferențele foarte mari de calitate între băuturile Brifcor cu portocală produse de diverse întreprinderi, sucuri care nu numai teoretic — avînd același nume și același preț — ar trebui să intrunească, indiferent de cine sînt produse, aceleași condiții de prezentare, același gust, aceeași calitate. Nu sînt pretenții de cumpărător mofturos, ci prevederi legale ce trebuie respectate.

Să urmărim, cu ajutorul gazdelor noastre de la ICPVFL drumul sucurilor răcoritoare noi din momentul finalizării de către cercetare. Beneficiar al contractelor de cercetare (cărui i se predă întreaga documentație — rețeta produsului, consumuri specifice, tehnologii de producție etc.), Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor (T.P.C.S.) dă avizul de producție, repartizînd pe unități I.P.I.L.F. realizarea produselor. Din momentul predării contractului, competența institutului a încetat (aceasta urmînd, eventual, să continue să producă, în stația pilot, cantități mici pentru piață).

„Calitatea finală a produsului, ne spune Dumitru Cănușescu, depinde, în principal, de doi factori: de respectarea întocmai a rețetei și de dotarea întreprinderii producătoare (întreprinderea ia alegerea căreia, din păcate, institutul nu are nimic de spus). Așadar, T.P.C.S. repartizează unităților sale I.P.I.L.F., după analiza gradului de dotare a acestora, producerea unuia sau mai multor sucuri răcoritoare. Centrala de legume și fructe desemnează I.L.F.-urile producătoare (cele mai multe, ni se spune, cu o dotare necorespunzătoare); acestea i se mai adaugă CENTROCOOP, U.J.C.A.P., I.J.P.I.P.S. care preiau o parte din producția de sucuri răcoritoare prin unitățile lor aflate în reședințele de județ sau în orașe și sate din întreaga țară, astfel că o băutură răcoritoare poate fi produsă în același timp de citeva unități cu grade diferite de dotare și cu personal cu calificare, deasemenea, de diverse niveluri (trebuie subliniat că de calificarea și corectitudinea profesională ale colectivelor respective depinde respectarea rețetei și, firește, calitatea produsului).

Nu vom încheia acest prim episod din povestea băuturilor răcoritoare fără a vă informa, stimăți cititori, dacă n-ați știut pînă acum, că în 1987 ați avut la dispoziție suc de struguri cu aromă de zmeură, suc de struguri cu aromă de simbură de caise, suc de struguri cu aromă de lămie, Muscat, Rocola și Flores, avînd la bază tot suc de struguri, în care s-au adăugat macerate din 2 și, respectiv, 3 și 11 plante, și Lămița, din ulei natural de lămie. Plăcute la gust, toate aceste sucuri au și marea calitate de a fi obținute din produse naturale, asigurînd astfel un important aport nutritiv. Cum însă lipsa etichetelor pare a fi devenit o regulă necesară a comerțului cu sucuri răcoritoare, consumatorului i s-au oferit de-a lungul verii diverse sticle de format și culoare asemănătoare, din care a băut, cu mai multă sau mai puțină plăcere, uneori un suc răcoritor și parfumat, alteori un lichid cu vagi pretenții de suc răcoritor, al căror nume le-a putut afla prin bunăvoința vinzătorului, uneori descoperind cu perplexitate că amîndouă purtau același nume.

Cum e posibil o asemenea situație e o taină pe care vom încerca s-o dezlegăm în numerele viitoare împreună cu cercetătorii ICPVFL.

ROXANA P. MANOLESCU

Uneori timpul nu trece fără rost chiar cînd pare așa... Am așteptat multe minute pînă să rup citeva clipe de discuție cu ingenera Magdalena Filipaș, directorul general al Centralei Industrii Confecțiilor București. Știm că sînt peste programul său, încercîndu-l dar profesiunea de ziarist nu se bazează numai pe impresii.

Un om necăjit, în cirje, a venit la redacție cu mari speranțe în dreptatea lui. Cu aceleași mari nădejdi pentru el și adevăr, așteptînd întreprinderea. Pînă atunci se perindă, chemați de secretara directorului general, ingineri șefi, contabil șef, traducători, șefi de compartimente. Unii vin cu telexuri, alții cu mostre de țesături, cu modelul unicat care va intra în lucru pe bandă. Totul este strict și logic organizat, cu disciplina albinelor și cu finalitatea stupului.

În curtea întreprinderii, firme internaționale încercă rochii, fuste, bluzoane, într-o risipă de culori și de linii încântătoare. Încerc să rețin croieli, lungimi care se vor purta în această vară (chiar în exercițiul funcțiunii ei femeia rămîne femeie) dar ambalajele din plastic, distanța, așază un strat protector între MODA și ochiul meu neastîmpărat.

Fără să caut anume, îmi revin în minte alte întâlniri cu Magdalena Filipaș, atunci director general al Centralei Industrii Confecțiilor Bumbacului, cu Magdalena Filipaș, atunci director tehnic al Centralei Industrii de Tricotaje, atunci ca și acum, solicitată, ca la un recurs extraordinar, să spună ultimul cuvînt...

Scrisoarea lui Dan Lungu este citită.

— L-ați văzut pe semnatarul acestor rînduri?

— Da, este un om bolnav, chinat fizic și așteaptă decizia dumneavoastră.

Despre ce este vorba? Dan Lungu, muncitor la compartimentul etichete de la Întreprinderea de Confecții Rîmnicu Sărat, a avut o neînțelegere profesională cu Constantin Răican, șef de atelier. Măsura imediat următoare este transferul lui Dan Lungu într-alt loc de muncă, peste puterile fizice, decimate de boli cronice. Nu știu dacă Dan Lungu a contravenit

ritmului, disciplinei, ordinii de serviciu. Dacă a greșit de ce nu a fost sancționat? Transferul acesta neașteptat este echivalent cu o pedeapsă voalată? Omul susține, scris și verbal, că nu se face cu nimic vinovat, că și-a îndeplinit întocmai datoria.

Magdalena Filipaș cere timp de elucidare, alcătuiind pe loc o comisie care va analiza cazul la fața locului.

Telefoanele sună, partenerii din străinătate întăresc comenzi, sint nerăbdători să intre în posesia lor, chiar înainte de termen, colecția pentru Franța a

„Ați fi fost auzit și dacă ați fi vorbit în șoaptă“

Întrunit sufragii, se apreciază că se lucrează în România, la Centrala Industrii Confecțiilor (și nu numai) la nivel mondial. Nu directorul general al Centralei este dispus la asemenea dezvoltări din procesul de producție, ele decurg din convorbirile la care asist. Cînd vreau să o determin pe Magdalena Filipaș să suplimenteze informații, căpătate prin simpla mea prezență, ajungem la: „Ne facem, cit putem mai bine, datoria”.

Banala frază poate fi stereotipă prin repetarea ei, dar prin sens este de dorit să o poată rosti, cu conștiința împăcată, orice om pe scara valorii și a competenței lui.

Am analizat chiar ieri, în biroul executiv al Centralei, vestimentația pentru piața internă, noutățile pe care le lansăm, decisi ca strada să fie la unison cu dorințele cumpărătorilor.

— Stația pilot a fost reorganizată, după concepția dumneavoastră,

voastră, respectîndu-se comandamentele anului 1988?

— Ne găsim în situația de mijloc. Abia din luna aprilie vom începe testarea tehnologiilor, țesăturilor, pentru a extinde în Centrală cele mai moderne metode, pentru a imprima regimuri crescute de lucru. Stația pilot, înmagazinînd multă gîndire, trebuie să rodească materie cenușie în progresie geometrică.

— Nu acesta i-a fost pînă acum regimul de funcționare?

— Repetate concedii medicale, mult du-te vino, disiparea răspunderii colective și a celei individuale, pierderea obiectivului științific al scopului propus, au impus reorganizarea stației pilot, care, sperăm, va fi benefică pentru întreaga centrală.

Sînt multe de aflat într-o întâlnire cu Magdalena Filipaș dar urgențele și problemele curente, fără să fie spuse, abundă. Legile politetiei sînt la mare înălțime aici, dar ele obligă la reciprocitate. Mă retrag, înțelegătoare pentru o agendă supraîncărcată, și conform dorinței Magdalenei Filipaș voi reveni peste o săptămînă pentru un răspuns autorizat la scrisoarea cititorului Flacăra.

Post scriptum.

În 18 martie, Centrala Industrii de Confecții București ne comunică:

„Situația angajatului Dan Lungu a fost reanalizată, de Întreprinderea de Confecții Rîmnicu Sărat și s-a hotărît ca el să-și reia activitatea la vechiul loc de muncă. S-a stabilit ca relațiile cu atelierul de producție, privind distribuția etichetelor, să se facă numai de către conducătorul locului său de muncă, evitîndu-se, astfel, în viitor discuțiile neprincipiale pe care le-a generat Dan Lungu, motiv pentru care s-a încercat schimbarea de la locul său de muncă”.

Fără multe comentarii... Dan Lungu să nu se folosească de neplăcuturile fizice încălcînd ierarhia profesională. Nervii trebuie ținuți în friu pentru că altfel ne transformăm viața în vacarm... Cine are dreptate nu trebuie să strige, el este auzit și dacă vorbește în șoaptă!

CARMEN DUMITRESCU

Judecată strîmbă despre o muncă dreaptă

În Sălaj au măsurat și răs-măsurat pămîntul de zeci de ori, după nevoile fiecărei instituții. Erau și socotii niște specialiști în adevăratul sens al cuvîntului. Ați sint subingineri, alții tehnicieni cu școli postliceale de doi ani și fiecare a încercat să dovedească pricepere și seriozitate. A fi bun meseriaș e o carte de vizită care îți dă dreptul să stai cu fruntea sus, indiferent de locul în care îți faci datoria. Dar prima surpriză au avut-o prin 1980—1981. Trei subingineri și 6 tehnicieni principali de la Oficiul de cadastru, organizarea teritoriului și asolamente Sălaj au fost trecuți pe posturi de muncitori auxiliari la grupa de lucrări, „construcții montaj pentru muncă în Regie”, ei urmînd să rămînă cu aceleași atribuții profesionale. Adică să coordoneze și efectueze lucrări de specialitate, specifice calificării unor subingineri sau tehnicieni, dar să fie retribuiți ca muncitori auxiliari. Și astfel, în lucrările de teren apăreau mai multe „soluții” de muncitori. Unii muncitori „subingineri sau tehnicieni” care să coordoneze lucrările în calitate de specialiști și alții care să le execute. În mod normal, cînd te socotești specialist și te trezești că ești tratat după alte criterii, cel mai civilizat este să te retragi și să îți cauți de lucru în altă parte. Acești oameni, în ciuda hotărîrii care le schimbă statutul și le limita retribuiția, au rămas la locurile lor pentru un singur motiv: că își continuau munca la care se pricepeau și care le dădea satisfacție. Au lucrat mai departe, în ciuda faptului că pe hîrtii erau socotii muncitori iar la retribuiție pierdeau niște bani. Numai că lucrurile n-au rămas așa. În conformitate cu decretul 325 din 1983 privind retribuirea personalului muncitor, la grupa de lucrări efectuate de ei erau prevăzute 7 categorii de retribuire. Și manualul „Organiza-

rea și planificarea muncii în lucrările de măsurători terestre”, tipărit cu ani înainte la pagina 124 amintește același lucru. Deci omul primește categoria pe care o merită, în funcție de pricepere, de vechime, de rezultatele în muncă. Numai că subinginerii și tehnicienii socotiți de hîrtii ca fiind muncitori au mai avut parte de o precizare uluitoare: Direcția generală a agriculturii Sălaj plăfionează retribuiția muncitorilor din acest domeniu la categoria a 4-a. Asta înseamnă că subinginerii și tehnicienii principali de la OCOTA Sălaj nu pot depăși retribuiția unui muncitor cu valoare și pricepere medie. În această situație, în mod firesc cei nouă oameni atinși de un joc nedrept al hîrtiilor s-au hotărît să plece. Numai că nimeni nu le semnează transferul pentru că instituția ar rămîne fără oameni. Decit să piardă oficiul, adică să rămînă fără specialiști, mai bine să piardă aceștia, să rămînă cu o leafă modestă.

Judecată strîmbă. Principiile societății noastre sînt croite ca să ocrotească munca și drepturile celor care o desfășoară. Nici muncă fără piine, nici piine fără muncă. Or slujba celor 9 subingineri și tehnicieni din Sălaj plătiți ca muncitori de categoria a patra devine un fel de încălcare a acestui principiu sănătos, rămas de la părinții noștri. Nici plăfonarea retribuiției, nici plecarea oamenilor nu sînt soluții corecte. Drept este ca fiecare să-și primească răsplata după pregătirea, priceperea și munca depusă, așa cum prevăd legile țării. Pentru aceasta intervenția Ministerului Agriculturii și a factorilor locali se impune pentru a descurca o situație ciudată, așezată ca un pietrol pe drumul care duce spre liniștea zilei de mîine a unor oameni care și-au făcut și își fac datoria.

C. NISTORESCU

Un gest de politețe

Cine călătorește cu trenul și are neșansa să fie nu prea înalt de stat și să fie obligat de împrejurări să se suie în tren în gări de mai mică importanță are de rezolvat o problemă majoră: urcarea. Poroanele sînt cel mai adesea scurte față de lungimea trenului și înălțimea de la pămînt și pînă la prima scară a vagonului este de aproape un metru. Chiar și poroanele amenajate sînt mult prea joase pentru a fi funcționale. Bărbații, mai neglijenți îndeobște cu aspectul lor vestimentar, pun genunchiul pe scară fără prea multe ezitări. Femeile o fac doar după o oarecare gîndire. Merită să-și strice o pereche de ciorapi de mătase numai să nu piardă trenul?

Oamenii mai în vîrstă au de rezolvat și problema coborîrii. Trebuie să sară de pe treaptă pe pămînt.

Toate se petrec în minutul cînd trenul staționează în gară. După cum se știe, trenul nu pleacă înainte de a coborî și de a se urca toți pasagerii. De aici și o explicație a destul de frecventelor întîrzieri de trenuri.

Să n-o mai lungim. Căile ferate române sînt în linile cele mai generale constituite. S-au construit gări noi în aproape toate nodurile de cale ferată importante. Poroanele au fost lăsate mai la urmă? Ele trebuie înălțate. Gabaritul de liberă trecere o permite. Doveda este că poroanele suficient de înalte, acolo unde există, nu lovesc scările vagoanelor, fiind în limitele instrucțiunilor tehnice.

Pînă la rezolvarea acestui aspect, persoanele mai puțin agile se urcă și coboară din tren numai cu ajutorul binevoitor al partenerilor lor de călătorie, dacă sînt suficient de agili și politicoși.

Amenajarea corespunzătoare a poroanelor din unele gări ar fi un gest de politețe din partea C.F.R.

OPREA GEORGESCU

● Alegerile preliminare din statul Illinois, desfășurate în vederea desemnării candidaților la funcția de președinte al Statelor Unite, s-au soldat, în tabăra republicanilor, cu succesul lui George Bush, care a obținut 54 la sută din voturi, urmat de Robert Dole (36 la sută) și Pat Robertson (7 la sută). La democrați, Paul Simon a înrunit 43 la sută din voturi, Jesse Jackson — 31 la sută, iar Michael Dukakis — 17 la sută. Până în prezent, George Bush dispune de 767 delegați pentru convenția națională, iar Robert Dole de 179 delegați. În tabăra democraților, Michael Dukakis are 473 delegați, Jesse Jackson — 462, iar Albert Gore — 359. După cum este cunoscut, pentru obținerea investiturii convenției Partidului Republican — care va avea loc în luna august, la New Orleans — sunt necesare voturile a 1139 delegați, din totalul celor 2277. La convenția Partidului Democrat, care se va ține în iulie la

Atlanta, pentru investitură sunt necesare minimum 2082 voturi din rindul celor 4162 delegați.

● Într-o declarație făcută la sediul din New York al ONU, Jean Banet, directorul secției de analiză economică și prognoze a Băncii Mondiale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), a anunțat că în 1987 datoria externă a țărilor în dezvoltare a continuat să crească aproape în același ritm ca în anul precedent, adică în medie cu 2—2,5 la sută. Datoria totală a țărilor în dezvoltare a ajuns anul trecut la 1190 miliarde dolari, sumă care, dacă va continua să crească în același ritm și anul acesta, va atinge nivelul uriaș de 1245 miliarde dolari. Reprezentantul BIRD a anunțat, de asemenea, că veniturile pe locurile ale țărilor din America Latină, care au cele mai mari datorii, au scăzut la nivelul anilor '70, dar că cea mai grea situație se înre-

gistrează în Africa, unde aceste venituri se mențin la nivelul de acum 20 de ani. Exprimându-și speranța că după criza valutar-financiară prin care au trecut, țările dezvoltate vor manifesta o atitudine mai constructivă în problema datoriilor, Jean Banet a apreciat că până acum nu s-a găsit o soluție globală în privința datoriei externe a țărilor sărace.

● La Washington s-a desfășurat o nouă rundă de convorbiri între secretarul de stat al SUA, George Shultz, și ministrul afacerilor externe al URSS, Eduard Șevarnadze. În prezența celor doi miniștri de externe, la Washington a fost inaugurat Centrul american de reducere a pericolului nuclear, creat în conformitate cu acordul dintre SUA și URSS, semnat în septembrie 1987. Agenția TASS informează că un centru similar a fost creat la Moscova.

● Secretariatul Națiunilor Unite a dat publicității la New York ordinea de zi a celei de-a III-a sesiuni speciale a Adunării Generale a ONU consacrate dezarmării. Ordinea de zi prevede că în cadrul lucrărilor va fi efectuată o evaluare a actualei situații internaționale, în special în lumina obiectivului vital al încetării cursei înarmărilor, în primul rând în domeniul nuclear, și a necesității stricte de a se înregistra progrese de substanță în domeniul dezarmării. Sunt prevăzute, de asemenea, prezentarea unor rapoarte ale unor foruri internaționale care se ocupă de problemele dezarmării, precum și dezbaterea și adoptarea unui program cuprinzător de dezarmare. Două dintre punctele înscrise pe ordinea de zi privesc rolul și activitățile ONU în problemele dezarmării.

ION CODRU ■

Cementariul săptămânii

Descurajare prin înarmare?

Încercări de a defini conceptul de „descurajare nucleară”, foarte la modă în unele cercuri politice și militare occidentale, s-au tot făcut în ultimele trei decenii. În esență, s-a arătat că descurajarea nucleară ar fi un ansamblu de măsuri de înarmare capabile să împiedice o putere străină să-și folosească propria capacitate militară pentru a întreprinde o agresiune. Ar fi deci vorba de un factor psihologic — adversarul nu atacă intrucit știe că celălalt este capabil de ripostă. Însă tot ce s-a spus despre descurajarea nucleară nu s-a constituit în cele din urmă într-o teorie bine pusă la punct. Cauza încearcă s-o determine revista franceză „Defense nationale”. „Nici SUA și nici NATO”, scrie revista, nu au — cu privire la descurajarea nucleară — o doctrină fermă, sau, dacă au una, nu îndrăznesc s-o afirme deschis, deoarece nu e ușor să declari că apărarea Occidentului se bazează pe amenințarea cu genocidul, iar o strategie care nu poate fi mărturisită ridică într-adevăr probleme. În orice caz, această absență reală sau practică de doctrină a făcut ca NATO să devină neputincioasă în fața inițiativelor de dezarmare ale lui Gorbaciov, sau mai bine zis ale lui Reagan și Gorbaciov, ambii preocupați de denuclearizare.”

Lăsând la o parte faptul că NATO nu s-a putut opune inițiativelor respective nu din cauza inexistenței unei doctrine solid constituite în privința descurajării nucleare, ci datorită aspirațiilor de pace ale tuturor popoarelor, este limpede că, de fapt, „descurajarea” nu poate fi susținută ca factor strict defensiv, că ea nu are doar un caracter psihologic, ci în primul rând unul politic și militar. În realitate, cei ce promovează descurajarea nucleară urmăresc să-și impună punctul de vedere prin amenințarea cu utilizarea forței nucleare. Dar efectul cel mai păgubitor al punerii în practică a „descurajării” l-a constituit stimularea extraordinară a cursei înarmărilor nucleare, deoarece „necesarul” de arme atomice pentru descurajare a suferit modificări foarte mari, în sensul creșterii, de-a lungul deceniilor. Dacă la începutul anilor '60 în Statele Unite se considera că efectul dorit se poate realiza prin existența a 400 de rachete intercontinentale și a unui număr egal de focsoase (cite 200 de rachete și de focsoase în fiecare din cele două superputeri), calculele ulterioare au indicat 1600, apoi 3600, pentru ca în 1986 să existe concret 4688 de rachete strategice pe care erau montate 24800 de focsoase. Expertii ONU apreciază că dacă procesul nu este oprit, numărul de rachete intercontinentale și de focsoase va crește într-un ritm galopant.

Mai mulți factori au dus la apariția și la întărirea ideii reducerii substanțiale, ca parte integrantă a procesului de dezarmare nucleară, a numărului de rachete strategice: (cheltuielile enorme legate de producerea, întreținerea și deservirea acestora, pericolul pe care ele îl reprezintă pentru pacea și securitatea lumii, aprecierile făcute de specialiști că practica „descurajării” nucleare nu este eficientă, că existența rachetelor și a focsoaselor atomice nu aduce nici un plus de securitate celor ce le dețin. După cum este cunoscut, în prezent se fac eforturi pentru finalizarea elaborării Tratatului sovieto-american cu privire la reducerea și limitarea armamentelor strategice ofensive, astfel încât documentul să poată fi semnat în cursul următoarei întâlniri a conducătorilor URSS și SUA, proiectată să aibă loc în prima jumătate a acestui an. Se înțelege, încheierea acestui tratat va reprezenta, ca și semnarea la Washington în 1987 a acordului cu privire la eurorachete, o realizare de seamă pe calea dezarmării atomice. În continuare se cer însă întreprinderi noi pași până la înfăptuirea deplinei dezarmării nucleare, singurul mod de a lichida definitiv păgubitoarea și periculoasă politică a „descurajării nucleare”.

ION D. GOIA ■

Triumful voinței

De un mare succes, la critică, s-a bucurat volumul de versuri intitulat „Dam-Burst of Deams”. Faptul că autorul lor nu avea la apariția cărții decât 15 ani nu ar fi fost un lucru tocmai fect din comun. Și totuși... Autorul, Christopher Nolan, a suferit un accident la naștere de pe urma căruia a rămas cu leziuni cerebrale. El nu vorbește și nu se poate mișca. Cu ajutorul surorii lui (care l-a tratat ca pe un egal), al părinților săi (care au făcut mari sacrificii), Christopher a reușit să spargă bariera lumii de tăcere care îl înconjură. Mai mult chiar: a absolvit cursurile de la Trinity College din Du-

blin, iar cu ajutorul unui dispozitiv special, fixat pe frunte (un fel de unicorn) a ajuns să fie în stare să-și încredințeze gândurile, sentimentele, sensibilitatea prin intermediul mașinii de scris.

Acum, în vîrstă de 21 de ani, el a dat la iveală o nouă carte, „Under the Eye of the Clock”, care are un caracter profund autobiografic. Întrebat ce și-ar dori, Christopher a răspuns: „Vreau să scriu. Visez să călătoresc în lumea largă, deși sunt convins că acest lucru, în situația mea este imposibil, dar gândurile mele pot să zboare pînă pe muntele Everest!”

Înainte de toate însăși viața lui este un urcuș din beznă către lumină, un adevărat exemplu al voinței care triumfă!

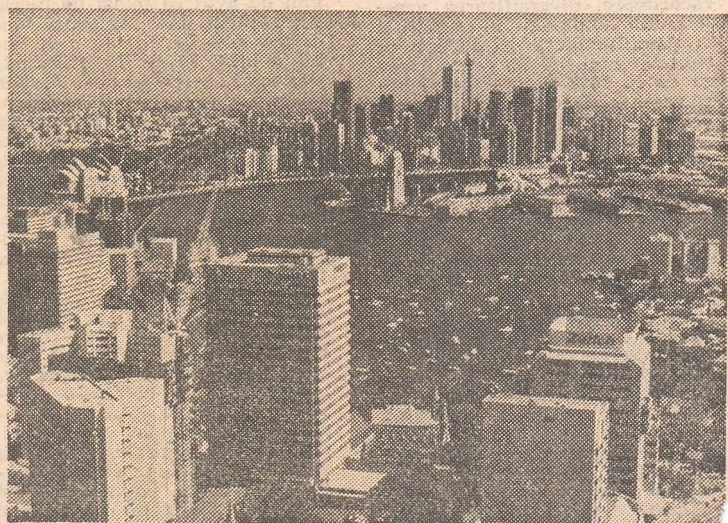
DAN DĂNUȚ DORU ■

Prometeu la volan

E noapte, o ușoară piclă stînjenește vizibilitatea în zonele împădurite dar coloana de automobile, camioane, TIR-uri și alte invenții motorizate rulează pe autostradă cu viteză constantă, păstrînd între ele o distanță permanentă egală, indiferent că mașina din capul coloanei frînează brusc sau accelerează. Ce se petrece? Ce anume face ca autostrada să devină sigură, să nu-și mai primească tributul de morți pe care regele automobil il plătește în fiecare an prin imprudenții sau ghinionistii care se cred stăpîni ai secolului XX? Se numește Prometeus și este cel mai mare program electronic și tehnologic pentru vehicule și siguranța traficului pe șoselele acestui continent pe care a călători a devenit o sîfîdare adresată destinului. El a fost pus la punct în laboratoarele a 13 mari uzine automobilistice europene și va fi utilizabil în a doua jumătate a anilor 90.

Ca și eroul mitologiei grecești, Prometeu va sfida zeii străzii și va revoluționa automobilul și conceptul de călătorie cu acest mijloc de transport. Proiectul vizează crearea unor adevărate flotile de mașini echipate electronic cu un sistem de telecomunicații și a unor centrale dislocate de-a lungul principalelor șosele, în fond același principiu care este folosit în controlul traficului aerian. Fiecare vehicul este văzut ca un element al traficului dar nu în manieră autonomă și în legătură cu ceilalți participanți, deciziile luîndu-se simultan pentru toți cei aflați la un moment dat pe un tronson de drum. Cu ajutorul unor senzori optici și electronici se relevă automobilistului condițiile de drum, se semnalează eventualele perturbații în timp real, totul în consens cu evoluția celorlalte vehicule. Informațiile intră într-un microprocesor care le transformă în comenzi directe, un fel de copilot peste hotărîrile căruia șoferul nu poate trece. Este un sistem informatic inteligent care asistă conducătorul auto la toate manevrele pe care acesta le face, intervenind direct asupra accelerației sau frînei, în funcție de necesități. Toate vehiculele vor avea aceleași reacții în același timp, se vor mișca deci în simfonie. Lucrarea în sine — foarte costisitoare — implică coordonarea investițiilor industriei auto, sectorului public pentru infrastructurile din telecomunicații și a deciziilor politice asupra standardelor și normativelor.

Care va fi rolul pilotului, în parte ajutat, în parte oprit de semnale și informații care „normalizează” conducerea mașinii? A conduce mașina va deveni o afacere îngrozitor de serioasă, fără improvizații și fantezii, micșorînd substanțial numărul morților care cad pradă an de an vitezei, neglijenței, oboselii sau alcoolului. Convoaie rapide de mașini circulînd cu viteză vor parcurge autostrăzile Europei avînd la volan șoferi lipsiți de emoții și teamă, siguri pe ei, adică pe slujbașii electronici gata în orice secundă să le corijeze erorile. Un impuls electromagnetic va frîna pentru noi, un altul va accelera și ne vom întoarce acasă puțin deziluzionați, mai puțin obosiți, mai puțin liberi, dar sănătoși. Gîndindu-ne că alternativa electronică a automobilului este încă o ipoteză, și încă una destul de

În Sydney (Australia) prinde contur un mini-Manhattan delimitat de „zgirie-nori” ce se înalță an de an

îndepărtată, să ne bucurăm în continuare de plăcerea unei depășiri, să lăsăm să ne crească adrenalina în singe la o frînă de ultim moment, să ne bucurăm deci că volanul încă ne aparține dar să fim cu toții mai atenți decît toți senzorii la un loc pentru ca voiajul cu automobilul să nu fie încă un motiv de stress și oboseală nervoasă.

IOAN ROȘCA ■

Pe cine veghea Sfinxul?

Cînd în 1986 cercetările efectuate de doi oameni de știință francezi și studii întreprinse apoi de o echipă de specialiști japonezi în perimetrul Marii Piramide de la Gizeh, au provocat ample discuții printre egiptologi și printre cercetătorii anticității, opinia publică a așteptat cu înfrigurare rezultatele acestora, ce erau anunțate pentru luna aprilie 1987. Însă, concluziile cercetătorilor nu au fost făcute cunoscute și speculațiile de tot felul au găsi — pentru a cita oară? — un teren fertil de răspîndire. S-a încercat să se pună capăt euforiei căutătorilor de comori prin constituirea unui grup de experți, 26 la număr, care au primit misiunea să coordoneze și să valorifice rezultatele cercetărilor efectuate pe platoul piramelor de la Gizeh.

Și, iată că la sfîrșitul anului trecut, echipa de savanți niponi de la Universitatea Waseda din Tokio revenea în zona piramelor, unde anunța o teorie care a provocat reacții dintre cele mai diverse în rîndul specialiștilor și al opiniei publice. La o conferință de presă, Sakuji Yoshimura, șeful echipei japoneze, declara că savanții japonezi au elaborat o nouă teorie în legătură cu regiunea piramelor de la Gizeh. Pînă acum egiptologii plecau, aproape în unanimitate, de la premisa că Sfinxul, uriașă figură cioplită în gresie, înfățișînd un leu cu cap de om, constituia un „paznic” al mormintelor regești adăpostite de aceste piramide construite în jurul anului 2700 î.e.n. Oamenii de știință niponi pun la îndoială această ipoteză. Ei își bazează teoria îndocosebi pe situația Sfinxului față de cele trei piramide principale de pe platou. După părerea lor, piramidele nu constituiau morminte, ci un fel de „oraș de cult”. Adevăratele morminte se găsesc, po-

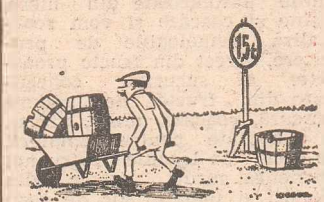
triv estimărilor lor, la vest de piramida Keops.

Sakuji Yoshimura aduce ca argument în sprijinul acestei teorii și modul de amplasare a piramidei Keops. „Credem — afirmă el — că piramida are în interiorul ei mult mai multe cavități goale decît se presupunea pînă în prezent”. Dacă se va putea demonstra acest lucru, atunci ar însemna că piramidele oane de blocuri de piatră, ci le nu sînt construite din mili-nu-mai din circa 200.000 de asemenea blocuri. Oamenii de știință niponi apreciază chiar că piramida Keops are mai multe cavități goale decît structuri compacte de piatră. Folosindu-se de aparate moderne cu unde electromagnetice, ei au descoperit un gang lung de circa 30 de metri, care este situat în spatele așa-numitei camere a reginei, care după cît se pare este orientată spre vest, direcție în care pînă în prezent se credea că nu există decît piatră. Aceasta ar însemna, însă, că există o legătură între partea de est și cea de vest a piramidei. Alte două cavități au fost descoperite în zona camerei regelui, una sub sarcofag, alta între camera regelui și galerie, un pasaj abrupt din piatră de calcar, lung de 50 de metri și înalt de zece metri.

Toate acestea sînt considerate de oamenii de știință japonezi drept argumente în sprijinul teoriei că piramida Keops nu a fost un mormint, ci un loc de cult pentru sufletele care, potrivit credinței egiptene, urmau să se reîntoarcă de pe ceaaltă lume. Camera regelui din piramida Keops este situată la o înălțime de 66 de metri deasupra solului. De ce tocmai Keops s-a abătut de la tradiția vechilor faraoni, care își îngropau morții în pămînt? O întrebare la care nu s-a găsit încă un răspuns. Așa cum releva Rifaat Mohammed, șeful secției internaționale a Administrației egiptene a anticității, afirmațiile savanților niponi sînt deocamdată pură teorie. Puțin mister nu strică niciodată!

ROMEO NĂDAȘAN ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

Inițiativă la scara Planetei:

7 aprilie: 0 zi fără fum de țigară

Tutunul, patimă și infern, prietenul nostru pentru cinci minute și dușmanul nostru de-o viață, plăcerea unui rotocol de fum și suferința unui pat de spital, publicitate viu, colorată și sirena de alarmă continuă a medicilor! Pământul a devenit o planetă fumegândă de la rugul miliardelor de țigări care pirjolesc sănătăți și vieți. S.O.S.-ul specialiștilor se sfărâmă adesea de inconștientă ridicare din umeri: „las că nu mă-mbolnăvesc tocmai eu”! Se impune un război mondial împotriva fumatului. Organizația Mondială a Sănătății declară ziua de 7 aprilie ca zi în care nu se va fuma, în multe locuri se interzice reclama zgomotoasă făcută țigarilor. Orice acțiune e binevenită pentru a smulge masca surizătoare a unei plăceri efemere de pe figura crinchenă de killer a tutunului. În acest sens are loc și discuția noastră cu medicul primar Valeriu Ionescu, șeful laboratorului de cardiologie din Institutul de Fiziologie Normală și Patologică „D. Danielopolu”.

— Un cîntec enunsoț zice: „Acum cînd număr anii iară / Opresc douăzeci din ei / Restul dau pentru țigară / ...Parafrazăm noi: oricum ne lua țigara o parte din anii! Tovarășe doctor Valeriu Ionescu, cam cît ne dîmnește tutunul din viață?

— Sacrificăm 5 pînă la 10 ani pentru plăcerea de a inhala fumul albăstrui. Cu cît începem acest „sport” mai din tinerețe și cu cît depășim un pachet pe zi, ne apropiem de un deceniu de viață făcut cadou acestui viciu. Omul nu moare, ci se omoară singur prin fumat, alcool, exces de greutate, sedentarism. Și în afară de aceasta, mai este important și cum ne trăim anii. Dacă vedeți un om palid, cu respirație suierată și insuficientă, gîlind la cel mai mic efort, cu voce mică și sufocată, care se lamentează că face 5-6 viroze pulmonare într-o iarnă, să fiți siguri că-i găsiți pachetul de țigări în buzunar. Ele i-au scăzut calitatea sănătății și, pînă la urmă, a vieții.

— Știința descoperă mereu cîte un cap de acuzare pentru tutun în legătură cu apariția unor afecțiuni. Deși întrebarea pare „fumată”, alina vremea cît tabagismul nu este făcut knock-out, ea este utilă și noi o formulăm: ce rele aduce cu ea țigara?

— Efectele nocive se manifestă în multe direcții, alterind starea de sănătate a întregului organism. Din păcate, la același om, apare adesea întreg cortegiul de suferințe și boli. Se înregistrează spasme bronșice cu hipersecreție ce limitează performanța respiratorie, are loc o sensibilizare exagerată la răceli și o proastă apărare a mucoasei pulmonare la infecții, se instalează, după un timp, bronhopneumopatia obstructivă cronică (enfizem pulmonar). Ca să nu mai vorbim de incidența mai mare a cancerului pulmonar, de amigdală sau faringe la fumători. De altfel, oncologii susțin că toate formele de cancer (de stomac, de vezică etc.) sînt mai frecvente la cei ce fumează. Se ajunge foarte des la gastrite și la arteriopatie obstructivă prin sclerozarea și îngustarea arterelor de la membrele inferioare și miini datorită vasoconstricțiilor repetate, boală gravă ce se soluționează adesea doar prin amputarea picioarelor. Din rîndul fumătorilor se numără mulți bolnavi de hipertensiune arterială deoarece constricția periferică crește rezistența opusă de vase fluxului sanguin. Am ajuns la unul dintre efectele cele mai dezastruoase ale nicotinei și celorlalte peste 200 de substanțe toxice din tutun, și anume, infarctul miocardic, de cel puțin 3 ori mai frecvent la fumători. Cercetările au demonstrat că și la 5 țigări pe zi probabilitatea de a face infarct este mai mare, peste 10 țigări curba crește evident, iar de la 20 în sus, panta ei este abruptă.

— Și lista oricum rămîne deschisă. Din păcate, pe moment ne furnică frica, ne promitem nouă înșine că miine nu mai călcăm în tutungerie, apoi slă-

biciunea noastră ne împinge mîna să aprindă iar bobîța de jar cu gîndul mincinos că „asta e ultima!” Tovarășe doctor, legat de acțiunea de dinamită a țigării asupra sistemului cardiovascular, care este acest mecanism distructiv?

— Tutunul declanșează secreția de adrenalină asemănător cu emoțiile și stressul. Au loc vasoconstricții repetate. Apar palpitațiile, respirația sacadată, transpirațiile reci, scăderea temperaturii miinilor și picioarelor.

— Deci, cînd fumăm o țigară cît sîntem nervoși, de fapt suferim cît o țigară cu adrenalină care accentuează starea de tensiune.

— Țigările au o acțiune toxică și asupra sistemului nervos. La început se manifestă o perioadă scurtă slab excitatorie, după care se instalează o evidentă oboseală nervoasă. Iată cum ne „calmează” fumatul!

— Unii spun că netrăgînd în piept anesteziază pericolul.

— Cel mai nociv este inhalatul profund, care transportă fumul toxic pînă în bronhiile mici alterind țesuturile pulmonare pe o suprafață mare. Aproximativ 10 țigări inspirate aduc fac cît 40 pufăite. Dar și pufăind și scoțînd fum pe nas, toxinele tot se absorb prin mucoasa bucală și linguală, irită faringele și usucă mucoasa nazală careia îi scade capacitatea de apărare. Asta pățesc și cei care mestecă tutun. Oricum, sub orice formă, e nesănătos.

— Alții cred că se apără doar prin faptul că nu aprind țigara din- de-dimineață pe stomacul gol și, după ce mîncă, dau drumul la focul din furnalul plămînilor.

— Fals și insuficient! Chiar dacă mîncînd întii se realizează o relativă protecție gastrică, rămîn efectele nocive adrenaltice, vasospastice și hipotermice, plus hipersecrețiile și spasmele bronșice. Toate acestea sînt maxime în prima parte a zilei. De aceea, cea mai periculoasă perioadă pentru fumat este pînă la ora 18. Cei ce nu se pot abține trebuie să nu

tragă în piept în această perioadă, să facă gimnastică respiratorie inspirînd și expirînd adînc de 10 ori și să consume vitamina C și B. S-a dovedit că o țigară distruge în organism atîta vitamină C cît conținutul unei lămii.

— Cei ce nu vor să abandoneze fumatul motivează că fără țigară se îngreșă.

— Scăpînd de toxinele tutunului, organismul se revigorează, se oxigenează mai bine, și deci, crește pofta de mîncare. O perioadă, mesele trebuie să fie dese, să nu se consume exagerat făinoase și dulciuri ci lactate slabe cu mult calciu, legume și fructe. Creșterea în greutate apare și datorită înlocuirii tendinței de a inhala fumul cu dorința de a mesteca meru alimente. Cu puțină grijă și echilibru, acul cîntarului nu va sălta de la normal.

— „Cînd am fumat 20 de ani, ce rost mai are să renunț?” își furnizează unii alibiuri. Este într-adevăr renunțarea ineficientă după o lungă perioadă de fumat?

— În orice moment, abandonul e binevenit. La un mare tabag, din momentul aruncării pachetului de țigarete la coș, pericolul cancerului începe să scadă, chiar dacă după un timp el este mai mare ca la un nefumător. Însă, după 10 ani de la întreruperea fumatului, din punct de vedere oncologic, el se prezintă acum ca și cînd n-ar fi pus țigara în gură. În ceea ce privește perspectivele sumbre ale infarctului, deși urmele tutunului rămîn, sistarea înseamnă o reducere a riscului de accident cardiac. Această predispoziție la infarct, deși mai mică, rămîne însă prezentă datorită miilor de țigări care au alterat sistemul cardiovascular.

— Una peste alta, miea jucărie cu fum care ne distrează aduce numai dezastru organismului. Singura soluție este să ne lăsăm de fumat. Dar e greu, teribil de greu! Ce ne stă-tuiți, tovarășe doctor?

— Avem suficiente rezerve să

ne mobilizăm în lupta împotriva acestui dușman. După ce fac infarct, toți teribiliștii sînt cumînți ca niște mieluse, nici nu mai rostesc cuvîntul țigară. De ce să suferi o astfel de experiență tristă ca să te oprești! Eu, deși eram fumător de pipă, moderat, și făceam mereu ascensiuni pe munte, m-am trezit, că după o alergătură pe scări la o urgență cardiacă, am ajuns sufocat la etajul doi. De a doua zi, am zis stop! Mi-am mușcat buzele o vreme, dar apoi apetitul pentru țigară a scăzut și, acum, îmi face rău chiar fumul din cameră. Trebuie păstrată această victorie asupra ta și refuzată orice țigară, chiar după ani, pentru că obiceiul se reînnoadă urgent. Cei care au ajuns să fie dependenți toxici se pot lăsa de fumat în trepte. În fiecare zi reducînd cîte o țigară, ceea ce nu e prea chinuitor, ajung în 3 săptămîni la zero. Cînd simți nevoia inhalării fumatului, se recomandă să bei două înghițituri de apă rece. O mare pondere în acest viciu îl au gesturile de a aprinde țigara și-a o duce la gură. Trebuie să se înlocuiască acest ritual devenit reflex cu altceva. De exemplu, cu bomboane mici de mentă, cu gumă de mestecat, cu țigări astmatice. Nici nu realizăm ce succes pentru viață este abandonarea tutunului!

— Am înțeles că cel mai sigur medicament este voința în această luptă pentru sănătate. Ne stă la îndemînă fiecare. Vă mulțumim, tovarășe doctor Valeriu Ionescu, și cred că primul care va lua măsuri este subsemnatul.

Cînd am părăsit institutul, un băiețandru cu țigara în gură ne cere un foc. Era argumentul don-quițotes cu care făcea pe grozavul în fața fetei care-l sorbea din ochi. După o scurtă ezitare, l-am refuzat. Sperăm că, citînd aceste rînduri, să înțeleagă de ce.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Universul științific

Slăbire prin acupunctură

Institutul de medicină tradițională chineză Nanjing a obținut rezultate destul de bune în tratarea obezității prin acupunctură. Așa cum spun medicii institutului, un ac metallic

poate face ca în două luni bolnavii să slăbească pînă la 25 kilograme. La cei peste 1500 de pacienți, ce au fost tratați pînă azi aici, 64 la sută au obținut rezultate de-a dreptul surprinzătoare. Unul dintre aceștia este și Wang Guahua, lucrător la un magazin universal din orașul Nanning, ce avea o greutate de 86 kilograme (fig. 1). În urma a 30 de tratamente cu acupunctură, el a slăbit ajungînd la 64 kilograme (fig. 2).

Există plante și animale de origine arctică

De mai multă vreme paleontologii americani cercetează zăcămintele situate în insulele din nordul Canadei, respectiv Ellesmere și Axel Heiberg situat la 80 grade latitudine nordică, în Oceanul Arctic, ce au o vechime cuprinsă între 50 și 90 milioane de ani. Studiile paleontologice ale florei și faunei recoltate, ca și studiile cronologice ale sedimentelor, au dat rezultate neașteptate: plantele și animalele descoperite aici sînt de tip subtropical. Chiar dacă s-ar ține seama de deriva continentelor, lucrul pare totuși curios, deoarece la acea vreme insulele se

afiau cam pe la 60 grade latitudine nordică. Diversele urme adunate, ce se succed în sedimentele de la începutul terțiului, cuprind rinoceri de tip primitiv (Hyrochyus), rozătoare insectivore, avînd modul de viață și înfățișarea vidrelor, primare primitive, mamifere arboricole și zburătoare înrudite cu insectivorele și primatele, azi

BREVIAR

prezente doar în sud-estul Asiei, în Indonezia și Filipine, broaște diferite și alte viețuitoare dispărute de mult de pe suprafața Terrei. Studiile relevă că fosilele

au apărut mai întii în zăcămintele arctice, iar mult mai târziu le găsim și în cele de la latitudini mai joase. Astfel plantele din cretacul superior erau prezente în zona arctică cu 18 milioane de ani înainte de a apărea în America de Nord, iar vertebbratele din terțiar-eocen cu 2-4 milioane de ani înainte. Paleontologii nord-americani sînt de părere că regiunea arctică, cu nopțile sale foarte lungi dar și cu o climă caldă, a jucat un rol fundamental în originea florei și

faunei subtropicale, din acea epocă, care mai târziu s-a răspîndit spre latitudini mai joase. Oare plantele și animalele din zona subtropicală au o origine arctică?

Fotografiile în relief

Noul aparat de fotografiat are patru obiective, în loc de unul, pentru a se realiza concomitent patru imagini, ce permit reconstituirea unei fotografii stereoscopice. Realizat în S.U.A. și purtînd numele de „Nim-slo-3D”, el a fost conceput special pentru obținerea de fotografii color în relief. Fotografarea se face ca la orice aparat, iar dezvoltarea filmului se execută după sistemul clasic. La copiere însă, un dispozitiv special împarte cele patru imagini în părți ce alternează. Un sistem lenticular permite fiecărui ochi să vadă din fotografie numai partea care îi este destinată, ea apărînd în relief.

În imagine noul aparat cu cele patru obiective, iar deasupra montat dispozitivul în care imaginea apare în relief și color.

AUREL DIANU ■

Universul muzicii

Rol în filme și rock din mers

ELVIS ȘI EU (Elvis and me) — așa se va numi cel de-al doilea film, în curînd pe marile ecrane, despre viața lui ELVIS PRESLEY (foto). Cine este misteriosul eu (me)? Este cea care, în 1967, devenea soția regelui rock and roll-ului, provocînd o groază de sinucideri în rîndul admiratoarelor. Pe atunci se numea Priscilla Beaulieu și era fiica unui ofițer din armata americană, astăzi se numește Priscilla Presley și este văduva celui mai mare pop star al tuturor timpurilor. Pentru rolul lui Elvis a fost ales actorul Dale Midkiff, (23 de ani), cel care l-a interpretat pe tînărul Jock Ewing în „Dallas”. În rolul Priscillei, Susan Walters (24 de ani). Producția filmului a costat 8 milioane, bani achitați integral de Priscilla.

● Alte două filme muzicale sînt în prag de apariție: „Lumina zilei” („Light of Day”) cu Joan Jett și Michael J. Fox.

coloana sonoră a filmului fiind deja la vânzare pe albumul cu același nume, și „Expertul” („The Expert”) cu John Travolta ca în zădăria lui de glorie.

● După 7 luni de la apariție, albumul lui MICHAEL JACKSON, intitulat „Bad”, se menține în fruntea clasamentelor. Ce înseamnă exact cuvîntul „bad”? Dictionarul explică: rău, neplăcut, prost, imoral, lozav, dureros, dăunător. Se pare, însă, că nu acesta este sensul cuvîntului care dă titlul albumului. În limbajul străzii, „bad” are exact înțelesul invers, tinerii foloindu-l cu sens admirativ. Cînd cineva sau ceva este „bad” înseamnă că este ieșit din comun, deosebit, super, sau, cum se spune la noi, „tare”.

● Pentru apropiatul turneu în Europa, Michael Jackson și-a pregătit o uriașă caravană: 36 tone de echipament, 130 de ajutoare, un minioras cu 25 de bungalowuri, restaurant cu bucatărie, dispensar cu doctor, o cameră specială pentru cimpanzeul Bubbles.

● Întorși teferi dintr-un răsunător turneu în vestul țării, băieții de la IRIS nu s-au acomodat cu liniștea Capitalei. Obişnuinți să-și acordeze chitarele din mers, au plecat din nou la drum, urmînd să susțină concerte în zona Maramureșului. Perioada deplasării: 19 martie—6 aprilie.

● Evenimentele primăverii muzicale bucurestene: după spectacolul „Slăgărele primăverii”, susținut duminică, 20 martie, cu nume de marcă, precum Mirabela Dauer, Anda Călugăreanu, Carmen Rădulescu, Marina Florea, Dan Spătaru, grupul de dans modern Izvor. Romanticii, alte vedete vor ieși la ramnă, duminică, 26 martie. Scena Polivalentei va avea ca invitat de onoare grupul PHONOLOG (R.D.G.) alături de care vor evolua Ștefan Hrușcă și Vasile Șeicaru.

MIRCEA ZANE ■

Încrezători în STEAUA noastră

Glasgow, o amintire

E ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic: deja gândurile noastre sînt îndreptate spre meciurile pe care Steaua le va susține cu **Benfica Lisabona**, iar cele două întâlniri cu **Glasgow Rangers** încep să ni se estompeze din memorie. E și firesc să fie așa. Deși, poate, e nedrept ca să nu ne mai amintim de dramatismul celei de-a doua întâlniri dintre Steaua și **Glasgow Rangers**. Măcar o clipă să mai zăbovim printre artiștii unei calificări de prestigiu în semifinalele C.C.E. la fotbal. Desigur, nu toți dintre ei au fost în forma lor cea mai bună și nu au reușit să ne încinte, așa cum s-a întâmplat cu alte prilejuri, cu combinațiile lor pline de farmec. Dar ar fi nedrept să nu le remarcăm la toți dăruirea cu care au abordat această dificilă partidă. Iar dacă în meciul din Scoția au strălucit unii jucători, să nu uităm că în alte partide alți coechipieri ai lor au meritat aplauzele noastre. Aceasta și înseamnă de fapt o mare echipă: oricînd să existe în componența ei sportivi care prin harul și prin capacitatea lor de angajare, cu toată ființa, în disputa de pe teren, să-l poarte și pe colegii lor pe aripile victoriei. Ar fi trebuit să vadă mai mulți ochi cum se zvîrcolea pe scaunele aerodromului din Glasgow, de durere, în urma loviturilor primite, portarul echipei noastre. Stingăci, pentru a înțelege ce s-a petrecut pe **Ibrox Park**: ar fi trebuit ca și alții să vadă glezna umflată a lui Ungureanu care schiopăta după meci, chiar dacă era bucuros fiindcă Steaua, deși înfrîntă în tro-bătălie continuă campania sa europeană. Iar pentru a pricepe mai exact de cită dragoste și de cită competență este în-

conjurată Steaua, e de-ajuns să amintim un singur episod care s-a petrecut pe aeroportul Otopeni, la sosirea fotbalistilor noștri. Era dimineață, toți eram epuizați de un zbor lung deasupra Europei, eram încă pradă acelei tensiuni nervoase care se instalează ori de cîte ori participi la un moment important, iar în plus, jucătorii și conducătorii lor mai erau și epuizați de efortul uriaș pe care îl depuseseră pentru a se califica în dauna unei echipe de mare forță și cu o carte de vizită demnă de respect. Printre cei care se îndreptau spre clădirea aeroportului se aflau și Emeric Jenei și Belodedici. Mergeau alături iar primul îi vorbea cu însuflețire celui de-al doilea și din cînd în cînd se invitau în jurul lui, parcă uitînd de istovitoare clipe petrecute pe stadionul din capitala Scoției. Nu sînt din fire indiscret, dar m-am apropiat intrigat de cei doi, ca să-mi dau seama despre ce se întîmplă. Era, poate, pentru ei, un fapt banal, pe care l-au și uitat cu siguranță, și doar un martor ocazional, cum am fost eu atunci, l-a înregistrat. Jenei nu-i istorisea lui Belodedici nu știu ce film sau spectacol, nu-i povestea vreo întîmplare amuzantă sau vreo anecdotă. Nu. La ora șase dimineață, după patru ore de zbor cu avionul, după o lungă așteptare pe aeroportul din Glasgow, după un meci care a avut o desfășurare palpitantă și care i-a solicitat la maximum atît pe jucători cît și pe tehnicieni, Jenei îi explica lui Belodedici o manieră de a-și depozita adversarul de minge. M-am îndepărtat de cei doi și mi-am zis atunci că, indiferent cu cine va urma să joace Steaua după tragerea la sorți de la Geneva, fotbalistii noștri și cei care îi îndrumă merită din plin încrederea noastră că vor încerca și imposibilul pentru a menține echipa lor în fruntea elitei fotbalistice europene.

GEORGE ARION

Benfica, o carte de vizită

Sortii au hotărît: Steaua București va întîlni, în semifinalele Cupei Campionilor Europeni la fotbal, pe **Benfica Lisabona**. Primul meci va avea loc la 6 aprilie la București iar cel de-al doilea la 20 aprilie la Lisabona. Campioana Portugaliei a cucerit de două ori Cupa Campionilor Europeni (în 1961, 3-2 cu F.C. Barcelona și în 1962, 5-3 cu Real Madrid) și a mai fost prezentă de încă alte trei ori în finalele aceleiași competiții, în anii 1963, 1965 și 1968. Clubul a fost înființat în 1904. Benfica a cîștigat de 26 de ori titlul de campioană a Portugaliei iar cupa i-a revenit de 19 ori. Stadionul echipei, **Luz**, are 120 000 locuri. Antrenor — din noiembrie anul trecut, Toni, fost internațional lusitan, care l-a înlocuit pe danezul Skovdahl. Culoarea tricourilor — alb-roșie. Lotul **Benficai** cuprinde patru brazilieni: Wando, Chiquinho, Mozer, Elzo. Alături de ei evoluează și suedezul Magnusson. Toți ceilalți membri ai echipei sînt internaționali portughezi.

● Discuții infocate se poartă după fiecare tragere la sorți în cupele europene la fotbal cu privire la ordinea meciurilor dublei manșe. Opinia cvasigenerală este că disputarea partidei-tur în deplasare ar constitui un avantaj. Așa să fie? Iată cel mai recent exemplu: în nu demult încheiatele sferturi de finală, calificările au fost perfect simetrice în fiecare dintre cupe — cîte două formații au ajuns în semifinale jucînd returul în deplasare și, respectiv, „acasă”. Iar Steaua, cum știți, a avut în actuala ediție toate meciurile tur pe teren propriu! Atunci! ● Comitetul de organizare a Jocurilor Olimpice de vară de la Barcelona, din 1992, a ales, dintre cele 16 proiecte prezentate, mascota oficială a competiției, un

simpatice ciine, operă realizată de designer-ul Javier Mariscal. În cîteva luni, s-a anunțat, primele produse cu emblema aleasă vor fi puse în vinzare. ● Fotbalistul sovietic Oleg Blohin a renunțat la anunțul

Toată lumea face sport

transfer în Austria, unde urma să evolueze în formația Vorwaerts, din al doilea eșalon, continuîndu-și activitatea la Dinamo Kiev. „Balonul de aur” 1975 a declarat că problemele financiare nu trebuie să primeze în fața unei reputații clădite cu

Lipsă de concentrare

Totul a fost pe dos la Dublin: fusul orar, circulația pe dreapta, Lung (disjunție la umărul drept) și Lupu (răcit) — indisponibil, Băloni sosit abia în seara dinaintea jocului și, mai ales, acest 0-2 stabilit în minutul 92 (!) parcă pentru a sublinia atît dorința mare de victorie a gazdelor cît și sincopele noastre în conectarea la un joc de mare angajament. Partida aceasta s-a jucat la dorința irlandezilor și din interesul nostru. Am onorat o invitație care, la rîndu-ne — n-avem încotro — ne onorează din moment ce vine din partea unei echipe clasată între primele 8 în Campionatul European. Ca urmare și a circumstanțelor cunoscute am prezentat următoarea formație: Moraru (care nu a apărut în poarta lui Dinamo în acest retur); Rednic — libero, încercînd să-și redescopere o vocație din vremea Campionatului Mondial al „cangurilor”; Mircea Popa și Andone, fundași de maraj; la Stapleton și, respectiv, Kelly; Stănescu — depășit de evenimente de pe partea lui mai ales în prima repriză; la mijloc: Mateuț (timorat de contactele dure cu adversarii), Coraș (care n-a mai ținut mingea atît de des pe cît era necesar). Băloni revenit pe parcurs, la tonusul pe care i-l dădea altădată psihologia unei echipe învingătoare) și Sabău (această revelație, deși se părea că a dat de-o „nucă” prea tare); în atac Vaiscovici (din minutul 46 Lasconi) și Cămătaru au constituit zona cea mai fără vlagă a echipei noastre. Din această simplă trecere în revistă a celor care au evoluat aici (din care 3 jucători sub 25 de ani, dar și 3 peste 30) rezultă și tema principală a conducerii tehnice — pentru acest joc și

pentru perioada următoare: de-a încerca o lărgire a lotului național, atît pe calea unor posibile reveniri cît și pe aceea a unor necesare promovări. Independent de acest 0-2 cred că, totuși, conducerea Federației și a lotului național procedează corect avînd gîndul la perspectivă, dar fapta aplicată la condițiile în care, știm cu toții, că putem avea (și chiar avem) o altă echipă națională. În atare context, problema psihologică este mai puțin a antrenorilor și mai mult a jucătorilor chemați pentru cele 3 jocuri de pînă acum din acest an (Israel, Polonia, Irlanda) — și anume de-a rezista la presiunea ideii că adevărații titulari ai naționalei sînt undeva, acasă. Or, Jenei pare la fel de hotărît să nu se ia după firmă și renume, ci după valoare și competitivitate, lăsînd cel puțin pînă în toamnă deschisă lupta pentru ocuparea unui tricou de tricou.

Revenind la jocul de aici sînt subînțelese mobilurile și stările de spirit diferite ale celor două echipe. Irlanda a aliniat o formație fără ca vreunul din cei 14 jucători intrați pe parcursul meciului să fie din campionatul intern, absolut toți activînd în Marea Britanie: 3 la Celtic Glasgow, 2 la Manchester United, cite unul la Leeds, Sheffield, Luton Town, Queens Park Rangers, Arsenal, Newcastle, Everton, Berby County, inclusiv acest David Kelly care le-a făcut tot jocul și care evoluează la Wales, în liga a III-a engleză! În ciuda acestor aparențe echipa Irlandei a fost foarte omogenă din simplul motiv al stilului de joc al componenților ei — stilul tradițional al echipelor britanice: angaja-

Sportul studențesc nu depune armele

Mirocea Lucescu: „Meciul din Regie a început mai slab, din cauza prudenței excesive. Și noi și studenții aveam nevoie de cele două puncte. Egalul ar fi însemnat pierderea contactului cu bătaia pentru titlu. După pauză, a fost un joc frumos. Am marit ritmul, a fost 2-0, putea fi și 3-0, dar și 2-2, la bara lui Sorin Răducanu. Un meci egal ar fi fost totuși nedrept”. Ce s-a întîmplat cu Cămătaru? „Cămătaru face ușor comotie. Uneori am sentimentul că și din teamă. La pauză a spus că are amețeli și a solicitat înlocuirea. Acum e bine, a plecat în Irlanda”. Cămătaru și Manu erau la pămînt. Ardeam de curiozitate să văd ce se întîmpla dacă în poarta Sportului Studențesc intra Răzvan Lucescu, în acel moment rezerva de portar! „A fost un moment îngrozitor. Cîteva momente m-am rugat pentru revenirea lui Manu, ca să nu intre Răzvan. Dacă intra, poate că unii l-ar fi considerat țapul ispășitor, deși sînt convins că Răzvan ar fi apărut cu ardoare sansele echipei sale.” Pe ansamblu? „Am revăzut meciul pe casetă. Repriza a doua a fost un adevărat spectacol. Sportul a jucat deschis, cu multă sportivitate”. Au pierdut și bătaia și războiul? „Nu sînt o echipă de coada clasamentului. Nu trebuie să depună armele. Valoarea lotului și a fiecăruia în parte, maniera de a juca trebuie să le aducă și rezultate”. Vasile Ianul: „Am fost mai rapizi, mai incisivi și numai cele două gafe în apărare (Varga și Movilă) ne

puteau încurca. Ne apropiem de formula optimă de echipă. A lipsit doar Mateuț, acum refăcut. Mă bucură și revenirea lui Orac”. Sportul studențesc? „Nu e de retrogradare. Are individualități pe care și le poate dori oricine”. Dan Petrescu, aflat la mijloc: „Repriza a doua a fost admirabilă. La golul Sportului n-a fost ofsaid, după cum la mingea stopată pe piept de Andone n-a fost hent, cum au strigat spectorii de la peluză. Eram aproape și am văzut cum Andone a stopat corect și frumos mingea pe piept”. De cealaltă parte, Barbu Emil Popescu: „Fără atîta titulari, am jucat un meci frumos. Rezulta-

Rezare cu inertinitorul

tul ne dezavantajează prin prisma a ceea ce ne așteaptă. Dinamismul s-a părut mai reținut ca de obicei”. Rămîneți la aceeași formulă în conducerea tehnică? „Deocamdată da. Așteptăm ca jocul echipei să se materializeze în puncte”. Gino Iorgulescu, bolnav, absent luni și marți de la antrenamente: „Am jucat frumos, în ciuda absențelor. Am ajuns la minus opt la adevăr, dar nu depunem armele”. Eugen Banciu: „Copiii, cum le spun eu celor tineri au jucat frumos, au făcut un meci superb. Rezultatul: zero puncte. De acum totul depinde de cum se mobilizează și conduce tehnica și fiecare jucător în parte. Noi le asigurăm toate condițiile. Vă amenințăm retrogradarea! Ca și pe alții! Știu eu ce să mai zic despre asta”.

Constantin și Geolgău

Nicolae Stroe: „Cinci puncte din trei meciuri, frumos, tare frumos. Am cîștigat un antrenor, Constantin, un jucător, Geolgău, la care anul trecut eram la un pas de a renunța. Constantin a propus să nu ne grăbim, să mai încercăm și el. La Pitești, Geolgău a fost cel mai bun de pe teren. Victorie clară. Publicul a fost sportiv. Ne-a aplaudat și i-a cîntat puțin din degete pe argeșeni la sfîrșitul meciului”. Victorie cu sacrificii? „Meci aspru, la limită. Bădea are șapte fire de ață la buză, Cioroianu fractură la piramida nazală, Stoica — hematom, Silviu Lung s-a auto-

ment fizic fără cruțare, joc athletic, în forță și, mai ales, acele centrări neconveniente care ajung să macine apărările cele mai solide. Chiar și golurile primite de echipa noastră au la bază o simplă statistică: din 50 de centrări (cam cît au dat și irlandezii), 20 sînt zicem ajung la virfurile lor, 10 sînt trimise spre poartă și inevitabil două pot fi goluri. Din respect pentru adevăr trebuie să spun, totuși, că primul gol marcat de fundaşul central Moran a survenit dintr-un corner acordat în locul unui ofsaid ce ne-ar fi dat nouă mingea. Iar al doilea gol, cum spuneam, s-a marcat după încheierea timpului de joc, o neatenție a fundaşilor noștri Popa și Andone, care au jucat totuși foarte bine, permițîndu-i lui Kelly să trimită de la cîteva metri mingea în poartă.

Recapitulînd: a fost o primă întîlnire între reprezentativele celor două țări; gazdele noastre ne-au dat respectul cuvenit unei echipe clasată, după palmares, pe locul șase în Europa anul trecut; însuși ministrul sportului din Irlanda a ținut să-i salute personal pe jucătorii noștri înainte de începerea jocului. Totodată, a fost a 12-a partidă sub conducerea lui Jenei și din care 8 în deplasare. E de menționat că în acest început de palmares figurăm deocamdată cu numai două înfrîngerii; anul trecut 1-3 cu Polonia și acum 0-2 cu Irlanda. Vom uita de aceste înfrîngerii, desigur, în condițiile în care vom reuși să construim o echipă competitivă, capabilă să asalteze cu succes preliminariile Campionatului Mondial care începe în toamnă. Acesta este lucrul cel mai important, restul se va duce, pe aripile vîntului, ca acești nori ce bîntuie deasupra Irlandei aducînd și risipă ploaia într-un ritm neașteptat.

OCTAVIAN ȘTIREANU

accidentat. La o minge grea, a făcut disjuncție în timpul plonjonului. Golul a fost corect. Păcat că am mai ratat trei ocazii prin Biță, Bicu și Ciurea. Puteam să ne înlocuim acasă cel puțin cu 2-0.” Gheorghe Crețu, președintele C.J.E.F.S. Argeș (echipa și conducerea clubului F.C. Argeș se aflau în turneu în Albania iar Florin Halagian internat în spital): „Meciul cu Universitatea se poate compara cu cel susținut de națională cu Irlanda la 1-0. Am atacat mereu și am pierdut din lipsă de luciditate. Echipa se află în creștere vizibilă. Noi nu sîntem disperăți. Ne îngrijorează mai mult starea de săhătate a lui Halagian. Cine se ocupă de echipă în perioada aceasta? Doi portari: Spiridon Niculescu și Speriatu”. Arbitrajul? Corect, foarte corect. Da? Universitatea? „Bine așezată, teren, cu Geolgău în mare formă, cu Adrian Popescu formidabil pe postul lui Costică Ștefănescu. Îmi pare rău de accidentarea lui Lung. A scos o minge din păianjen, ca pusă cu mina, dar s-a și lovit. Ce-a spus Halagian după meci? Nimic, a fost negru de amărăciune. Dacă am fi cîștigat cu 4-1 sau 4-2 nimeni n-ar fi spus nimic. A fost o zi proastă și atîta tot.

Punctul cel mare al Rapidului

Eugen Ignat: „La Ploiești s-a jucat tare, prea tare. Bozeșan a ieșit accidentat, Vlad e lovit, Iordache l-a lovit tot timpul pe Matei. Arbitrul a fost împins de jucători, maseurul și medicul au intrat pe teren, au făcut scene. Publicul a fost mai realist și mai inteligent decît conducerea echipei. Am greșit de cîteva ori pe atac și am ratat o victorie. Cei noi nu au ajuns la o armonizare, mai ales în atac. Surpriza? Obiectivitatea publicului. Iar noi am luat un punct important în balanța campionatului. Face parte din planul nostru de salvare.” La Ploiești, l-am găsit doar pe contabilul șef al clubului, Nicolae Octavian. Ce părere aveți de egalul cu Rapidul? „Știți, eu n-aș vrea să supăr pe nimeni.” Nu supărați. „Da, dar nîște lucruri pe care presa le-a înfierat n-au fost chiar așa”. Care? „Vedeți, sînt unele lucruri... Ce a fost cu reținerea carnetelor lui Caciureac și Ștefan? „Ce carnet, eu nu știu nimic!” N-au injurat arbitrul? „Nu știu, mai bine să vorbiți cu tovarășul președinte.”

CORNEL NISTORESCU

„Festivalul mondial”

Primul „Festival mondial al şahului” a fost găzduit de oraşul Saint John şi a reunit specialiştii, tehnicieni, ziarişti şi foarte mulţi şahişti. Punctul de atracţie a fost, fără îndoială, reuniunea candidaţilor la titlul mondial ce au trecut prima fază a meciurilor eliminatorii din anevoiosul drum spre desemnarea şalangerului actualului deţinător al cununii cu lauri, Garri Kasparov. În paralel cu întrecerea celor mai buni şahişti ai planetei organizatorii au furnizat căi de întrecere în sistem „open”. Primul turneu de acest fel s-a bucurat de participarea a 75 jucători de renume din trei continente, printre aceştia numărându-se şi reprezentanţii noştri Mihai Şubă şi Ovidiu Foişor. Jucătorii români au avut de suportat asaltul unui joc de mare calitate al unor mari maeştri bine cotaţi în listele Elo precum Christiansen, Eingorn, Torre, Lputian, Ivanovici, Barlov, Nogueiras, Cernin etc. Jucătorii titraţi (20 mari maeştri, 31 maeştri internaţionali şi 7 maeştri FIDE) au fost cei care au dus „trena” concursului de-a lungul celor nouă runde, partidele desfăşurându-se cu controlul timpului la două ore într-o mutărie.

După trei runde s-a făcut prima departajare valorică, doar patru jucători: Benja-

min, Levitt, Rohde şi Wolf cumulind maximum din numărul de puncte puse în joc, urmaşi imediat de un pluton de aspiranţi la victorie: Gulko, Groszpéter, Ivanovici, Lalici, Nogueiras şi Şubă. O rundă mai târziu grupul fruntaşilor s-a mărit la 14 jucători, dintre aceştia enumerându-i doar pe Gulko, Şubă, Eingorn, Nogueiras, Torre. Fostul nostru campion, O. Foişor, tatona poziţia fruntaşă alături de alţi 12 şahişti de pe poziţia unui „bagaj” de 2,5 puncte. Partida sa cu Jean Herbert a fost considerată drept cel mai bun atac jucat. Iată cum jucătorul nostru a condus lupta spre victorie: **FOIŞOR — HERBERT** 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cc3 Nb4 4. e3 c5 5. Nd3 Cc6 6. Cge2 c:d4 7. e:d4 d5 8. c:d5 C:d5 9. a3 Ne7 10. Nc2 00 11. Dd3 g6 12. h4 C:c3 13. b:c3 e5 14. Dg3 e:d4 15. h5 Nd6 16. Nf4 N:f4 17. C:f4 g5 18. h6 f6 19. 00 d:c3 20. T:d1 Cd4 21. D:c3 g:f4 22. T:d4 Db6 23. T:f4 Rh8 24. Tel şi negrul s-a recunoscut învins.

Marele maestru Mihai Şubă a dat dovadă de multă înţelegere a sistemului de concurs, jucând angajant atunci când era nevoie şi recurgând la strategia egalurilor de luptă în compania adversarilor puternici. Jocul său s-a bucurat de aprecieri din partea tehnicienilor prezenţi la Saint John. Partida sa susţinută împotriva lui Jorge Gonzales a fost selecţionată printre cele mai bune dueluri ale concursului. S-o urmărim! **GONZALES — SUBA** : 1. c4 Cf6 2. Cc5 c5 3. g3 e6 4. Ng2 d5 5. Cf3 d4 6. Ca4 Cc6 7. 00 e5 8. d3 h6 9. e4 Ng4 10. h3 Ne6 11. a3 Cd7 12. Nd2 a6 13. b3 b5 14. Cb2 g5 15. Rh2 Nd6 16. Cg1 h5 17. Ce2 h4 18. g4 Cb6 19. Dc2 f6 20. Tf1 Rf7 21. b4b:c4 22. C:c4 C:c4 23. d:c4 De7 24. Ce1 Thc8 25. Cd3 Cb8 26. Nf1 Rg7 27. Tel Cb7 28. Cb2 c:b4 29. a:b4 N:b4 30. N:b4 D:b4 31. Ca4 Tc7 32. c5

Nb3 33. Db2 a5 34. Cb6 Td8 35. Da3 d3 36. D:b4 a:b4 37. N:d3 T:d3 38. Ta7 Tf7 39. c6 Cd6 40. Td7 Tc3 şi, felicitându-şi adversarul, albul a cedat.

Odată încheiată runda a opta, clasamentul se stabilizase, dar lucrurile erau încurcate: tragera la sorţi a perechilor de adversari din ultima rundă putea (teoretic) schimba ierarhia stabilită momentan. Americanul J. Benjamin era cap de listă cu 6,5 puncte, M. Şubă şi M. Rohde (autor al celei de-a doua norme de mare maestru) se aflau la o jumătate de punct, în timp ce alţi opt participanţi erau grupaţi cu 5,5 p.: A. Cernin, S. Lputian, B. Gulko, D. Barlov, J. Nogueiras, A. Groszpéter, B. Damjanovici. Fruntaşii clasamentului nu au jucat suficient de angajant partida a nouă: au fost consemnate remizo în majoritatea derby-urilor. Autor al unei victorii importante asupra maestrului internaţional maghiar A. Tolnai, O. Foişor a sălta în clasamentul final stabilit astfel: 1. Benjamin 7 p., 2—3 Rohde, SUBA 6,5, 4—16. Gulko, Christiansen, Eingorn, Cernin, Nogueiras, Lputian, Torre, Ivanovici, Damjanovici, Barlov, FOIŞOR, Groszpéter, Piasetski 6... Clasarea pe locul doi a marelui maestru timişorean reprezintă un mare succes şi o confirmare a intrării în formă la început de sezon într-un an olimpic. Calitatea partidelor sale este ridicată, iar noile idei teoretice aplicate în deschidere dovedesc seriozitatea în pregătire a jucătorului nostru nr. 1. Fără prea mare experienţă în jocul de turneu „open”, maestrul internaţional ieşean O. Foişor a demonstrat multă ambiţie şi putere de luptă în compania unor adversari valoroşi.

MARGARETA MUREŞAN

Rugby:

Verificarea continuă

În vederea susţinerii primului meci oficial al anului, cel de la 2 aprilie, cu Italia, selecţionata României a susţinut joi, 17 martie, pe terenul din Ghencea, un meci de verificare în compania selecţionatei Poloniei.

Prin prisma rezultatului, 65—10 (29—6), evoluţia echipei noastre ar părea să fi fost foarte bună. Totuşi, în ciuda scorului, prestaţia echipei noastre ar trebui caracterizată ca fiind modestă. O scuză ar putea fi valoarea partenerului de întrecere, care cu excepţia citorva tresăriri de orgoliu, nu a ridicat nici o problemă jucătorilor noştri.

Sperăm că acest meci şi celelalte două verificări în compania selecţionatei de tineret şi a selecţionatei universitare, vor conduce la sudarea noii formule de echipă şi la eliminarea tuturor nesincronizărilor şi biblilelor manifestate până acum.

EUGEN NEGREA

Civilizaţia sportului

Păstraţi-vă locurile!

Nu ştim dacă psihologia şi sociologia pot să dea soluţii pentru a preîntîmpina tragediile de la unele competiţii sportive. După cum afirmă cronicarii, au trecut aproape 90 de ani de la primul mare scandal care a izbucnit cu ocazia unui meci de fotbal şi mai sînt unii care nu au tras învăţăminte din astfel de „evenimente”.

Să ne amintim cîteva cronici intunecate din istoria fotbalului mondial. Se pare că cel mai inflamabil punct de pe glob ar fi oraşul scoţian Glasgow. Rivalitatea dintre cluburile Celtic şi Rangers a atras după sine numeroase victime. Încă în anul 1902, în „Ibrox Park”, 25 de spectatori au fost călcaţi şi sufocaţi de mulţimea cuprinsă de panică. În anul 1961, din cauza presiunii spectatorilor, s-a deteriorat bara de protecţie a uneia din tribune. Efectul — doi morţi şi sute de răniţi. Cinci ani mai târziu, tot la Ibrox, au fost înjunghiate cu cuţitele trei persoane de către indivizi neidentificaţi. Cînd se joacă meciurile Celtic — Rangers, poliţia delegea grupe anume instruite, înzestrate cu echipament special. Autobuzele ambelor echipe îşi aleg pînă la stadion trasee diferite. De asemenea, în tribune, supporterii sînt plasaţi în zone depărtate. Cu toate aceste precauţii, în ianuarie 1971 s-a ajuns la catastrofă. În ultimul minut, Celtic a luat conducerea cu 1—0, iar supporterii decepţionaţi ai lui Rangers au început să părăsească stadionul. Dar, în ultimele secunde, scorul a devenit egal: 1—1. Un strigăt puternic a răsunat pe stadion şi i-a întors din drum pe cei care îl părăseau. S-au ciocnit două valuri de spectatori. S-a iscat un haos de nedescris în care şi-au pierdut viaţa 66 de oameni.

Asemenea întîmplări tragice s-au semnalat şi în alte oraşe şi ţări. În 1974, la Cairo, supporterii supăraţi care nu au putut să pătrundă pe stadion ca să urmărească meciul dintre Zamalek şi Dukla Praga au forţat intrările. Şi-au pierdut viaţa 48 de persoane. La Buenos Aires, în 1968, oamenii de ordine au uitat să deschidă porţile înainte de terminarea unui meci. Mulţimea a zdrobit 80 de persoane. O tragedie asemănătoare s-a înregistrat în Zair unde au decedat 27 de persoane.

Forţele poliţieneşti greşit utilizate au provocat o mare tragedie la meciul Peru — Argentina (Lima, 1964). Argentina conducând cu 1—0, Peru a avut ocazia să egaleze, dar arbitrul urugvian nu a acordat o lovitură de la 11 metri. Publicul a dorit să se facă dreptate. Poliţia a intervenit cu gaze lacrimogene. În zăpăceala creată, sute de oameni au fost călcaţi în picioare.

Recent, altă două „zile negre” au indoliat iarăşi lumea fotbalului. Nu demult, 17 oameni au murit pe stadionul din Tripoli. Veniseră să asiste la meciul Libia — Malta. Conform relatărilor mai multor martori oculari, la un moment dat, cu puţin timp înainte de pauză, s-a produs o busculadă spre una din ieşiri. Sub presiunea mulţimii, un planşeu de beton s-a prăbuşit. În spital se mai află încă aproximativ o sută de grav răniţi.

Ca şi cînd toate acestea nu ar fi suficiente, sîmbătă 12 martie, pe stadionul din Katmandu, în Nepal, alţi adoratori ai „zeului Fotbal” şi-au pierdut viaţa. În timpul unui meci la care erau prezenţi circa 25 000 de spectatori, a izbucnit o furtună puternică însoţită de grindină. Acest uragan în devenire a scos din pămînt copacii din jurul stadionului şi în cîteva zeci de secunde a distrus instalaţia electrică. Cei din tribune, speriaţi, s-au repezit spre porţile arenei. La fel ca la Buenos Aires, în 1968, una dintre ele era blocată! Bilanţul: zeci de morţi şi sute de răniţi!!

Unde vom ajunge? S-a calculat că în decursul anilor, cu ocazia meciurilor de fotbal au fost mai multe victime decît în accidente feroviare. Un fost mare jucător, olandezul Cruyff, spunea: „Cînd vîd ce se întîmplă acum în tribune, încep să mă întreb dacă mi-am dedicat viaţa unei cauze cu adevărat drepte. Niciodată n-am avut iluzia că fotbalul ar fi o oază de fericire, dar nici nu mi-am putut închipui că el poate provoca atîta rău!”

Iată o realitate care nu poate fi ignorată sau subestimată. În lume domneşte o manieră ciudată de a evita confruntarea ştiinţifică cu fenomenul care se numeşte psihologia mulţimii. Sportul evită cercetările pe această temă, apelînd în cazul unei situaţii disperate la ajutorul forţei de ordine, care „tratează” urmările, dar nu poate preveni cauzele.

CRISTIAN ȚOPESCU

Virgiliu provenea dintr-o familie foarte numeroasă, cei trei fraţi şi surorile sale, în număr de patru, reuşiseră prin muncă şi voinţă să termine studiile superioare. Şi el, mezinul familiei, intrase la Politehnică cu medie mare şi ajunsese pînă în anul trei. În acest punct s-a poticnit: alcoolul, jocul de cărţi, un anturaj nociv l-au făcut să piardă examen după examen şi să fie exmatriculat. Cînd a aflat tatăl său, s-a dus la conducerea facultăţii dar era deja prea târziu: „Tovarăşe decan, n-am avut probleme cu nici unul dintre cei şapte copii şi, uite, tocmai cel mai drag, cel mai talentat îmi face bucată!” Cînd i s-a pus lui Virgiliu în faţă ipoteza repelării anului, a refuzat categoric: „Eu, să mă înjosec, pentru nimic în lume! M-am picat pe nedrept, nu le convine că particip la cenacluri, că scriu poezii şi în afară de probleme tehnice mă ocup şi cu altceva. Renunţ la facultate, o piine s-o găsesc şi pentru mine.” Fiind şi un practician desăvîrşit, tînărul fu angajat ca şef de brigadă de tractoare. La fiecare discuţie tinea să plaseze cîte o expresie, locuţiune, maximă pe care le-o explica cu răbdare, deşi ascultătorii nu dădeau semn că spusele sefului lor i-ar interesa în mod deosebit. Îl respectau pentru competenţa lui profesio-

nală deosebită şi-i tolerau şi acest hobby... De fapt, Virgiliu devenise un cabotin.

Tocmai se apropiau de locul unde fuseseră convocaţi o parte dintre mecanizatori. Un hîtru, rîzînd uşor, le spuse celorlalţi: „Să-l auzi acum pe şefu’ cu filozofiile lui... dar măcar se pricepe şi la tractoare; el ţi-l desface în părţile lui componente, el ţi-l montează în cîteva ore la loc”. Nu trecu mult şi

După ce Virgiliu mai trecu în revistă spusele altor cărturari de vază: antici şi moderni, abordă partea practică a instruirii: „Pe scurt, nimeni nu are voie să-şi rezolve problemele personale cu tractoarele statului. Mă simt obligat însă să fac o precizare tot în latină: „Quia nominar leo...” ceea ce se traduce prin: „Pentru că mă numesc leu”. Aşa cum leul îşi însuşeşte partea cea mai mare

tică fiind cea mai bună muncă de prevenire”.

Autovehiculul trăgînd după el cele două remorci, porni la drum spre parcelele ce urmau să fie semănate cu porumb. Un vehicul în mişcare ce se deplasează nu prea repede e considerat „abordabil” şi deci prezintă o „tentativă pentru cei mici: „te şi plimbă, te şi scu-teşte de efortul mersului pe jos”. Micul Corneliu nu stătu

aflat la mică distanţă în spaţele colegului său, vîzu întregul film al întîmplării. Îşi dădu seama pe loc de gravitatea situaţiei şi ceru ajutorul celorlaltor cooperatori care îşi aşteptau rîndul la moară. Copilul fu urcat pe un fel de targă improvizată şi dus la spitalul comunal pentru îngrijiri medicale. Cu o bicicletă împumutată, Claudiu porni pe urma tractorului. Fu nevoit să pedaleze destui kilometri pînă ajunse tractorul. Îl denăşi făcînd tractoristului semn de oprire: „Dumneavoastră eraţi la volan, nene Virgiliu?”... „Da, şi cei cu asta?”... „Ce coincidenţă stupidă... păi nepotul dv., Cornelius, fugind după tractor şi vîind să se urce în el, se lovea de oblon, căzînd pe asfalt. Acum e la spital, l-am dus noi aşa cum am putut. Cred că nici nu ştia că tocmai dv. eraţi la volan, l-ar fi fost teamă şi n-ar fi făcut el „crosul” acesta ghinionist. De-ati şti cît vă admiră! Ce n-aş da să ştiu şi eu pe de rost aftea lucruri ca nenea Virgiliu”, mi se destăinuia el deunăzi. „Eşti tu mic, Claudiu, dar ce suflet mare ai! În viaţă să faci cît mai mult bine, asta îţi va aduce mulţumire şi fericire şi să te ţii de carte. Nu lua exemplul meu”.

VICTOR BEDA

Cronica şoselei

Un cros ghinionist

Virgiliu îşi începuse instructajul cu o amintire din facultate: „Cînd scriam vreo poezie, schiţă, povestire mă călăuzeam după cuvintele lui Horaţiu: „Dacă vrei să mă faci să plîng, trebuie să te doară mai întîi pe tine”. Eu scriam din suflet, scriam pentru că aveam ceva de spus, de transmis semenilor mei, nu scriam aşa să mă aflu în treabă. Acelaşi lucru voia să exprime şi Horaţiu în citatul pe care vi l-am reprodus. Sinceritatea sentimentelor este una dintre condiţiile forţei emoţionale ale operei de artă.”

din pradă, aşa şi eu sînt singurul care pot folosi şi tractoarele. Nu, nu în interes personal ci pentru control. Eu nu fac abuz de putere”. Cu acest eufemism Virgiliu încercă să dea o tentă de „legalitate” deselor lui incursiuni pe la „craze şi cazane”. (E uşor de imaginat despre ce fel de „cazane” e vorba.)

După ce-şi „înstrui ciraci”, Virgiliu îi anunţă solemn că pleacă în control. „Fiţi deci atenţi, stimaţi colegi, voi fi omniprezent — verificarea prac-

mult pe gînduri şi o luă la fugă. La „suta de metri” era primul, nu pe clasă, ci pe şcoală. Distanţa pînă la „obiectiv” ce trebuia ajuns se micşora „văzînd cu ochii”. Mai avea doar doi, trei paşi pînă la oblonul din spate al celei de-a doua remorci. Ochise şi locul pe unde trebuia să se caţere fără a se zgîria în vreo şirmă, cul, aşchie. Mai puţin atent la denivelările drumului, se împiedică de un pietroi şi se izbi cu capul de lemnul oblonului, prăbuşindu-se pe carosabil. Singur, Claudiu,

Inițiativă utecistă

Sub deviza „Tineri, să ne construim propria casă”, din inițiativa Comitetului județean al U.T.C., la Satu Mare, s-a deschis Șantierul județean al tineretului. În cadrul acestui șantier își vor desfășura activitatea, timp de trei luni, 200 de brigadieri, având ca obiectiv sprijinirea substanțială a întreprinderii an- trepriza de construcții montaj Satu Mare în construirea a 200 de apartamente, amplasate în blocurile ce se vor înălța în co- chetul cartier Micro-17 din mu- nicipiul reședință de județ. Noi- le apartamente ce se vor ridica aici vor fi repartizate chiar ti- nerilor care lucrează la con- struirea lor.

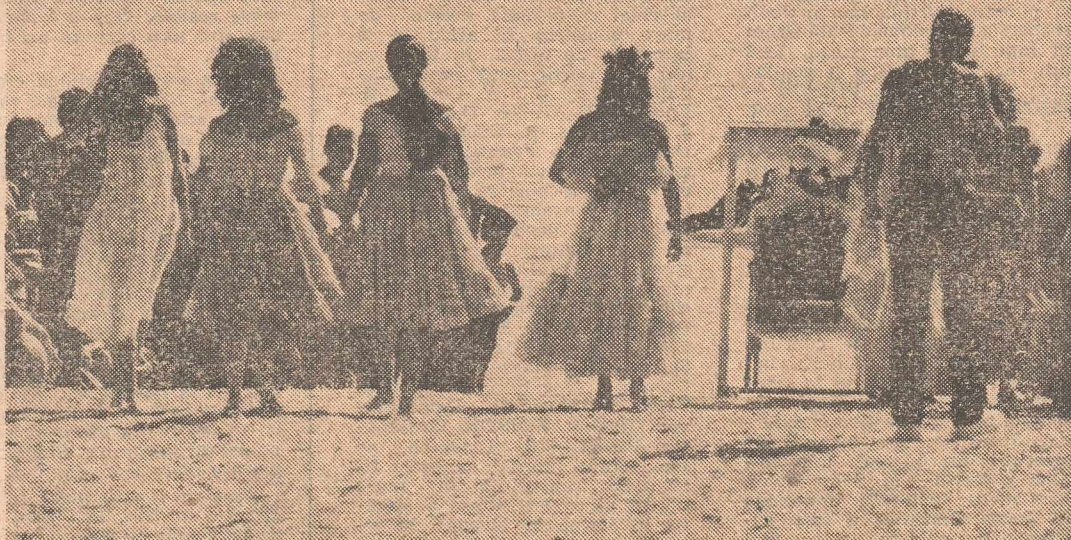
Restaurare de capodopere

Conservarea și restaurarea pieselor din patrimoniu — lu- crări de pictură, grafică, tapi- serie —, sînt o preocupare con- stantă a specialiștilor Muzeului de artă al Republicii Socialiste România. În laboratorul de pro- fil de aici, au fost restaurate, re- cent, câteva tablouri, între care „Flori de măr” de Nicolae Gri- gorescu, „Flori” de Gheorghe Petrescu, „Uciderea lui Mihai Viteazul” de C. Lecca, piese care au necesitat o îndelungată și mi- nuțioasă muncă de consolidare a suportului, de redare a pros- pechii culorilor.

Montarea pe un alt suport, mai rezistent, a unui tablou de Marcel Iancu, consolidarea pin- zei, redarea aspectului inițial al lucrărilor „Natură moartă”, de Schwilzer-Cumpăna, „Liliac” de Sava Henția, „Flori” de Octav Băncilă, „Măci” de Ștefan Po- pescu, se află, de asemenea, în atenția restauratorilor, iar două acuarele pe hirtie, de mari di- mensiuni, ale Stelei Samson, și o tapiserie, anonim flamand din sec. al XVII-lea, se află în pre- zent în lucru.

Tradițiile învățămîntului agricol

Agronomul și economistul român de origine slătineană Petre S. Aurelian, de la a că- rui naștere se vor împlini, la 12 decembrie, 155 de ani, a creat, în 1873, la Pantelimon — București, prima fermă didac- tică experimentală de stat din România și a redactat și edi- tat, în urmă cu 111 ani, cel din- tîi „Manual de agricultură”, destinat elevilor școlilor pri- mare din țara noastră.

COSTINEȘTI, DRAGOSTEA MEA...

Am fost la Costinești într-una din zilele însorite ale acestei săptămîni, într-o primă vizită de prospectare a noutăților cu care gazdele ne-au obișnuit an de an și am constatat cu plăcere că mirificul teritoriu de vacanță al tinerilor din România și al colegilor lor de generație din numeroase alte țări ale lumii este aproape gata pregătit pen- tru startul într-un nou sezon estival. De altfel, nici nu mai este mult pînă la aceasta, știut fiind faptul că stațiunea Costi- nești își deschide primitoare porțile, înaintea celorlalte surte ale sale din salba de neste- mate a litoralului românesc al Mării Negre: la 28 aprilie, aici sînt așteptați 2.000 de tineri din numeroase județe ale țării, pen- tru o „minivacanță” (se poartă iarăși...) de 4 zile.

Cornel GOGOȘĂ, tînărul și energicul director al stațiunii ne-a informat telefonic (atît cît a avut timp între două „co-

mandamente” cu constructorii ce au luat în primire stațiunea, după plecarea ultimilor intri- ziați din toamna trecută), des- pre câteva din noutățile, care vor conferi stațiunii tineretului un spor de frumusețe și atrac- tivitate.

Le reproducem și noi, în ace- lași stil, propunîndu-ne să re- venim cu detalii într-un număr viitor, mai aproape de sezon.

Deci: în această vară capaci- tatea stațiunii va crește cu încă 270 de locuri de cazare, prin construcția, în zona de sud, a unor noi bungalow-uri de tip „Amiral”; în același perimetru se va deschide și o nouă pîterie, cu 200 de locuri; ho- telurile, căsuțele și unitățile de alimentație publică vor primi noi dotări, însumînd 3,5 mi- lioane lei; la zestrea de fru- mos a stațiunii se vor adăuga 100.000 de flori, numeroși arbori ornamentali, jardiniere etc; pe

plaja stațiunii se va construi un tobogan acvatic, iar responsa- bilit în domeniul sportului nautic intenționează să organizeze o regată de windsurfing; în centrul Costineștiului se află în construcție un complex comer- cial modern și funcțional.

Primim asigurări, de aseme- nea, că momentelor de mare in- teres din programul cultural- educativ ce au făcut din Costi- nești un centru cultural estival al țării și anume: Salonul na- țional de grafică satirică, Con- cursul filmului pentru tineret, Gala tinerilor actori, Serbările mării și ale tineretului, Festivalul jazz-ului, Concursul „Muncii, tineretului și frumuseții”, Galele Costineștiului, Zilele cărții pentru tineret etc., li se vor ad- auga și altele, la fel de pasio- nant și atractive.

C. ISMAILEANU

Monumente ale naturii

În cadrul rezervației natura- le ce ocupa o suprafață de cî- 17.000 ha, în masivul mun- Cozia de pe teritoriul județu- Vilcea, pot fi întîlnite anim- specifice faunei mediteraneei grație microclimatului mai bli- care caracterizează zona me- tionată.

Printre ele se numără sco- pionul, vipera cu corn, lăcuș migratoare, chilopodul denun- „Scutigera Cleopatra”, care găsit aici, condiții optime viață și de perpetuare a speci-

În bazinul hidrografic al rî- lui Olănești, ce străbate pitu- reasca stațiune balneoclimati- rică vilceană cu același num- au găsit condiții propice per- tru existență și dezvoltare pes- 950 de specii de plante rare, unele dintre ele, printre car- ghintura galbenă, bulbucii d- munte, tisa, zădă, bujorul d- munte, fiind declarate monu- mente ale naturii și, implici- ocrotite prin lege.

În perimetrul comunei Go- ranu — localitate suburbană a municipiului Rîmnicu Vilcea — pe valea pîrului Stăncioiu, se află o zonă, declarată rezervație naturală, în care apele au mo- delat, în solul pietros de marnă vinată, stîlpi dorici înalți de peste 60 metri, tuburi dantelate, asemănătoare celor de orgă, piramide cu bazele deschise în formă de evantai, turnuri cre- nelate, aparținînd, parcă, unor castele din basme și alte ase- mena „construcții” bizare de o stranie frumusețe, ce constituie un punct de atracție pentru tu- riști, în oricare dintre anotî- puri, dar, mai ales, în zilele în- sorite de vară. (Șt. Grecu)

De cinci ori „A”

Tinerii Doina și Mihail Gavrîl, din Rădăuți, pot fi considerați și sînt considerați de concetățeni lor niște părinți fericiti. Marea lor bucurie o reprezintă cei cinci copii: Adalgiza, Andreea, Anca, Alexandru și Adriana. Cei „5 A”, cum li se mai spune pentru că numele fiecăruia începe cu prima literă a alfabetului, sînt sănătoși, veseli și puși, bineîn- țeles, pe mici ghiduși specifice virstei.

De menționat că, ultimii trei dintre ei sînt gemeni și de curînd și-au sărbătorit fericita zi a venirii lor pe lume. (I. Beldeanu)

Stiri selectate de OVIDIU MARIAN

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Dr. ION DRĂGHICI
director I.M.H. București

Pentru ultima săptămînă a lunii martie, există o serie de argumente climatologice care atestă instalarea regimului de primăvară. În mod obișnuit, în această perioadă temperaturile medii zilnice depășesc +5°C chiar și în Maramureș, nordul Transilvaniei și al Moldovei; singura zonă caracterizată în continuare prin temperaturi medii sub 5°C rămîne cea a depresiunilor Ciucului și a Giurgeului. În medie, în zilele acestei perioade se semnalează ultimele ninsori la Arad, Baia Mare, Bistrița, Deva, București-Băneasa, Galați, Iași. În anii cu primăveri blînde, începînd cu acest interval în Lunca Dunării și în zona litoralului românesc al Mării Negre nu se mai pro- due înghețuri.

Pătrunderile de aer rece de natură polară, ce mai sînt totuși posibile îndeosebi peste partea de răsărit a țării, nu mai con- duc la un regim termic sever, de amplexarea celui consemnat de regulă în primele două deca- de ale lui Mărtisor. Desigur, există și excepții... de exemplu în 1932 în ultima decadă a lui martie s-a consemnat o răcire deosebit de puternică, în estul țării temperaturile maxime diurne rămînînd negative: -0,3°C la București-Băneasa, -1,2°C la Constanța, -2,0°C la Galați și chiar -3°C la Iași; în aceeași perioadă, minimele noc- turne au fost de asemenea deo- sebit de aspre în Moldova și Muntenia de exemplu -9,5°C la București-Băneasa.

Deosebi, în intervalul consi- derat încep să-și facă apariția

invaziile de aer tropical, anun- țînd parcă venirea verii. Astfel, în 1952, pe fondul general al unui Mărtisor rece, în prima decadă consemnîndu-se și re- cordul de frig de la Întorsura Buzăului (despre care s-a re- latat la timpul potrivit în aceas- tă rubrică), în ultimele zile ale lunii 50 de stații meteorologice din rețeaua națională și-au sta- bilit maximele absolute. Dintre aceste valori extreme mențio- năm: 30,4°C la Giurgiu, 30,5°C la Grivița și Constanța, 30,6°C la Sibiu, 31,2°C la Medgidia, 31,5°C la Basarabi, 31,8°C la

Focșani și 32,8°C la Odobesti.

Tot în legătură cu evenimen- tele deosebite ale lui martie 1952, cităm din Buletinul Lunar al Institutului Meteorologic Central. „La Virfu Omu în zilele de 25-27 martie viscoleş- te puternic. Un fenomen rar s-a produs aici în noaptea de 27 martie cînd starea electrică a fost destul de agitată și din cauza gradientului ridicat, prin corpurile metalice și ascuțite s-au produs descărcări electrice sub formă de efluvii, dînd aspect de foc electric”.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 24-30 martie 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE DE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m ²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cimpie	11÷17	1÷5	6÷10	30,5	Grivița 1952	-9,5	Bănești 1932
Deal și podiș	7÷15	-2÷4	6÷10	32,8	Odobesti 1952	-14,9	Rădăuți 1963
Depresiuni	8÷13	-4÷1	8÷9	25,3	Întorsura Buzăului 1947	-15,2	Mercureș-Ciuc 1957
Vf. Omu	-3÷-1	-11÷-9	30	8,2	Virfu Omu 1922	-22,0	Virfu Omu 1938
Litoral	9÷11	3÷4	6	30,5	Constanța 1952	-4,8	Constanța 1932

Dar cum va fi vremea în in- tervalul 24-31 martie 1988?

Regimul termic se va situa în limitele normale climatice, ușor mai scăzut decît acesta în re- giunile nordice și în depresiuni, în primele zile.

Nebulozitatea va fi mai pro- nunțată în sudul și estul țării unde temporar va ploua. În celelalte regiuni se vor semna- lă averse de ploaie, cu caracter local.

La munte precipitațiile vor fi și sub formă de lapoviță și ninsoare.

Temperaturile minime noctur- ne nu vor coborî decît izolat în depresiuni sub limita de îngheț. Maximele diurne vor avea va- lori cuprinse între 8° și 18°, ușor mai coborîte la începutul in- tervalului, dar și mai ridicate în ultimele zile în regiunile sudice.

★ Anual, la 23 martie se săr- bătorește Ziua Meteorologică Mondială, pentru a comemora intrarea în vigoare, în anul 1950, a Convenției ce a transfor- mat vechea Organizație Metro- rologică Internațională — orga- nism nonguvernamental creat în 1873 — într-o instituție intergu- vernamentală, cunoscută astăzi sub numele de Organizația Me- teorologică Mondială, O.M.M.

Convenția oferă O.M.M. cadrul internațional care îi permite să mențină, și să faciliteze coope- rarea între țări în domeniul meteorologiei și în cel al hidro- logiei operaționale. Ea permite de asemenea, schimbul regulat și în timp util al datelor me- teorologice necesare tuturor țărilor pentru elaborarea prog- nozelor și avertizărilor meteo- rologice.

Tematica manifestărilor orga- nizate pentru a celebra Ziua Meteorologică Mondială din anul 1988 a fost „Meteorologia și mijloacele de informare”. Sugerînd această temă, Consiliul Executiv al O.M.M. și-a propus să sublinieze și rolul jucat de mijloacele de infor- mare în asigurarea legăturii dintre specialiștii meteorologi și beneficiarii — fie că este vorba de marele public, fie de utili- zatori sau de factorii de decizie.

În România, ca țară aliată în zona de interferență a mai multor regimuri climatice dife- rite, unde vremea are evoluții specifice, uneori extrem de rapide și unde activitatea eco- nomico-socială se desfășoară pe baza unei planificări riguroase, problemei utilizării unor căi și mijloace eficiente pentru difu- zarea informațiilor meteorolo- gice i se acordă o importanță deosebită, atît la nivel central cît și în plan teritorial. Față de aceste condiții, specialiștii în domeniu se străduiesc să răs- pundă printr-o activitate cît mai bună, veghind zi și noapte evo- luția vremii și a apelor în întreaga zonă Carpato-Danubia- no-Pontică, prefigurînd însuși cadrul viitor al acestei evoluții.

Floarea, Redacția · București, Piața Științei 1, cîșuta poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25.60; Publiciști-comentatori: 25.60; Reportaj economie: 17.00; Știință: 21.28; Cultură-învățămînt: 14.57; Probleme moral-cetățenești: 14.53; Sport: 17.00; Scrisori-audiențe: 25.42; Foto: 25.28; Secretariat de redacție: 21.23; Secretariat redactori șef: 20.02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Grivitei nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505